

VI HAR RÅD!

EN BUDGET FÖR VÄLFÄRD,
KLIMATOMSTÄLLNING OCH
FULL SYSSELSÄTTNING

REFORMBUDGET 2021

Socialdemokraterna

INNEHÅLL

VI HAR RÅD! EN BUDGET FÖR VÄLFÄRD, KLIMATOMSTÄLLNING OCH FULL SYSSELSÄTTNING.....	5
1 SÅ BYGGER VI ETT BÄTTRE SVERIGE EFTER PANDEMIN	7
1.1 EN POLITIK SOM MINSKAR OJÄMLIKHETEN	7
1.2 EN POLITIK SOM FINANSIERAR OCH AVMARKNADISERAR VÄLFÄRDEN	9
1.3 EN POLITIK FÖR EN GRÖN NY GIV FÖR SVERIGE	11
1.4 EN POLITIK FÖR FULL SYSSELSÄTTNING.....	12
1.5 EN BUDGET FÖR VÄLFÄRDEN, KLIMATET OCH JOBBEN	13
2 BEDÖMNING AV DET EKONOMISKA LÄGET.....	14
3 NYTT RAMVERK FÖR DEN EKONOMISKA POLITIKEN	17
3.1 ÅTSTRAMNINGAR RESULTATET AV DAGENS RAMVERK	17
3.2 BRED UPPSLUTNING BAKOM REFORMERAT RAMVERK.....	18
3.3 FÖRSLAG: SEPARERA DRIFT OCH INVESTERINGAR I STATSBUDETEN.....	19
3.4 FÖRSLAG: JUSTERA SKULDANKARET MED HÄNVISNING TILL DE STORA GLOBALA FÖRÄNDRINGARNA UNDER 2020-TALET	20
3.5 FÖRSLAG: VERKA FÖR ETT NYTT EKONOMISKT RAMVERK ÄVEN PÅ EU-NIVÅ.....	21
4 REFORMER FÖR EN STARKARE VÄLFÄRD, KLIMATOMSTÄLLNING OCH FULL SYSSELSÄTTNING ..	22
4.1 ETT KRAFTIGT PENSIONSLYFT OCH UTREDNING AV DIFFERENTIERAD PENSIONSÅLDER	22
4.2 FÖRSTÄRKNING AV KOMMUNERNAS OCH REGIONERNAS EKONOMI	23
4.3 EN STATLIG INVESTERINGSBANK OCH ÖKAD UPPLÅNING FÖR INFRASTRUKTUR GENOM RIKSGÄLDEN	25
4.4 EN GRÖN NY GIV FÖR SVERIGE	28
4.5 BARNBIDRAGSLYFT	30
4.6 TANDVÅRD SOM EN INTEGRERAD DEL AV HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN.....	30
4.7 ARBETSTIDSREFORM MED SIKTE PÅ 35-TIMMARSVECKA	31
4.8 INDEXERING AV STATS BIDRAG TILL KOMMUNER, ERSÄTTNINGAR INOM SOCIAL- FÖRSÄKRINGSSYSTEMEN OCH PUNKTSKATTER	32
4.9 ETABLERING AV BYGGBOLAGET ”FOLKHEMMET AB”	33
4.10 KONKURRENSGRANSKNING INOM FINANSSEKTORN, BYGGSEKTORN OCH FASTIGHETS- MÄKLARBRANSCHEN.....	34
4.11 UTBYGGD SATSNING PÅ YRKESVUXENUTBILDNING, ARBETSMARKNADS- UTBILDNING OCH ÄLDREOMSORGSLYFT	34
4.12 SJUKPENNINGSAMNESTI	35
4.13 HÖJNING AV TAK OCH GOLV I A-KASSAN.....	36
4.14 HÖJNING AV SJUK- OCH AKTIVITETSERSÄTTNING	36
4.15 ETT STÄRKT STUDIESTÖDSSYSTEM	36
4.16 KOMPENSATION FÖR HÖJDA KOSTNADER FÖR FÖRSÖRJNINGSSTÖD.....	37
4.17 HÖJT UNDERHÅLLSSTÖD TILL ENSAMFÖRSÖRJANDE FÖRÄLDRAR.....	37
4.18 AVDRAGSRÄTT FÖR FACKFÖRENINGSAVGIFT.....	37
4.19 SATSNINGAR FÖR EN DEMOKRATISERAD EKONOMI	38
4.20 TRE VÄLFÄRDSMYNDIGHETER INRÄTTAS FÖR ATT STÄRKA VÄLFÄRDENS ÄNDAMÅLSUPP- FYLLELSE OCH LAGEFTERLEVAD.....	38
4.21 ETT ARBETSLIVSINSTITUT UPPRÄTTAS.....	39
4.22 MYNDIGHETSOFFENSIV MOT ARBETSLIVSKRIMINALITET	39
4.23 AVSKRIVNING AV STUDIELÅN I GLESBYGD	40
4.24 ETT FINANSMARKNADSRÅD UNDER STATS MINISTERN TILLSÄTTAS	40
4.25 NEJ TILL EN RAD SKATTESÄNKNINGAR FRÅN BUDGETPROPOSITIONEN 2021.....	40
5 SKATTEREFORM FÖR ÖKAD JÄMLIKHET, UTBYGGD OFFENTLIG SEKTOR OCH RÄTTVIS GRÖN OMSTÄLLNING	42

5.1 RÖD SKATTEVÄXLING: JOBBSKATTEAVDRAGEN ERSÄTTS MED ETT SAMLAT RÄTTVISEAVDRAG FÖR ALLA INKOMSTTAGARE.....	45
5.2 HÖJDA OCH ENHETLIGA KAPITALINKOMSTSKATTER.....	46
5.3 GÖR FASTIGHETSSKATTEN PROGRESSIV.....	47
5.4 AVSKAFFANDE AV NEDSATT MOMS PÅ LIVSMEDEL, RESTAURANGER OCH CATERING.....	49
5.5 RÄNTEAVDRAGET FASAS UT OCH RUT- OCH ROT-AVDRAGEN AVSKAFFAS.....	49
5.6 FASA UT KLIMATSKADLIGA SUBVENTIONER.....	50
5.7 INFÖR EN KLIMATVÄRNSKATT.....	51
5.8 UTRED OCH INFÖR EN GRÖN ARVS- OCH GÅVOSKATT.....	52
5.9 ERSÄTT DAGENS FLYGSKATT MED FLYGMILSSKATT.....	52
5.10 UTRED OCH INFÖR EN FÖRMÖGENHETSSKATT.....	53
5.11 UTRED OCH INFÖR EN SKATT PÅ DIGITALA TJÄNSTER.....	53
5.12 FÖRSTÄRKTA ANSLAG TILL SKATTEMYNDIGHETEN, KRONOFOGDEMYNDIGHETEN OCH EKOBROTTSMYNDIGHETEN SAMT SKÄRPSTA STRAFF FÖR SKATTEFUSK OCH ANNAN EKONOMISK BROTTSLIGHET.....	55
5.13 INFÖR EN EXITSKATT.....	55
6 EFFEKTER.....	56
6.1 FÖRDELNINGSEFFEKTER.....	56
6.2 TYPFALL.....	57
PENSIONÄREN.....	57
DEN ARBETSLÖSA.....	58
ARBETARPARET.....	58
BARNFAMILJEN.....	58
DET UNGA KONSULTPARET.....	59
DIREKTÖREN.....	59
6.3 EFFEKTER PÅ STATSSKULDEN.....	59
6.4 EFFEKTER AV ÖKAD UPPLÅNING FÖR SAMHÄLLSINVESTERINGAR.....	60
6.5 EFFEKTER PÅ PENNINGPOLITIKEN.....	60
6.6 EFFEKTER PÅ SYSSELSÄTTNINGEN OCH FÖRETAGEN.....	61
6.7 KLIMATEFFEKTER.....	62
7 METODBEGRÄNSNINGAR OCH ANTAGANDEN.....	64
8 REFORMBUDGETEN I SIFFROR.....	65
NOTER.....	68

VI HAR RÅD!

EN BUDGET FÖR VÄLFÄRD, KLIMATOMSTÄLLNING OCH FULL SYSSELSÄTTNING

Här presenterar Reformisterna för tredje året i rad en alternativ socialdemokratisk statsbudget, en Reformbudget, som visar hur landet kan återhämta sig efter coronakrisen på ett hållbart sätt som minskar klyftorna, stärker välfärden, för Sverige mot full sysselsättning och gör att landet kan uppfylla Parisavtalets mål. Grunden är en ny ekonomisk politik för återuppbyggnad av en fungerande och jämlikhetskapande välfärd kombinerat med storskaliga investeringar i grön omställning och infrastruktur.

Med den här rapporten vill den Socialdemokratiska föreningen för ekonomisk-politisk reform- och idéutveckling – Reformisterna – bidra till den ekonomisk-politiska debatten om Sveriges väg efter coronakrisen. Här presenteras en konkret plan för att föra ut Sverige ur krisen och samtidigt ta sig an de stora utmaningar som fanns redan före pandemin: de växande klyftorna och klimatkrisen. Reformbudgeten visar att vi har råd med en offensiv socialdemokratisk politik.

Reformbudgeten utgör en konkretisering av flera av de reformförslag som drivs inför den Socialdemokratiska kongressen i november 2021 av arbetarekommuner och distrikt från norr till söder, öst till väst. Den visar också hur vi kan genomföra och finansiera många av de förslag till fördelningspolitik för jämlikhet och rättvisa som tagits fram av den Socialdemokratiska partistyrelsens egen expertgrupp.¹ Sammantaget visar den att vi har råd med den offensiva socialdemokratiska politik som efterfrågas av medlemmar, föreningar, arbetarekommuner, distrikt och väljare runtom i Sverige.

Detta är en budget där socialdemokratiska reformförslag med brett folkligt stöd konkretiseras, finansieras och uttrycks i reda siffror. Resultatet är ett renodlat socialdemokratiskt skuggbudgetalternativ. Reformbudgeten omfattar endast ekonomisk-politiska förslag och är tänkt som komplement till regeringens budgetproposition.

Den socialdemokratiska föreningen Reformisterna är övertygade om att Reformbudgeten kan vinna brett stöd i befolkningen. Den ger prov på den socialdemokratiska politik som Reformisterna vill se i en socialdemokratisk regeringsbudget, på partikongressen och i partiets valplattform.

REFORMISTERNAS REFORMBUDGET INNEBÄR:

- Att en stor del av de nedskärningar som skett i välfärden sedan alliansregeringens tid åtgärdas. Reformisternas satsningar gör att kommuner och regioner får långsiktiga tillskott på över 30 miljarder kronor i direkta bidrag genom utjämningsystemet och över 50 miljarder i ökade skatteintäkter redan 2022. Utöver det tillkommer en generell indexering av statsbidrag till kommuner och regioner. Den ökade sysselsättningen i offentlig sektor sänker arbetslösheten rejält och höjer välfärdens kvalitet väsentligt.
- Att en tydligt progressiv fördelningspolitik genomförs, där låginkomsttagare är de stora vinnarna både i procent och i kronor och ören. På tre år uppskattas Reformbudgeten bidra till att minska de ekonomiska klyftorna i landet med cirka 13,5 %. Bland annat visar Reformbudgeten hur ett omfattande pensionslyft på 31 miljarder och gratis tandvård kan finansieras, hur a-kassa och sjukersättning permanent kan stärkas och barnbidragen höjas. Dessa åtgärder i kombination med en röd skatteväxling, där jobbskatteavdragen ersätts av

ett rättviseavdrag, innebär att Reformbudgeten är helt i linje med rekommendationer från exempelvis OECD och IMF om att inkomstklyftorna bör minskas för att stärka folkhälsa, produktivitet och välfärd, och därigenom demokratin som sådan.

- Att En grön ny giv för Sverige genomförs: ett kraftfullt reformpaket för en modern, grön näringslivspolitik och en rättvis grön omställning i linje med Parisavtalets mål och med sikte på fossilfrihet och netto nollutsläpp år 2035. Satsningen är inte bara nödvändig för att rädda klimatet. Den kommer också att ge jobb och stärka det svenska näringslivets konkurrenskraft.
- Att det finanspolitiska ramverket moderniseras och likt kommuner och regioner tillåter staten att skilja drifts- och investeringskostnader från varandra. Idag tvingas politiken till ekonomiskt och samhällsligt skadliga prioriteringar mellan välfärdens kostnader och nödvändiga investeringar. Åtskillnaden gör det tydligt att Reformisternas Reformbudget inte finansierar driftskostnader, såsom välfärdssatsningar och pensionshöjningar, med lånade pengar.
- Att Sverige får en verkligt ansvarsfull finanspolitik. Reformbudgeten innebär en långsiktig upplåning på 1,5 % av BNP för finansiering av investeringarna i investeringsbudgeten. Det ger gott ekonomiskt utrymme för ytterligare satsningar, inte minst på försvar, polis, personlig assistans och kulturpolitik. Det ger också utrymme för ytterligare upplåning för investeringar med god marginal till underskottsgränsen inom EU:s tidigare stabilitets- och tillväxtpakt, samtidigt som det håller den offentliga sektorns bruttoupplåning stabil som andel av BNP och långt under det nuvarande europeiska ramverkets rekommenderade gräns. Reformbudgetens expansiva finanspolitik skulle dessutom utgöra ett avgörande steg mot full sysselsättning i Sverige genom att ekonomin utnyttjas till sin fulla potential istället för att gå på sparlåga.

NYCKELTAL FRÅN REFORMBUDGETEN

(Miljarder, kronor)	År 1	År 2	År 3
Utfall driftbudget	174	158	109
Summa reformer	248	286	307
Summa finansiering	423	444	417
Utfall investeringsbudget	-153	-162	-175
Varav nya satsningar	26	38	50
Offentlig upplåning på årsbasis	-5	-30	-90
Offentliga sektorns bruttoupplåning som andel av BNP	36,82%	36,31%	36,75%

Tabell 1. Nyckeltal från *Vi har råd! En budget för välfärd, klimatomställning och full sysselsättning*, miljarder kronor. För Driftbudgeten presenteras siffror efter nettoeffekten för växlingen rättviseavdrag–jobbskatteavdrag. BNP och skuldprognoser baserade på siffror i Budgetpropositionen för 2021 (BP21) samt egna beräkningar. Satsningar utöver BP21 efter avräkning för liknande satsningar och en tillbakarullning av vissa reformer.²

1 SÅ BYGGER VI ETT BÄTTRE SVERIGE EFTER PANDEMIN

Pandemin har ställt politiken inför ett historiskt avgörande vägskäl. Beroende på vilken väg som väljs kan den negativa spiral av växande ojämlikhet och klimatproblem som präglat utvecklingen sedan 1980-talet förstärkas – eller så kan vi komma att se tillbaka på coronakrisen 2020–2021 som en vändpunkt då Sverige valde vägen mot en grön, rättvis och hållbar återhämtning.

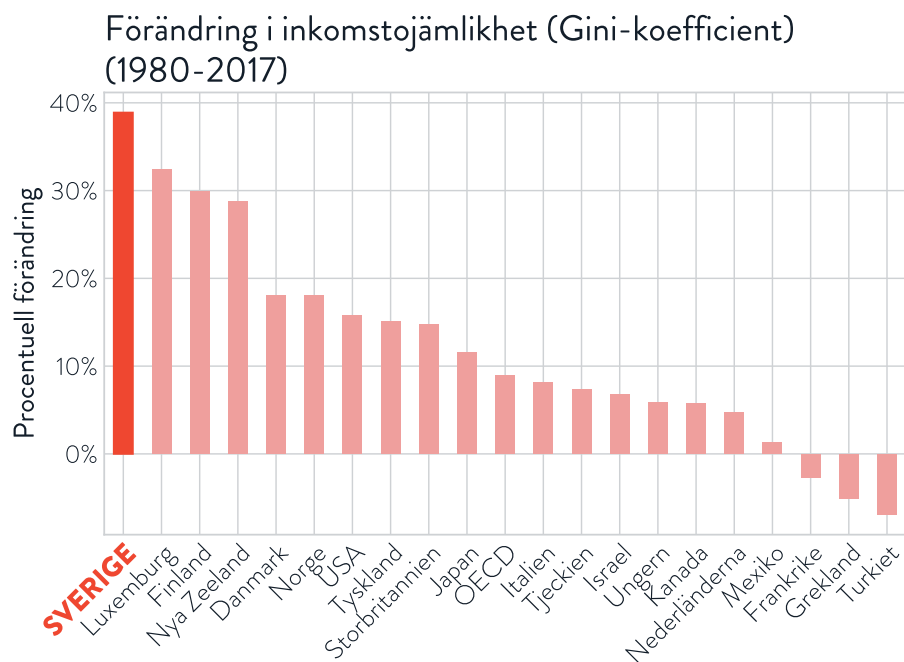
Coronakrisen har ställt de sociala och klimatmässiga utmaningarna på sin spets. Även om pandemin har varit den utlösande faktorn för en djup ekonomisk kris så har varningslamporna blinkat under lång tid, både vad gäller klimatet och ekonomin. Covid 19-viruset har också gjort det tydligt att det sätt vi organiserar och finansierar välfärden på inte fungerar. De sociala klyftorna växer snabbt – i Sverige är de idag lika stora som på 1940-talet.³ Samtidigt fördjupas klimatkrisen. Tiden för att vända utvecklingen blir allt knappare. Trots en tillfällig minskning av utsläpp under pandemiåret 2020 så ökar nu utsläppen igen, och rekordvärme och extrema väderhändelser har under de senaste åren avlöst varandra.⁴ En kraftfull grön återhämtning efter pandemin är förmodligen Sveriges sista chans att klara Parisavtalets mål och göra vad vi kan för att begränsa den globala uppvärmningen till 1,5–2 grader.⁵ Vi borde för länge sedan satt högsta fart i omställningen och nu finns ingen tid kvar att förlora.

Reformisterna har tidigare tagit fram ett reformprogram, en rapport för en ny socialdemokratisk välfärdsmodell, en rapport för *En grön ny giv för Sverige* och två tidigare reformbudgetar. Tillsammans utgör de ett tydligt politiskt program med en konkret färdplan på hur Sverige kan ta sig an de stora samhällsutmaningar som vi står inför.

Det här är Reformisternas tredje alternativa socialdemokratiska statsbudget, en Reformbudget. Här visar vi att Sverige har råd med en politik som minskar klyftorna, stärker välfärden, för Sverige mot full sysselsättning och på riktigt tar itu med klimatomställningen. Förutsättningen för detta är ett nytt moderniserat finanspolitisk ramverk.

1.1 EN POLITIK SOM MINSKAR OJÄMLIKHETEN

Sverige har på relativt kort tid gått från att vara ett av världens mest jämlika länder till ett land där samhällsklyftorna växer i snabb takt. Internationellt sticker Sverige ut som ett av de länder där den ekonomiska ojämlikheten vuxit allra mest. Den ekonomiska krisen i pandemins spår har spätt på denna utveckling. Från vissa håll hävdas att utvecklingen beror på "oundvikliga faktorer" som globalisering, teknikutveckling eller EU-inträde. Men förändringarna har inte bara "hänt". Brutaliseringen av det svenska samhället – kronisk arbetslöshet, ökad ojämlikhet, fler fattigpensionärer, resurs- och personalbrist i välfärden, sjunkande skolresultat, konstant bostadsbrist – är i hög grad konsekvenser av politiska beslut.⁶

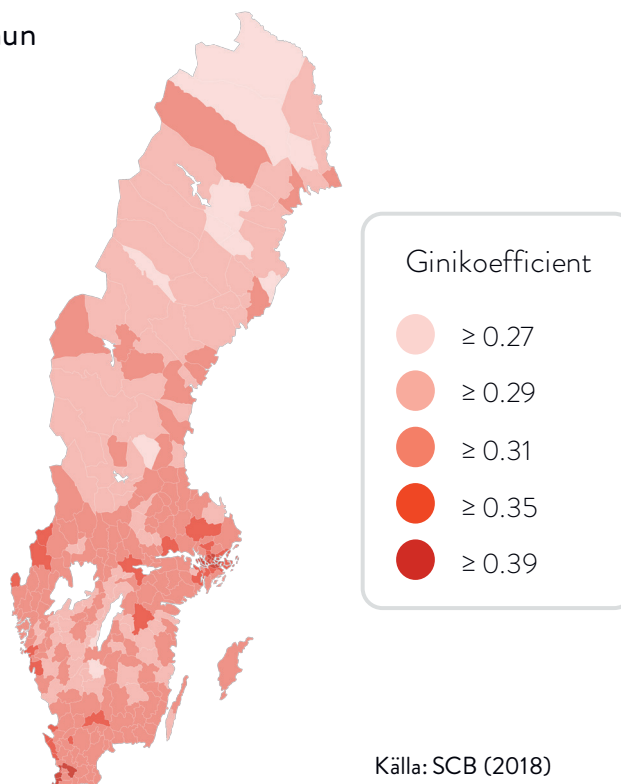

Källa: OECD (2020)

Figur 1. Förändring i inkomstjämlighet mätt i gini-koefficient. Sverige är ett av de länder i världen där ojämlikheten ökat allra mest mellan 1980-talet och slutet av 2010-talet – både i absoluta och relativa termer.⁷

Om Sverige inte väljer rätt väg i krisens kölvatten riskerar vi att mötas av fler beslut som förstärker denna negativa utveckling. Under coronakrisen har viljan till stimulansåtgärder inte saknats, men mycket av det som genomförts och föreslagits visar att det är företagens och företagsägarnas behov som prioriteras. Det finns däremot fortfarande ett gyllene tillfälle för våra folkvalda att lära av tidigare misstag. Låt oss välja rätt väg mot en rättvis och hållbar omställning av ekonomin för hela landet.

Ginikoefficient per kommun (2018)

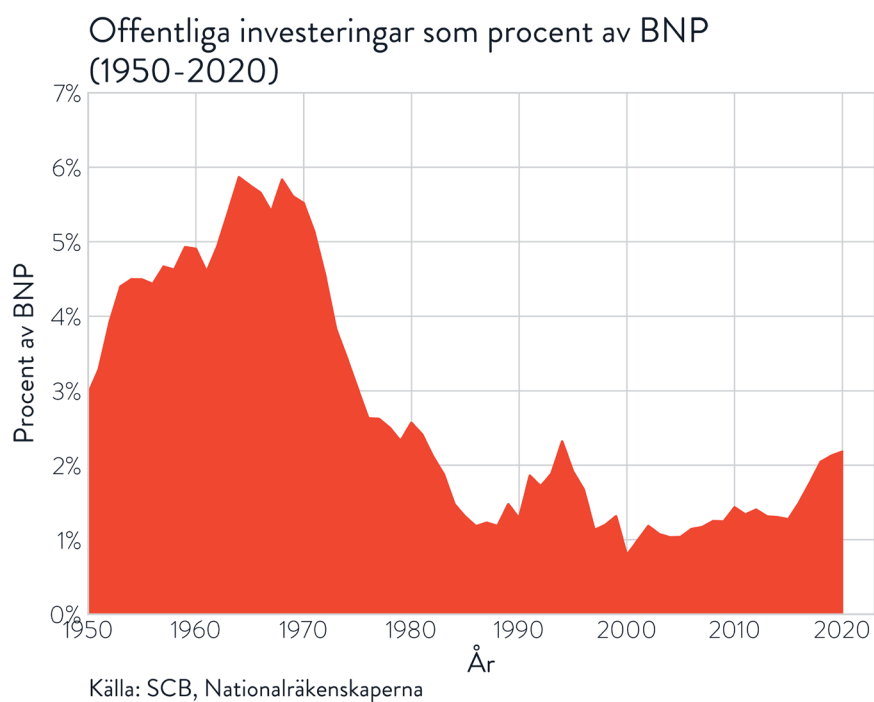

Källa: SCB (2018)

Figur 2. Inkomstjämlighet i Sveriges kommuner. Ojämligheten inom Sveriges kommuner är ojämnt fördelad. Figuren visar att den största ojämlikheten (mörkrött) återfinns i Sveriges södra halva och våra storstadsområden. Det är också primärt där den absoluta majoriteten av de som gynnats av årtionden av skattesänkningar bor.⁸

Samhällsutvecklingen idag påminner om skeenden i historien. På 1930-talet växte de högerextrema krafterna i takt med arbetslöshet och ekonomiska klyftor. En dogmatisk marknadstro förlamade politiken och de etablerade partierna satt fast i åtstramningspolitikens skruvstäd. I Tyskland blev konsekvenserna katastrofala. I andra länder utmanades dogmerna; i USA drev Roosevelt igenom sin så kallade New Deal och i Sverige lanserade socialdemokratin med framgång liknande reformer.

Efter andra världskriget växte bred enighet fram om vikten av en aktiv stat och av att reglera och begränsa marknadskrafternas inflytande över samhällsutvecklingen. De gemensamma investeringarna växte och Sverige förvandlades på kort tid till ett av världens mest jämlika länder. Utvecklingen bröts därefter på 1970-talet. Ett avgörande skäl till det är konkreta politiska beslut. De offentliga satsningar som krävs för att ett jämlikt samhälle ska kunna upprätthållas har sedan 1980-talet uteblivit. Minskade offentliga investeringar, lägre skatter och ett allt större individuellt ansvar för försörjning och välfärd har i stor utsträckning bidragit till de växande samhällsklyftorna och till dagens brister inom välfärd och infrastruktur.

Figur 3. Offentliga investeringar som procent av BNP 1950–2020. Historisk utveckling av offentliga investeringar.⁹

1.2 EN POLITIK SOM FINANSIERAR OCH AVMARKNADISERAR VÄLFÄRDEN

Samhällsutvecklingen sedan 1980-talet har slagit hårt mot många. Situationen för en stor del av Sveriges pensionärer är idag ovärdig ett välfärdssamhälle. Sverige har den högsta andelen fattiga pensionärer i Norden. 2017 levde drygt 12 % av de äldre, 245 000 personer, under fattigdomsgränsen. En majoritet är kvinnor som haft arbetaryrken.¹⁰

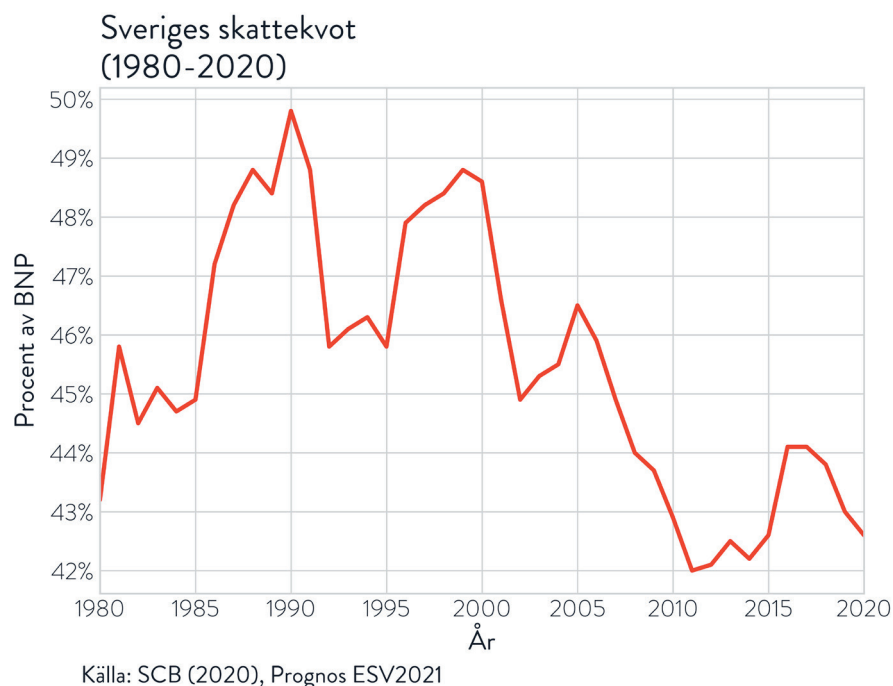
Även inom övriga delar av välfärdssystemen syns bristerna. Idag saknas utbildad personal inom flertalet välfärdsområden, inom hälso- och sjukvården saknas framförallt sjuksköterskor, men inom primär-, specialist- och förlossningsvården saknas även undersköterskor och läkare.

Vårdköerna har blivit längre. Var fjärde plats på vård- och omsorgsboenden har försvunnit sedan år 2000, trots att andelen äldre har ökat. Decennier av åtstramningar inom äldreomsorgen har lett till en ohållbar arbetssituation där personalen sliter för att ge god omsorg och ofta själva blir sjuka av stressen. Coronapandemin har på ett tragiskt sätt synliggjort äldrevårdens brister: många äldreboenden har varit oförmögna att skydda de äldre och självklar skyddsutrustning har saknats.¹¹ Marknadisering, underfinansiering och eftersatthet präglar flera av socialtjänstens övriga ansvarsområden. Grund- och gymnasieskolan brottas med försämrade resultat och växande ojämlikhet. Samtidigt undermineras förtroendet för det gemensamma av privatiseringsskandaler som Nya Karolinska och obscena vinster för friskolekoncerner.

Som beskrivs i Reformisternas rapport om *En ny socialdemokratisk välfärdsmodell*¹² är välfärdens kris tredelad:

1. Krypande åtstramningar har över tid skapat en uppenbar resursbrist i välfärden.
2. En utveckling av välfärdens styrning och organisering, där marknaden prioriterats framför välfärdens uppdrag och ändamål.
3. En förskjutning genom juridiken av makten över välfärden bort från våra folkvalda och mot marknaden.

I denna Reformbudget fokuserar Reformisterna på det första problemet: resursbristen. Dagens bistra verklighet är att den svenska välfärden saknar pengar. Skattekvoten, alltså skatter och sociala avgifter som andel av BNP, har minskat ända sedan 1990-talet. 1999 låg skattekvoten runt 49 %. Idag är den nere på 42,1 % och faller 2022 troligtvis under bottennoteringen på 42,0 % under åren med alliansregeringen. Om skattekvoten hade legat på samma nivå som vid millennieskiftet hade skatteintäkterna i år varit nästan 350 miljarder kronor högre – en summa som motsvarar mer än tio svenska polisväsenden. Till detta bör räknas en rad ideologiskt motiverade utförsäljningar av i många fall väl fungerande offentliga företag som över tid hade lämnat betydande utdelningar till statsbudgeten.

Figur 4. Sveriges skattekvot 1980–2020. Utvecklingen av Sveriges skattekvot sedan 1980.¹³

Sverige har under lång tid fört en extremt stram budgetpolitik, en politik som Sverige blir allt

mer ensamt i världen om att förespråka. Politiken var möjligen motiverad på 1990-talet, men idag har den förvandlats till en idémässig zombie som förlamar det politiska handlingsutrymmet. Sverige har numera bland de lägsta statsskulderna i Europa – även efter pandemiårets krispaket. Samtidigt står landet inför stora, strukturella samhällsutmaningar.¹⁴ Allt fler forskare har sedan länge påpekat att det här är till skada för Sveriges ekonomi och långsiktiga samhällsutveckling.¹⁵

De nedskärningar som följt i spåren av den kraftigt sänkta skattekvoten och den finanspolitiska tvångströjan har fått en rad allvarliga konsekvenser. Välfärdsstatens urholkning och de växande klyftorna har under lång tid gött nationalistiska och högerpopulistiska krafter. Politikens handlingsförlamning har med rätta skapat frustration, vilket fångats upp av krafter på den yttersta högerkanten. Idag har utvecklingen gått så långt att dessa krafter utmanar demokratiska fri- och rättigheter. 1930-talets skugga svävar ånyo över vår samtid.

1.3 EN POLITIK FÖR EN GRÖN NY GIV FÖR SVERIGE

Politikens handlingsförlamning och de gångna decenniernas överdrivna tilltro till marknaden har också bidragit till klimatkrisen. Klimatkrisens omfattning beror i grund och botten på att världen under lång tid har skjutit problemen på framtiden samtidigt som marknadens styrning har varit för svag för att driva fram en grön omställning. Trots att resurser och tekniska möjligheter har funnits så har det under lång tid satsats för litet på att göra något åt problemen. Resultatet har blivit att utsläppen fortsatt att växa samtidigt som tiden för att ställa om har krympt.

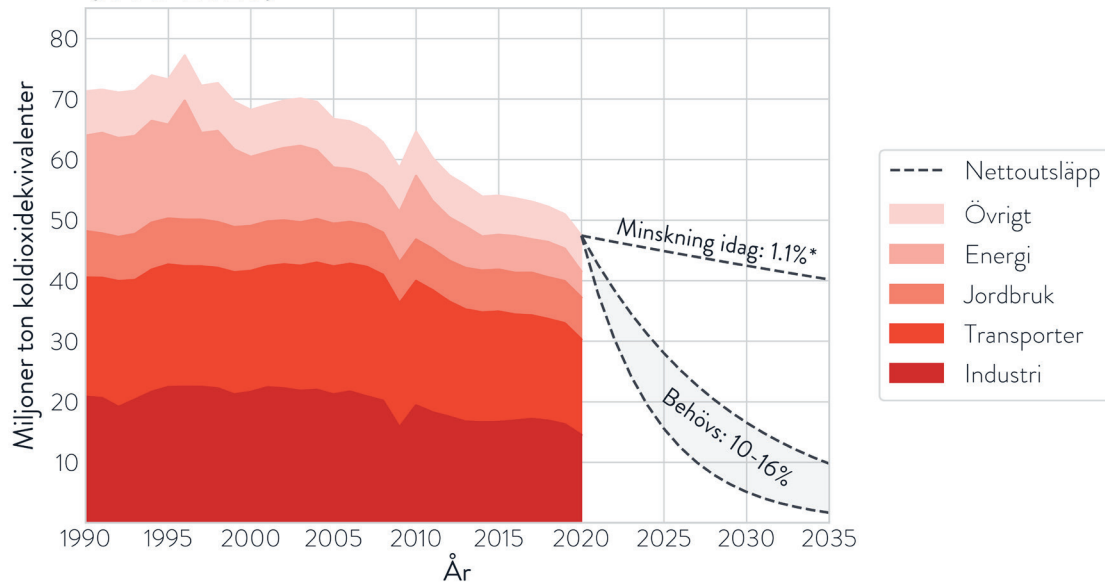
Coronakrisen ledde till att utsläppen i världen minskade med 4–7 % under 2020.¹⁶ Men minskningen är tillfällig, ofrivillig och illustrerar snarare den enorma utmaning världen står inför.¹⁷ Under 2020 tangerade medeltemperaturen i världen det senaste värmerekordet från 2016, drygt 1,2 grader högre än under förindustriell tid.¹⁸ Under 2021 har extrema väderhändelser avlöst varandra. Vi är i rask takt på väg mot den smärtgräns mellan 1,5–2 graders uppvärmning som världens länder i Parisavtalet har enats om att undvika. Sannolikt når världen 1,5 graders uppvärmning i början av 2030-talet.¹⁹

Om uppvärmningen ska begränsas till 1,5 grader måste utsläppen enligt FN:s miljöorgan UNEP halveras till år 2030 och närma sig noll år 2050.²⁰ Det historiska utsläppsfallet under coronakrisen 2020 behöver med andra ord upprepas eller överträffas varje år framöver i flera decennier. Resursstarka länder behöver sannolikt klara uppgiften snabbare än världens utvecklings- och tillväxtländer. Det här innebär att utsläppen i Sverige och EU förmodligen behöver närma sig noll redan under 2030-talet.²¹

En reell grön återhämtning efter coronakrisen utgör sannolikt sista chansen att klara Parisavtalets mål.²² För att lyckas måste omställningstakten öka rejält, samtidigt som utrymmet för missriktade, fossila satsningar numera är obefintligt.

Sverige utgör inget undantag. Men vi har goda förutsättningar att genomföra en grön omställning. Vi är ett rikt land, med gott tekniskt kunnande och stora förnybara energiresurser. För att klara vårt nuvarande klimatmål måste Sveriges territoriella utsläpp minska med 5–8 % per år.²³ För att närma oss nollutsläpp redan under 2030-talet, och därmed på allvar vara i linje med Parisavtalets mål, behöver utsläppen minska med 10–16 % per år.²⁴

Territoriella utsläpp av växthusgaser (1990-2020)

Källa: Naturvårdsverket (2021)

*Genomsnittlig minskning 2015-2019

Figur 5. Territoriella utsläpp av växthusgaser 1990–2020. Sveriges territoriella utsläpp av växthusgaser minskar inte i den takt de borde.²⁵

Utmaningen kan tyckas hopplös. Den goda nyheten är att det är den inte. I de fall politiken faktiskt har agerat har förändringar i rätt riktning också blivit verklighet. Det tydligaste exemplet är förnybar energi. Ett fåtal länders satsningar har gjort att sol- och vindkraft idag är billigare än fossil el. Vågskålen har börjat tippa över på just det området. Den fossila elen håller obönhörligen på att slås ut. Ödesfrågan är hur lång tid det tar.

Omställningen är en existentiell utmaning, inte bara för klimatet utan också för svensk industri. Sveriges välfärd bygger genom sin finansiering på sektorer som idag släpper ut stora mängder växthusgaser. Misslyckas Sverige med att ställa om industrin kommer det inte att finnas någon efterfrågan på de produkter som vi livnär oss på som land.

Den här Reformbudgeten visar hur de insatser som krävs för att Sverige ska bli klimatneutralt 2035 kan finansieras. Nyckeln är det största jobb- och välfärdsskapande programmet sedan efterkrigstiden – ett kraftfullt paket för grön omställning och minskade klyftor. Vi kallar det *En grön ny giv för Sverige*.²⁶ Planen är det enda heltäckande och fullt ut finansierade paket som hittills har presenterats på hur Sverige ska genomföra en rättvis grön omställning i linje med Parisavtalets mål. Den står på två ben. Det ena är en aktiv stat som med morot och piska styr om industrin och ekonomin i sin helhet. Det andra är en inkluderande stat som fördelar omställningens kostnader. De finansiella förutsättningarna skapas i denna Reformbudget genom att staten ges ekonomiskt utrymme att förverkliga de satsningar som krävs.

1.4 EN POLITIK FÖR FULL SYSSELSÄTTNING

En kursändring av den ekonomiska politiken, med offensiva satsningar på stärkt välfärd och grön omställning, rymmer en unik potential att ta itu med ett av de största samhällsproblemen sedan 1990-talet: den kroniskt höga arbetslösheten.

Arbetslösheten har ända sedan 1990-talskrisen bitit sig fast vid höga nivåer. Som lägst har arbetslösheten sjunkit ner mot 6 %, trots perioder av högkonjunktur. De mänskliga och samhälleliga kostnaderna för hög arbetslöshet är väldokumenterade. Särskilt allvarig är den höga andelen långtidsarbetslösa, som i allt högre grad rymmer grupper med svag förankring på arbetsmarknaden, i synnerhet lågutbildade och utrikes födda, särskilt kvinnor.²⁷

Den långvarigt höga arbetslösheten och växande långtidsarbetslösheten har flera orsaker, men det är uppenbart att politiska beslut spelat en avgörande roll. Skattesänkningar och stram finanspolitik har lett till nedskärningar av offentlig välfärd och uteblivna investeringar i ekonomin som helhet.²⁸ Parallellt har den aktiva arbetsmarknadspolitiken bantats rejält och styrts om mot privatiserade former av matchning och lönesubventioner. Trygghetssystemen har urholkats och ansvaret för arbetslösheten har lagts på individen.²⁹

Idag är det uppenbart att sysselsättningspolitiken har misslyckats. Coronakrisen har fördjupat utmaningarna. Regeringen räknar i sin vårbudget med att arbetslösheten landar runt 8,7 % under 2021. På några års sikt förväntas den möjligen kunna pressas till 7 %.³⁰ Samtidigt varnar Arbetsförmedlingen för att antalet långtidsarbetslösa under 2021 kan växa till 200 000 – över 40 % av det totala antalet arbetslösa – med omfattande utmaningar för samhället under lång tid framöver.³¹ Internationellt växer också insikterna om arbetslöshetens kostnader och om hur aktiv politik för full sysselsättning kan ge både ekonomin och produktiviteten en nödvändig skjuts framåt.³²

En kursändring mot en aktiv finanspolitik efter pandemin, med lånefinansiering av samhällsnödvändiga investeringar och offensiva satsningar på stärkt välfärd och grön omställning, utgör grunden för möjligheten att bygga ett Sverige som åter kan närma sig full sysselsättning. Den jobbskapande potentialen för de satsningar som krävs för att ställa om Sverige till fossilfrihet, bygga bort bostadsbristen och stärka välfärden, räknas i hundratusentals arbetstillfällen. För att människor ska kunna ta de jobb som växer fram krävs omfattande satsning på utbildning, livslångt lärande och en förstärkning av den aktiva arbetsmarknadspolitiken. Det handlar i klartext om det största jobbskapande programmet sedan efterkrigstiden. Reformbudgeten representerar därigenom ett tydligt kliv mot återupprättande och konkret genomförande av målet om full sysselsättning i Sverige.

1.5 EN BUDGET FÖR VÄLFÄRDEN, KLIMATET OCH JOBBEN

Det har blivit smärtsamt uppenbart att vår tids färdriktning är ohållbar – klimatmässigt och socialt. De gångna decenniernas ekonomiska dogmer har numera diskvalificerats av världens samlade expertis – från OECD och IMF till FN:s klimatpanel.³³ Men politiken släpar ängsligt efter. Precis som under 1930-talet behövs en omstöpning av den ekonomiska politiken, en New Deal. Men den här gången måste den vara grön.

Coronakrisen utgör ett vägskäl. Världen över har politiken tvingats till en omvärdering. I Europa har Frankrike, Tyskland och EU öppnat dörren för ett investeringsdrivet, grönt återhämningsprogram, en Green Deal. Inspirerad av idéerna om en Green New Deal driver president Biden i USA på för en liknande agenda med omfattande investeringar i grön omställning och infrastruktur, parat med satsningar på välfärd och skattereformer för att minska klyftorna och pressa tillbaka arbetslösheten.

I den här Reformbudgeten pekar Reformisterna ut riktningen för en socialdemokratisk politik för 2020-talet. En politik som tar ansvar för framtiden, där staten åter investerar i det gemensamma och genomför de satsningar som krävs för att föra Sverige ur coronakrisen och ta itu med de stora samhällsutmaningar vi står inför. Det handlar om en sammanhängande politik för stärkt välfärd, minskade klyftor, rättvis grön omställning och full sysselsättning. Välfärden, jobben och klimatet. Det är den agendan vi vill se svensk socialdemokrati gå till val med 2022.

2 BEDÖMNING AV DET EKONOMISKA LÄGET

Världsekonomin var i fritt fall under coronapandemin 2020–2021. Arbetslösheten skenade och produktionen föll. På flera håll, exempelvis USA och Sydafrika, har stor social oro uppstått. Den snabba utvecklingen av vaccin och påbörjade massvaccinationer har öppnat för ekonomisk återhämtning åtminstone i rikare länder som Sverige.³⁴ I många stora länder med lägre inkomstnivå, som Mexiko och Sydafrika, väntas återhämtning till nivån före pandemin ta någonstans mellan tre och fem år, i stora delar av Europa kanske tre år, medan såväl USA som Sverige ser ut att kunna återhämta sig snabbt.³⁵ Denna generellt sett snabba återhämtning är en följd av de enorma krisåtgärder som satts in globalt, med historiskt stora offentliga underskott samt expansiv och oortodox penningpolitik. Men osäkerheten om pandemins fortsatta utveckling kvarstår, och detta i kombination med Storbritanniens utträde ur EU påverkar den exportberoende svenska ekonomin.

Redan nu ser vi att arbetslösheten minskar, att tillväxten tilltar och att det finansiella läget för offentlig sektor kraftigt förstärks. Men samtidigt riskerar tickande bomber från både den tidigare högkonjunkturen och själva krisresponsen att brisera. Centralbankernas låga räntor har lett till uppblåsta priser på finansiella tillgångar och höga skuldnivåer. I Sverige är en kraftigt ökad privat skuldsättning, delvis orsakad av bostadsbrist och låg inflationstakt, särskilt oroande. Detta riskerar att skapa långvariga problem i svensk ekonomi, problem som skulle kännas i nästan alla svenskers plånböcker, men särskilt hos de mest sårbara och utsatta.

Ett lika stort och anmärkningsvärt, men positivt, faktum är att de stora staterna nu söker gemensamma vägar framåt för att finansiera krisåtgärder efter att privat näringsliv hålls under armarna av det offentliga under krisen. Internationella förhandlingar om skatter för företag och företagsägare är nu intensiva och även detta kommer att ha stor inverkan på Sverige.

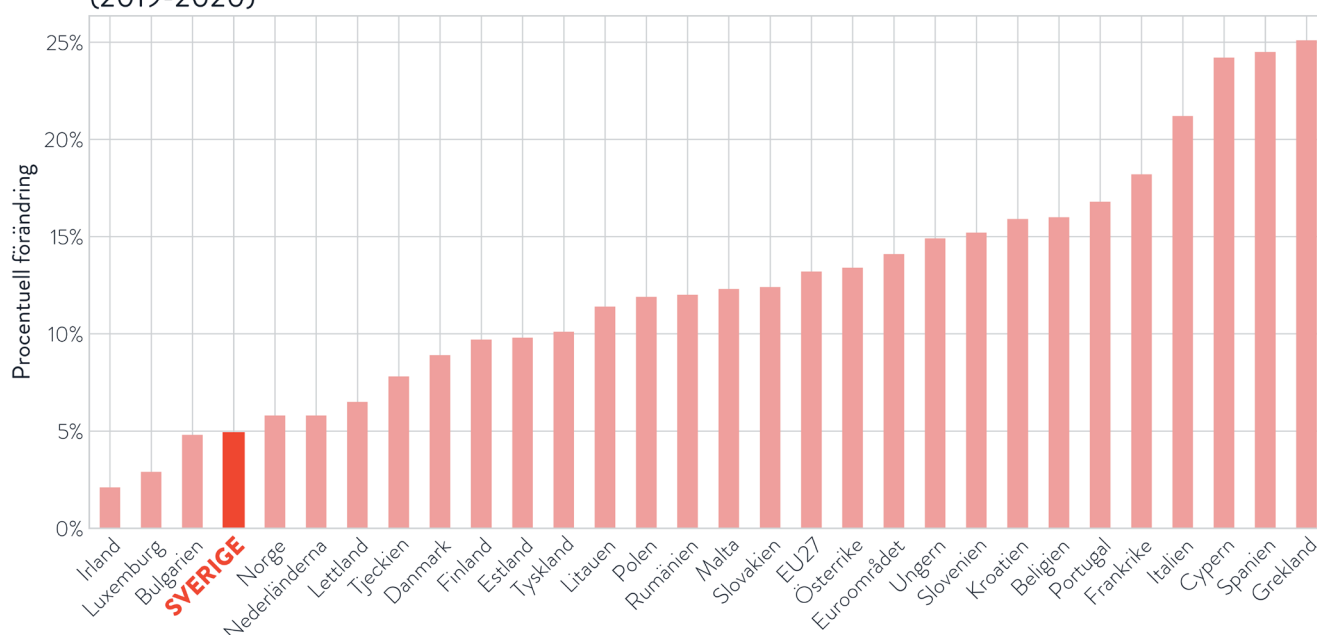
På hemmaplan har den svenska socialdemokratiskt ledda regeringen agerat snabbt för att möta den ekonomiska nedgång som följt på coronakrisen. Bland de största satsningarna finns tillfälliga sänkningar av arbetsgivaravgifter, korttidsarbete (även kallat korttidspermittering) och ett så kallat omställningsstöd för företag med intäktstapp. Flera tillfälliga förändringar av a-kassan och andra socialförsäkringar har också genomförts.³⁶ Många av satsningarna har främst syftat till att rädda företag och har varit väldigt dyra, det gäller inte minst den generella sänkningen av arbetsgivaravgiften. Den höger som sedan hösten 2020 ropat efter statsfinansiella åtstramningar så nära i tiden som våren 2020 efterfrågade icke-behovsprövade direktbidrag till företag på över 100 miljarder i månaden. I samband med höstbudgeten 2020 lade Sverigedemokraterna ett ekonomiskt närmast vansinnigt förslag om en engångsutbetalning på 10 000 kronor var till alla medborgare – detta till en nettokostnad av 82 miljarder kronor. I efterhand kan det konstateras att företagsstöden som genomfördes i krisens första skede faktiskt inte behövdes i den utsträckning som först befarats, och att det var klokt av den S-ledda regeringen att inte gå med på samarbetspartiernas krav på ytterligare sänkta arbetsgivaravgifter eller högeroppositionens än mer ansvarslösa förslag.

Större framtidsinriktade satsningar på offentliga investeringar och aktiv utbildnings- och arbetsmarknadspolitik hade däremot varit både önskvärt och genomförbart i ett läge med hög arbetslöshet och stora tydligt identifierade investeringsbehov. Återhämtningsinsatserna skulle i mycket större utsträckning behövt anpassas utifrån klimatmålen och användas för en seriös grön återhämtning och omställning. Klimatpolitiska rådet kritiserade regeringen i mars 2021

för att enbart en tiondel av återhämtningsinsatserna bidragit till klimatmålen, och påpekade att andra EU-länder tydligare kopplat återhämtningen till klimatomställningen.³⁷

Sverige har fortfarande ett gott utgångsläge för att föra en verkligt expansiv finanspolitik och ta sin an den dubbla utmaningen att ställa om till ett klimatsmart samhälle och minska klyftorna. Pandemin har haft mycket begränsad inverkan på Sveriges offentliga finanser. Hos vissa, också inom socialdemokratin, finns en olycklig föreställning om att landets beredskap för att möta pandemin med akuta ekonomiska krispaket hängt samman med Sveriges nivå på den offentliga upplåningen före krisen. Lyfter man blicken och ser på vår omvärld blir det tydligt att något sådant samband inte finns. De svenska ekonomiska krisåtgärderna har varit mycket blygsamma i ett internationellt perspektiv och många länder med betydligt högre skuldsättning har utan några problem kunnat genomföra mångdubbelt större akuta åtgärdsprogram för att skydda liv, hälsa, företag och arbetstillfällen.

Ökning av statsskuld under pandemin (2019-2020)

Källa: Eurostat (2021)

Figur 6. Ökning av statsskuld under pandemin. Länder med betydligt större upplåning före pandemin har utan problem kunnat sätta större krispaket än Sverige under pandemin.

Det går även att ställa sig frågan om inte den svenska beredskapen för att hantera pandemin hade varit större om vi prioriterat välfärdssatsningar framför skuldavbetalningar åren före 2020. Det är hög tid att nu en gång för alla göra upp med den åtstramningsdoktrin som bitit sig fast i Sverige alltsedan finanskrisen i början av 1990-talet.

Det finns givetvis en stor osäkerhet om huruvida det internationella samfundet kommer att kunna genomföra den återhämtningspolitik som behövs. För Sverige, som är ett litet och handelsberoende land, har sådant som president Trumps politik, Brexit och handelskrig varit skäl till särskild oro. Detta inte enbart för att rådande handelssystem varit under attack, men också för att det internationella samfundets förmåga att gemensamt hantera kriser kraftigt försvagats under Trumps presidentskap. Joe Bidens makttillträde i USA och nya tongångar i EU, inte

minst från Europeiska kommissionen, framstår dock som lovande. Positiva tecken till trots framstår EU:s ställning emellertid fortfarande som skör i ljuset av den starkt nationalkonservativa våg som sveper över kontinenten.

Bakgrunden till denna utveckling är den permanenta massarbetslösheten, den starkt förhöjda utsattheten, otryggheten på arbetsmarknaden och de kraftigt ökande inkomstskillnaderna. Sociokulturella motsättningar växer fram i både den gemensamma marknadens och interkontinentala migrationens spår. Coronapandemin utgör ett gyllene tillfälle att mobilisera för en ekonomisk politik som syftar till att bryta arbetslöshetens grepp och i Sverige återuppfinna en ekonomisk, utbildnings-, arbetslivs- och arbetsmarknadspolitik som ger full sysselsättning och stabil inflation.³⁸ Med utgångspunkt i dessa utmaningar och förutsättningar är det tydligt för Reformisterna att en investeringsdriven reformagenda bäst kan hantera och adressera:

- Coronakrisens efterverkningar
- Den skenande sociala och ekonomiska ojämlikheten
- Den tilltagande klimatkrisen
- De skriande välfärds- och investeringsbehoven

För att få till stånd en sådan reformagenda krävs ett nytt finanspolitiskt ramverk i kombination med en aktiv stat som mobiliserar såväl offentligt som privat kapital till storskaliga klimatinvesteringar.

Reformisterna föreslår:

- Ett nytt ramverk för den ekonomiska politiken
- Reformen för en starkare välfärd, klimatomställning och full sysselsättning
- En skattereform för ökad jämlikhet, utbyggd offentlig sektor och rättvis grön omställning.

Reformisterna har i denna Reformbudget valt att inte fokusera på tillfälliga krisåtgärder, utan istället siktar in sig på de långsiktiga strukturreformer som behövs för att skynda på återhämtningen och bygga ett starkare och mer motståndskraftigt samhälle i god tid innan nästa globala kris slår till.

3 NYTT RAMVERK FÖR DEN EKONOMISKA POLITIKEN

Förslag: Överskottsmålet ersätts med ett nytt finanspolitiskt ramverk byggt på en åtskillnad mellan en investeringsbudget där lånefinansiering tillåts och en driftsbudget där ett balansmål över konjunkturcykeln styr. Skuldankaret justeras med hänvisning till de stora globala förändringarna under 2020-talet och regeringen verkar för ett förändrat ekonomiskt ramverk i EU.

Den svenska staten har idag en stor finansiell nettoförmögenhet. Trots detta har Sverige fortfarande ett av världens mest restriktiva ramverk för den ekonomiska politiken. Hela den offentliga sektorns finanser ska gå med överskott över konjunkturcykeln. Utgiftstak fastställs och blir lag. Kommuner och regioner är ålagda hårda krav på budgetbalans. Penningpolitiken är helt inriktad på en stabil inflationstakt.

Varken finans- eller penningpolitik är inriktade på full sysselsättning eller jämn ekonomisk fördelning. De skapar heller inte tillräckligt utrymme för att hantera akuta eller kommande samhällsproblem som klimatförändringar, bostadsbrist, migrationsströmmar eller pandemier. Trots ekonomiskt utrymme har skapande av reala värden i form av bland annat infrastruktur, beredskap, hållbara produktionssystem och bostäder uteblivit. I mångt och mycket är dagens ramverk ett stort avsteg från den klassiska investeringsdrivna politik för ekonomisk utveckling som möjliggjorde byggandet av den socialdemokratiska välfärdsstaten under 1900-talet. Reformisterna vill ändra på detta.

Vårt förslag till nytt finanspolitiskt ramverk innebär ett steg mot en mer förnuftsbasead, löntagarvänlig och grön ekonomisk politik. Reformisterna föreslår en ekonomisk politik där samhällets tillgång till arbetskraft och produktiva resurser fullt ut används för att möta samhälleliga behov. En politik i folkflertalets intressen. Reformen består av flera förändringar:

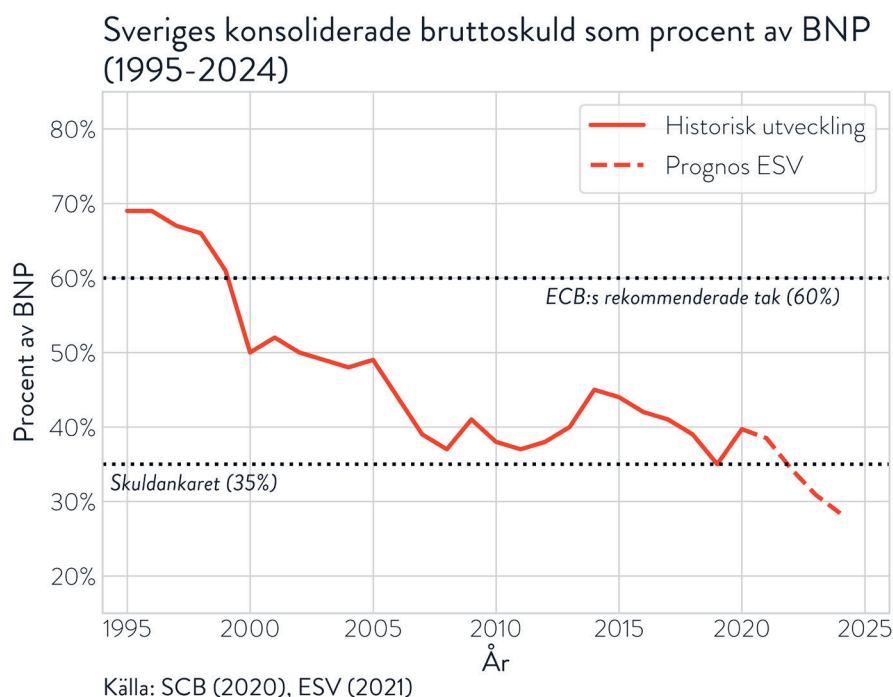
- Överskottsmålet avskaffas.
- Statsbudgeten delas upp i en driftsbudget för löpande utgifter och en investeringsbudget som kan finansieras med lån.
- Skuldankaret justeras uppåt.

Vid sidan av ett förändrat svenskt finanspolitiskt ramverk bör regeringen även verka för att EU:s regelverk gör skillnad på drift och investeringar när offentliga underskott beräknas.

3.1 ÅTSTRAMNINGAR RESULTATET AV DAGENS RAMVERK

En restriktiv finanspolitik av det slag som präglade större delen av 2010-talet måste undvikas i coronakrisens spår. Att tillämpa dagens ekonomiska ramverk i krisens efterdyningar skulle få förödande följder. Detta eftersom staten under lång tid skulle behöva ha stora budgetöverskott för att "ta tillbaka" kostnaderna för krispolitiken och nå det överskottsmål ramverket föreskriver. Inte bara skulle långsiktiga bostads- och infrastruktursatsningar utebli, skatteintäkter skulle också behöva tas från välfärden för att möjliggöra budgetöverskott. Skattepengar skulle med andra ord läggas på avbetalningar samtidigt som nödvändiga investeringar skulle utebli och nedskärningar krävas i välfärden. Därtill krävs stora investeringar i klimatomställningen under 2020-talet, som inte längre kan skjutas på framtiden.

Erfarenheterna från finanskrisen 2008–2009 visar att en ensidig strävan efter överskott i offentliga finanser får allvarliga samhälleliga och sociala konsekvenser. År efter år genomfördes besparingar och nedskärningar i välfärdens kärnområden som skola, sjukvård och äldreomsorg. Arbetslösheten kom aldrig ner till samma nivå som före finanskrisen.

Figur 7. Sveriges konsoliderade bruttoupplåning (Maastrichtskuld) som procent av BNP 1995–2024. Historisk samt prognostiserad utveckling av den svenska konsoliderade bruttoupplåningen (Maastrichtskulden) som andel av BNP.³⁹

Reformisterna är övertygade om att en framgångsrik krispolitik måste bygga på snabba, kraftiga och uthålliga insatser som förhindrar att massarbetslösheten biter sig fast och att ekonomin går in i en nedåtgående spiral. Samtidigt krävs det att en långsiktig, hållbar och rationell ekonomisk politik tar vid när vi passerat det akuta krisstadiet. Detta för att bygga ett samhälle som står starkare när nästa kris slår till.

Därför behöver Sverige ett nytt ramverk för den ekonomiska politiken.

3.2 BRED UPPSLUTNING BAKOM REFORMERAT RAMVERK

Tanken om ett nytt finanspolitiskt ramverk stöds av en lång rad chefsekonomer, företagsledare, professorer, experter och sakkunniga inom fackföreningsrörelsen, näringslivet och akademien. Redan 2013 skrev Svenska Dagbladet att “stora delar av den svenska ekonomiliten vill slopa dagens överskottsmål”.⁴⁰ Storbankerna har under åren kritiserat regeringens sparande. Swedbanks tidigare chefsekonom Anna Breman har kallat den låga statsskulden “finanspolitisk galenskap” och efterfrågat en expansiv grön finanspolitik vid kommande recession – det vill säga där Sverige just nu befinner sig. Ekonomiprofessorn John Hassler menar att Sverige “utan problem” skulle kunna låna ytterligare 1000 miljarder. Liknande resonemang har hörts från Assar Lindbeck, en av initiativtagarna till det rådande ramverket i samband med 90-talskrisen, och ett flertal andra ledande nationalekonomer. Före detta biträdande riksbankschefen och tidigare statssekreteraren på Finansdepartementet Karolina Ekholm skriver i ett utlåtande till regeringens Jämlikhetskommission att det vore särskilt

gynnsamt om finanspolitiken inriktas på “att genomföra offentliga investeringar” som med Sveriges nuvarande finanspolitiska ramverk “riskerar att bli alltför låga ur ett samhällsekonomiskt perspektiv”.

Även själva Jämlikhetskommissionen – som leddes av Per Molander, en av det finansiella ramverkets arkitekter – adresserar behovet av en långsiktig förändring av det finansiella ramverket. “Pandemin har radikalt förändrat förutsättningarna för folkhushållet och de offentliga finanserna. Både skattekvot och överskottsmål kommer att behöva omprövas i grunden.” – Regeringens Jämlikhetskommission⁴¹

Enligt Jämlikhetskommissionens slutbetänkande skulle en övergång från dagens överskottsmål till en lånefinansiering motsvarande 0,66 % av BNP frigöra 50 miljarder kronor årligen till jämlikhetsskapande investeringar jämfört med dagens överskottsmål. Detta utan att komma i konflikt med EU:s finanspolitiska regler.

Också Klimatpolitiska rådet lyfter i sin senaste rapport behovet av en förnyad finanspolitik, för att möjliggöra de omfattande investeringar som krävs för en grön omställning.⁴² Rådet understryker att det finanspolitiska ramverket inte tar hänsyn till klimatkrisen, vilket riskerar att leda till att nödvändiga investeringar uteblir. Liksom Jämlikhetskommissionen hoppas Klimatpolitiska rådet att pandemin kan utgöra ett “möjlighetsfönster för att tänka om” och efterfrågar en översyn av ramverket “så snart som möjligt”. Tills en sådan sker betonar rådet vikten av finanspolitisk flexibilitet och av att undvika en snar återgång till stram budgetpolitik efter coronakrisen. För vad är egentligen viktigast när jordens framtid står på spel: offentligt sparande eller “att dagens generation investerar i närtid för att därigenom gynna morgondagens generation?”

Både före och efter coronakrisen har en rad europeiska länder valt att förändra sina finanspolitiska förhållningslinjer till förmån för investeringar. Där ingår socialdemokratiskt styrda länder som Danmark⁴³ och högerstyrda länder som Storbritannien⁴⁴ och Frankrike.⁴⁵

3.3 FÖRSLAG: SEPARERA DRIFT OCH INVESTERINGAR I STATSBUDETEN

Reformisterna anser att statens utgifter bör delas upp i en driftsbudget för löpande utgifter och en investeringsbudget som kan finansieras med lån.

Driftsbudgeten bör finansieras av skatteintäkter. I driftsbudgeten bör statens löpande utgifter ingå, såsom löner, barnbidrag, pensioner och bidrag till sjuk- och äldreomsorg i kommuner och regioner. Driftsbudgeten bör styras av ett balansmål. Det betyder att skatteintäkter och utgifter är lika stora över tid. På så sätt kan driftsbudgeten gå med underskott i lågkonjunktur och överskott i högkonjunktur. Det är nödvändigt att inte låta minskade skatteintäkter i lågkonjunktur leda till nedskärningar som blir början på en nedåtgående spiral med ökad arbetslöshet, minskad produktion och ännu lägre skatteintäkter. Finansminister Magdalena Andersson har redan ställt sig positiv till ett skrotat överskottsmål till förmån för ett balansmål, inte långt från det balansmål Reformisterna förespråkar.⁴⁶

Investeringsbudgeten bör finansieras både genom skatteintäkter och långsiktig upplåning. Att investeringar finansieras med lån så att kostnaden slås ut på investeringens hela livstid är en självklarhet i näringslivet och för hushåll, och även kommunernas investeringar lånefinansieras. De flesta privatpersoner som för trettio år sedan lånade till en bostad är idag mycket glada att de inte väntade tills de hade pengarna kontant. De har åtnjutit värdetillväxt och framförallt haft någonstans att bo de senaste decennierna. Lika glada är även de små företag där lån har möjliggjort en stor investering som fått dem att växa.

Att staten med dagens finanspolitiska ramverk tvingas "spara ihop" till investeringar leder till att viktiga framtidsinvesteringar uteblir. Den stora potential för framtidssatsningar som möjliggörs av att staten idag kan låna närmast gratis, eller till och med till negativ realränta, går till spillo. Finansministern och Sveriges regering har redan använt liknande argument för lånefinansiering i diskussionen kring gröna obligationer och byggandet av höghastighetsjärnvägar. Reformisternas förslag är att ett genomtänkt och ansvarsfullt ramverk införs så att resonemanget också kan bli giltigt för fler välbehövliga investeringar, exempelvis satsningar för att motverka bostadsbristen, och för investeringar som är centrala för industriell förnyelse och klimatomställning.

Investeringsbudgeten bör långsiktigt bestå av dagens existerande offentliga infrastrukturplan, kapitaliseringen av en statlig investeringsbank samt nya infrastruktursatsningar som är lämpade att finansieras genom Riksgälden.

Reformisterna föreslår lånefinansiering av de planerade statliga investeringar som enligt dagens budgetregler bekostas med skatteintäkter. Effekten av detta blir i teorin att skatteintäkter på cirka 124,4 miljarder kronor frigörs. Dessa kan användas till välfärdssatsningar eller ytterligare ökad investeringstakt. I sin helhet begränsas dock budgetens möjlighet att gå med underskott av EU:s finansiella ramverk. Av den anledningen valde Reformisterna i 2019 års Reformbudget att föreslå en total offentlig upplåning, med kommuner inräknade, på 2 % av BNP, en procentenhets (≈ 50 miljarder) marginal till EU:s underskottsgräns. Med anledning av det exceptionella omvärldsläge som rådde 2020 och EU:s förändrade underskottsregler valde Reformisterna i 2020 års Reformbudget ett kortsiktigt högre underskott på fyra procentenheter, som sedan minskade för att plana ut skuldkvoten inom tre år.

Sedan coronakrisen är EU:s underskottsregler upphävda, och behovet av långsiktiga investeringar och omedelbara krisåtgärder högre. Detta möjliggör större totala underskott under de kommande åren. Den frigjorda summan av förändringen beror därför långsiktigt på EU:s framtida ramverk, BNP-tillväxten och Sveriges strategi för den svenska skuldkvoten. Sett till utplanad skuldkvot kommer ett nytt finanspolitiskt ramverk emellertid, tack vare BNP-tillväxt, långsiktigt att kunna frigöra minst 60 miljarder årligen för ytterligare investeringar eller välfärdssatsningar.⁴⁷

3.4 FÖRSLAG: JUSTERA SKULDANKARET MED HÄNVISNING TILL DE STORA GLOBALA FÖRÄNDRINGARNA UNDER 2020-TALET

Den ekonomiska krisen i coronapandemins kölvatten var inte en vanlig konjunkturedgång utan en exceptionell situation. Våldiga summor har satsats för att hålla uppe företag och löntagare och ge nödhjälp till sjukvården. Majoriteten av världens länder har ökat sin skuldkvot betydligt. Även i Sverige har skuldkvoten ökat, om än mer begränsat. Denna typ av unika händelse blir en möjlighet att justera det svenska skuldankaret – som redan innan krisen låg långt under EU:s skuldgräns och närmast ojämförligt lågt i förhållande till andra europeiska länders skuldkvoter. Coronakrisen har också visat att den rekordlåga svenska skuldkvoten inte hjälpt Sverige på det sätt som det var menat. Länder som Tyskland, Finland, Österrike, Belgien, Nederländerna och Japan har kunnat möta krisen med kraftfulla satsningar, i vissa fall kraftfullare än Sveriges, trots att deras skuldkvoter var betydligt högre än den svenska i krisens inledande skede.

Att försöka "ta tillbaka" de pengar dagens krissatsningar kostat och återgå till en skuldkvot på 35 % av BNP vore både onödigt och kontraproduktivt för återhämtningen. Den akuta klimatkris vi står inför kräver dessutom att offensiva satsningar genomförs redan under 2020-talet. Dessa kan inte vänta utan motiverar en högre skuldkvot på kort- till medellång sikt. De en-

gångskostnader som krissatsningar och den gröna omställningen ger upphov till bör tillåtas skapa en högre skuldkvot och genom ett förändrat finanspolitiskt ramverk sakta ”smälta bort” över tid genom tillväxt och inflation, som varit fallet vid tidigare kriser.

Om ett nytt skuldankare även framgent ska ingå i det finanspolitiska ramverket bör det sättas med utgångspunkt i de globala förändringar som skett i början av 2020-talet och på en nivå där viktiga samhällsinvesteringar kan genomföras utan att tränga ut nödvändiga välfärdssatsningar. Den slutgiltiga nivån bör sättas högre än dagens skuldankare, och den påverkar därför inte strategin kring den svenska upplåningen i denna treåriga Reformbudget.

3.5 FÖRSLAG: VERKA FÖR ETT NYTT EKONOMISKT RAMVERK ÄVEN PÅ EU-NIVÅ

Reformisternas förslag på uppdaterat svenskt finanspolitiskt ramverk är utformat för att kunna genomföras också med de mycket restriktiva finanspolitiska regler som gällde i EU före pandemin.

På EU-nivå fanns före coronakrisen ett starkt tryck att reformera de finanspolitiska reglerna. Det skedde mot bakgrund av en växande insikt om att rigida underskotts- och skuldregler inneburit att offentliga investeringar varit för låga och att konjunktursvängningar förstärkts, vilket i sin tur inneburit sociala nedskärningar och ett försvagat medborgerligt förtroende för EU.

Sedan coronakrisens början har även EU:s finanspolitiska regler temporärt upphört att gälla och förhandlingar förs nu mot bakgrund av den nya globala finanspolitiska situation som uppstått. Ledande EU-företrädare har varnat för att det skulle få förödande konsekvenser om regelverket återinfördes i sin nuvarande form. Allt fler förespråkar att en tydligare åtskillnad görs mellan investeringar och löpande utgifter och att konjunktursvängningar måste kunna motverkas. Det finns således förutsättningar för att förändringarna av EU:s finanspolitiska ramverk går åt samma håll som den ekonomiska politik Reformisterna förespråkar. Den svenska regeringen bör trycka på och understödja sådana förändringar.

4. REFORMER FÖR EN STARKARE VÄLFÄRD, KLIMATOMSTÄLLNING OCH FULL SYSSELSÄTTNING

Den svenska välfärden har länge varit underfinansierad. Detta har slagit hårt mot många – inte minst alla de pensionärer som fått se sin ekonomiska standard urholkas, alla de elever som drabbats av nedskärningar i skolan med sjunkande skolresultat till följd, alla de patienter som väntar på operation och alla de äldre som tas omhand av ständigt nya människor som kämpar med att ge god omsorg i ett pressat minutschema. Samtidigt finns ett skriande behov av investeringar i infrastruktur, att renovera och bygga nya bostäder och äldreboenden samt ett akut behov av gröna investeringar för att tackla klimatkrisen.

Denna Reformbudget innehåller 25 reformförslag för starkare välfärd, full sysselsättning och ett grönare Sverige. De kan alla sorteras in under något av de områden som återfinns i Reformisternas Reformprogram antaget av föreningens tusentals medlemmar och utifrån de motioner till S-kongressen som ytterligare tiotusentals medlemmar i arbetarekommuner och partidistrikt runtom i landet ställt sig bakom.

I detta kapitel kommer de 25 reformförslagen att presenteras och förklaras.

4.1 ETT KRAFTIGT PENSIONSLYFT OCH UTREDNING AV DIFFERENTIERAD PENSIONSÅLDER

Förslag: För att höja de lägsta pensionerna med upp till 3 500 kronor per månad tillförs 30,4 miljarder kronor år ett, 31 miljarder år två och 31,7 miljarder år tre. Regelverket för bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd anpassas efter höjningen och förutsättningarna för att införa en differentierad lägre pensionsålder för personer i slitsamma och tunga yrken utreds.

Sverige har alltför många fattiga äldre och ett illa utformat pensionssystem. Dagens undermåliga pensionssystem drabbar inte minst de många kvinnor som tagit huvudansvar för hemmet och arbetat i lönediskriminerade sektorer. Det drabbar även i princip alla som råkat ut för svårare sjukdom eller arbetslöshet eller som inte haft möjlighet att lönearbeta tillräckligt många år i Sverige. Det är därför av central betydelse för jämlikheten och jämställdheten att pensionssystemet förbättras. Det nuvarande pensionssystemet har som främsta syfte att statens finanser inte ska påverkas. Priset för detta är att ett stort antal pensionärer idag har en oacceptabelt låg pension. Cirka 380 000 pensionärer i Sverige har idag en pension på under 10 000 kronor i månaden före skatt. Ytterligare nästan 650 000 har en pension under 13 500 kronor i månaden.⁴⁸

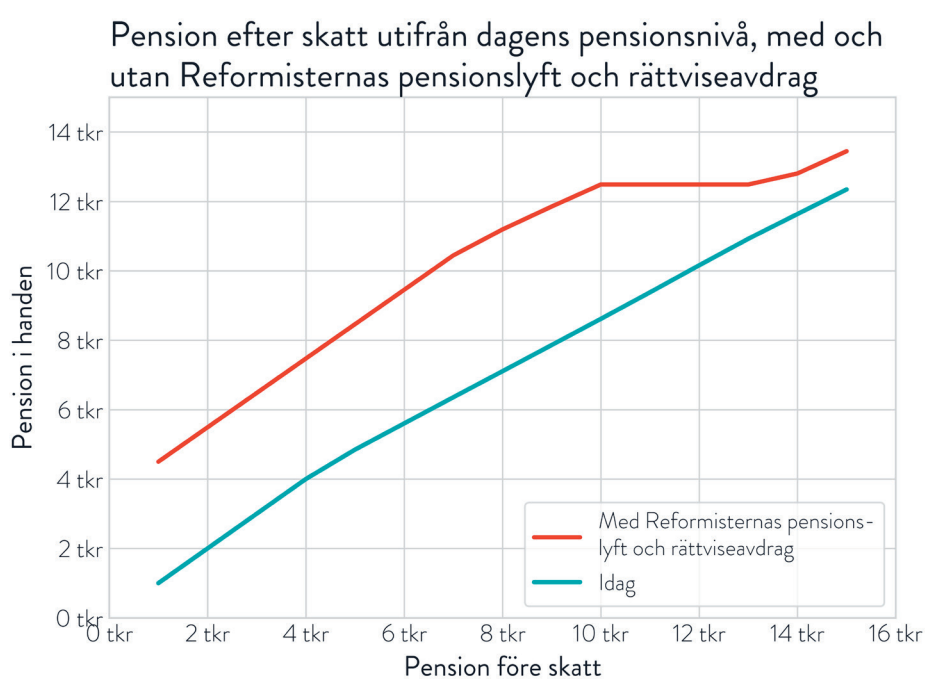
Reformisterna vill därför se ett pensionslyft för dem med lägst pensioner. Det innebär en höjning av pensionen med 3 500 kronor före skatt för dem som har det sämst ställt. Nivån på höjningen av pensionen trappas sedan av för dem som idag har en statlig pension över 10 000 per månad upp till nivån 13 500 per månad. Det betyder att samtliga med en pension under 10 000 kronor i månaden får 3 500 kronor mer och att de med en pension mellan 10 000 kronor i månaden och 13 500 kronor i månaden får en förstärkning på mellan 3 500 och en krona. Sammanlagt får över en miljon svenskar höjd pension. Tillsammans med Reformister-

nas föreslagna skattesänkning för personer med låga pensionsinkomster motsvarar detta den pensionsförstärkning om 5000 kronor i månaden före skatt som finns med i Reformisternas reformprogram.

Förslaget är tänkt att genomföras utöver de pensionsförslag som redan lyfts av Socialdemokraterna. Förslaget påverkas inte heller av nivån på tjänstepensionen. Tillsammans med det föreslagna rättviseavdraget bevaras ett system där det märks i plånboken om någon har lönearbetat, samtidigt som de med allra lägst pension får en drägligare inkomst att leva på.

Ökningen är lika för ensamstående och samboende. För att pensionshöjningen inte ska "ätas upp" av ett lägre bostadstillägg ska justeringar av regelverket för bostadstillägg ske parallellt.

Utöver pensionslyftet vill Reformisterna även utreda förutsättningarna för att införa en differentierad lägre pensionsålder för personer i slitsamma och tunga yrken.

Källa: Skatteverket (2020), Egna beräkningar

Figur 8. Jämförelse före och efter Reformisternas samlade pensionssatsning. Pension efter skatt utifrån dagens pensionsnivå, med och utan Reformisternas pensionslyft och rättviseavdrag. Simuleringen räknar inte med tjänstepension.

4.2 FÖRSTÄRKNING AV KOMMUNERNAS OCH REGIONERNAS EKONOMI

Förslag: För att säkra förutsättningarna att leverera välfärd och service till samtliga kommuner och regioner i Sverige tillförs 33 miljarder kronor år ett och 35 miljarder fr.o.m. år två till det kommunala utjämningsystemet. Tillskotten villkoras så de inte används för att sänka skatter i kommuner med redan låg skatt.

Utöver tillskotten stärks kommuner och regioner genom ökade skatteintäkter på över 50 miljarder fr.o.m. år ett tack vare Reformisternas övriga satsningar och reformer samt ökande tillskott på omkring 2,5 miljarder per år tack vare indexerade statsbidrag.

Många kommuner och regioner befann sig i en krisliknande situation redan innan covid-19 började spridas i landet. Coronapandemin har på flera sätt komplicerat läget ytterligare. Skatteintäkterna har dämpats och regionerna har stora merkostnader för hälso- och sjukvården parallellt med fall i intäkter inom kollektivtrafik och tandvård. Regeringen sköt till extra statsbidrag för att täcka merkostnader för vård och omsorg kopplad till pandemin och har utöver det tillfört ytterligare statsbidrag till kommunerna. Det kortsiktiga tillskottet har dock inte letat sig ut i verksamheten utan ledde istället till stora tillfälliga budgetöverskott i kommuner och regioner under 2020.⁴⁹ Det visar på behovet av långsiktiga tillskott för en långsiktig stärkning av välfärdens kapacitet och beredskap. Enligt Sveriges kommuner och regioner (SKR) behövdes redan före coronakrisen 26 miljarder tillföras till kommunerna 2021 och 38 miljarder 2022 för att kunna upprätthålla välfärden på dagens nivå.⁵⁰

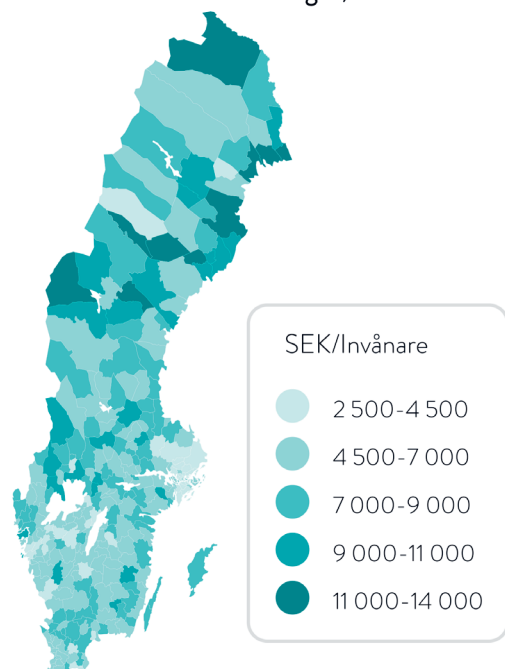
Syftet med det kommunala utjämningsystemet är att skapa likvärdiga förutsättningar för kommuner och regioner att tillhandahålla välfärdstjänster. Skillnader i kommunalskatt bör därför enbart reflektera skillnader i service, effektivitet och avgiftsnivå. Så är inte fallet idag, utan skillnaderna i nivån på kommunala och regionala skatter är orimligt stora. Idag betalar en arbetstagarare i Solna och Österåker drygt 17 % kommunalskatt jämfört med nästan 24 % i Dorotea och Munkedal. Reformisterna menar att konkreta politiska förslag behöver tas fram och genomföras för utjämning av de systematiska skillnaderna mellan skattesatserna i landets kommuner och regioner.

Stora tillskott till det kommunala utjämningsystemet bidrar till att de kommuner som har högst kommunalskatt kan sänka denna. Det är ett viktigt steg mot kommunpolitisk rättvisa. Vid sidan om denna önskade effekt för högskattekommuner ställs krav på tillskotten så att pengarna når ut i välfärdens verksamheter. Det är avgörande för att säkra att Reformisternas kommunsatsning inte leder till ytterligare skattesänkningar i lågskattekommuner.

Förutom den föreslagna ökningen av statens inbetalningar i det kommunala utjämningsystemet i denna Reformbudget kommer även höjningen av pensioner, försörjningsstöd, tak och golv i a-kassa, aktivitets- och sjukersättning samt effekten av att det förhöjda grundavdraget ersätts med Reformisternas rättviseavdrag, dessutom att leda till högre skatteintäkter för kommunsektorn. Dessa intäkter förväntas tack vare sin fördelningspolitiska struktur ha en utjämnande effekt på kommunernas skatteinkomster.

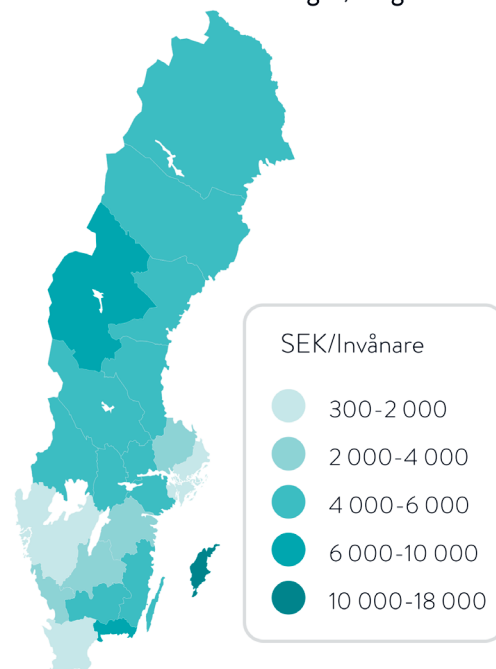
Reformisterna föreslår att tillföra utjämningsystemet mellan kommuner och regioner 33 miljarder kronor år ett och 35 miljarder från och med år två. Dessa tillskott sker utöver de tillskott som gjorts av regeringen under 2020 och 2021. Utöver detta innebär Reformisternas föreslagna statsbidragsindexering tillskott som ökar med omkring 2,5 miljarder per år, och Reformisternas pensionslyft, skattereform och förstärkning av socialförsäkringarna ger ökade skatteintäkter för kommunerna och regionerna på ca 51 miljarder kronor från och med år ett.

Förstärkt ekonomi i kronor per invånare och år,
Reformisternas Reformbudget, Kommunivå

Källa: Egna beräkningar

Förstärkt ekonomi i kronor per invånare och år,
Reformisternas Reformbudget, Regionnivå

Källa: Egna beräkningar

Figur 9. Fördelning av Reformisternas samlade välfärdssatsning. Tillskott per invånare för Sveriges kommuner och regioner som följd av Reformisternas välfärdsförstärkningar.⁵¹

4.3 EN STATLIG INVESTERINGSBANK OCH ÖKAD UPPLÅNING FÖR INFRASTRUKTUR GENOM RIKSGÄLDEN

Förslag: För att etablera en statlig investeringsbank för finansiering av grön omställning, nyindustrialisering och nybyggnation avsätts 0,2 miljarder kronor år ett och två samt 0,25 miljarder kronor år tre ur investeringsbudgeten. För att kapitalisera investeringsbanken och öka statliga investeringar avsätts sammanlagt omkring 20 miljarder kronor år ett, 30 miljarder år två och 50 miljarder år tre ur investeringsbudgeten.

Sverige har i grund och botten goda förutsättningar att klara en grön omställning. Vi är ett rikt land med stort tekniskt kunnande och omfattande förnybara energiresurser. De stora utmaningarna handlar bland annat om att ställa om transportsektor och industri. Det största problemet är att omställningstakten är för låg. Dagens politik är otillräcklig för att uppfylla nuvarande klimatmål, och klimatmålen i sig är tyvärr otillräckliga för att uppfylla Parisavtalets mål – problem som på senare år belysts i en rad studier och myndighetsrapporter.⁵²

För att driva på omställningen föreslår Reformisterna därför *En grön ny giv för Sverige* – ett reformpaket för en rättvis grön omställning, i linje med Parisavtalets mål och med sikte på nettonollutsläpp år 2035.⁵³

En bärande del av reformpaketet utgörs av en statlig investeringsbank efter Europeiska investeringsbankens (EIB) och den tyska federala investeringsbanken Kreditanstalt für Wiederaufbaus (KfW) modell. EIB har utvecklat lån och garantier som enligt statsstödsreglerna är godkända för bruk i Sverige. En statlig investeringsbank kan till exempel utformas enligt en fond-i-fond-

struktur, vilket gör det möjligt för institutionella investerare som pensionsfonder att investera i projekt.⁵⁴ Förslaget ligger också i linje med rekommendationer från EU och OECD.

Investeringsbankens främsta syfte är att mobilisera privat kapital och tillgodose aktörer med billigt och tålmodigt kapital. Investeringsbanken får kapital från staten som används som säkerhet för lån på den internationella kapitalmarknaden. I nedanstående förslag beräknas bankens hävstångseffekt till tio. Det betyder att banken får låna upp tio kronor för varje krona i säkerhet (det vill säga, för varje krona i eget kapital) som sedan lånas vidare till förmånliga villkor.

I tabell 2 och 3 presenteras bedömda investeringsbelopp och lämplighet för finansiering via investeringsbank respektive statlig upplåning genom Riksgälden. I dessa bedömningar ingår både investeringar för att möta behovet av en grön omställning och för att ta krafttag mot bostadsbristen. Det gör att beloppen ligger något högre än de som föreslås i Reformisternas rapport om *En grön ny giv för Sverige*.⁵⁵ Specificerade investeringsbelopp gäller utöver Budgetpropositionen för 2021 och redan fastställda infrastruktur- och finansieringsplaner.

Det specificerade investeringsbeloppet över tre år är totalt 536 miljarder kronor. Under denna tidsperiod har 235,5 av 536 miljarder kronor kategoriserats till investering i grön omställning, 44 % av det totalt utlånade kapitalet. Resterande investeringar går till byggandet av bostäder.

Det är viktigt att påpeka att det specificerade investeringsbeloppet inte motsvarar direkta statliga investeringar utan syftar till totala summor som mobiliseras till investeringar. En lägre totalsumma kommer därigenom att belasta statsbudgeten. Över tre år belastas statsbudgeten med 101,2 miljarder kronor och över tio år med 704 miljarder. Skillnaden mellan det belopp som mobiliseras och det belopp som faktiskt belastar statsbudgeten förklaras av investeringsbankens hävstångseffekt. När investeringsbankens grundkapital används som säkerhet för att möjliggöra långsiktiga och billiga lån blir det attraktivt för privata investerare, inte minst pensionsbolag, att investera.

Eftersom uppskattningar saknas för lämpliga investeringsbelopp för flera omställningsrelaterade investeringar över en tioårsperiod är det inte möjligt att beräkna deras andel av totala belopp. Det totala investeringsbehovet, när samtliga sektorer specificerats, är förmodligen i storleksordningen 4 500 miljarder på tio år.

Baserat på specificerade investeringsbelopp bedöms den genomsnittliga årliga påverkan på statsbudgetens investeringsbudget under tio år vara 70,4 miljarder kronor. Eftersom det kommer att ta tid att etablera investeringsbanken och genomföra nya infrastruktursatsningar görs bedömningen att investeringsbudgeten bör öka under budgetperioden från omkring 20 miljarder år ett till 30 miljarder år två och 50 miljarder år tre. Därefter kommer investeringsbudgeten att öka i takt med efterfrågan. För att etablera själva investeringsbanken har 200 miljoner kronor avsatts ur investeringsbudgeten år ett, 250 miljoner kronor år två och tre. På sikt förväntas investeringsbanken bli inkomstbringande.

Sektorer lämpliga för investeringsbank	Uppskattat investeringsbelopp över tre år (miljarder kronor)	Uppskattat investeringsbelopp över tio år (miljarder, kronor)
Vätgasanläggningar & infrastruktur	3,2	40,0
Upprustning av bostäder (energieffektivisering)	450,0	90,0
Batterifabriker	45,0	160,0
Bioraffinaderi	6,0	22,5
CCS & bio-CCS infrastruktur	6,0	20,0
Elflygsfabrik & elektrifiering av flygplatser	2,5	Uppskattning ej genomförd
Utbyggd laddinfrastruktur	1,1	Uppskattning ej genomförd
Lån till klimatbonusbil	27,0	Uppskattning ej genomförd
Lån till försäljning av verksamhet till anställda	Uppskattning ej genomförd	20,0
Lån till omställning av fartyg och hamnar	2,0	Uppskattning ej genomförd
Nybyggnation av bostäder	300	2500
Totalt angivet investeringsbelopp, inklusive hävstång	482	3212
Påverkan på statsskulden	48,2	321

Tabell 2. Uppskattat investeringsbehov och lämplighet för finansiering via investeringsbank över tre och tio år.

Sektorer lämpliga för upplåning genom riksgälden	Uppskattat investeringsbelopp över tre år (miljarder, kronor)	Uppskattat investeringsbehov över tio år (miljarder, kronor)
Snabbjärnväg	Uppskattning ej genomförd	250,0
Övriga satsningar på spårbundna transporter	22,5	100,0
Skyddsvärd skog	3,3	33,0
Utbyggd kollektivtrafik	27,5	Uppskattning ej genomförd
Totalt angivet investeringsbelopp och påverkan på statsskulden	53	383

Tabell 3. Uppskattat investeringsbehov och lämplighet för finansiering via statlig upplåning genom Riksgälden över tre och tio år.

4.4 EN GRÖN NY GIV FÖR SVERIGE

Förslag: För att finansiera en svensk grön ny giv och möjliggöra att Sverige uppnår klimatmålet netto nollutsläpp år 2035 tillförs 30,5 miljarder år ett, 32,5 miljarder år två och 38,8 miljarder år tre.

För att driva på en grön omställning som tar klimatkrisen på allvar föreslår Reformisterna En grön ny giv för Sverige – ett reformpaket för en modern, grön näringslivspolitik och en rättvis grön omställning, i linje med Parisavtalets mål och med sikte på fossilfrihet och netto nollutsläpp år 2035. Satsningen är inte bara nödvändig för att rädda klimatet. Den kommer att ge jobb och positionera Sverige i framkant av en ofrånkomlig utveckling mot en fossilfri framtid. Planen innebär ett nytt grepp om den svenska klimatpolitiken, där principiella ställningstaganden som "förorenaren betalar" vidgas till en målorienterad politik med strategiska och riktade sektor- och tekniskspecifika åtgärder.

I planen ingår 18 sektorövergripande åtgärder som spänner över hela samhället och driver på och möjliggör omställningen. Dessa kompletteras med 51 sektorspecifika åtgärder för att lösa specifika problem. Bland åtgärderna ingår både lagändringar och kostnadsposter, och dessa utvecklas närmare i rapporten *En grön ny giv för Sverige*.⁵⁶ I denna Reformbudget bidrar vi med den finansiering som krävs för att finansiera allt från återskapande av kolsänkor i våt- och jordbruksmarker till köp av skyddsvärd skog och införandet av en jobbgaranti för dem vars arbete påverkas av den gröna omställningen.

Med planen beräknas Sveriges territoriella nettoutsläpp vara noll redan 2034. Kvarvarande restutsläpp kompenseras genom ökad kolsänka i jord- och skogsbruk, och koldioxidavskiljning och lagring från biogena utsläppskällor, så kallad bio-CCS. Samtidigt förväntas de konsumtionsbaserade utsläppen reduceras avsevärt. Planen uppskattas, konservativt räknat, leda till 150 000–240 000 nya direkta arbetstillfällen, förstärkt konkurrenskraft för svensk industri och en samhällsekonomisk vinst på över 2 000 miljarder kronor.

För finansieringen av en grön ny giv föreslår Reformisterna att 30,5 miljarder tillförs år ett, 32,5 miljarder år två och 38,8 miljarder år tre. Medlen finansieras bland annat genom gröna skatter och utfasning av klimatskadliga subventioner. Detta tillgodoser att kostnaderna för omställningen främst belastar de delar av befolkningen som har störst ekonomiskt utrymme och generellt står för de största utsläppen.

EN GRÖN NY GIV FÖR SVERIGE

Reformer för statlig styrning och finansiering av klimatåtgärder

Skapa ett omställningsråd	Säkerställ långsiktig finansiering
Inför en klimatvärnskatt	Utred och inför en grön arvs- och gåvoskatt

Sektorsövergripande styrmedel

Inför bindande mål om nettonollutsläpp år 2035	Inför stoppdatum för försäljning av fossila bränslen, insatsråvaror och drivmedel
Inför bindande sektorsspecifika mål om klimatneutralitet	Inför kompletterande utsläppsmål för konsumtionsbaserade utsläpp, flyg och sjöfart
Avgiftsfinansiera negativa utsläpp via en fond	Inför krav på klimatneutralitet vid offentlig upphandling
Investeringar och offentlig samhällsplanering ska följa klimatmålen	Fasa ut klimatskadliga subventioner
Etablera en statlig investeringsbank	Stötta kommersialisering av såväl vätgas och elektrobränslen som biodrivmedel och biobränslen
Tidigarelägg åtgärder för klimatanpassning	Säkerställ tillgång till kvalificerad arbetskraft
Inför en jobbgaranti	Åtgärder mot koldioxidläckage
Involvera fackföreningsrörelse, civilsamhälle och medborgare	<ul style="list-style-type: none"> Inför kilometerskatt för tung trafik Verka för att klimattullar införs på EU-nivå Utred hur Sveriges utsläppsminskningar bör hanteras inom EU ETS
Verka för en skärpning av EU:s klimatpolitik	

Sektorsspecifika styrmedel

Industri	Transporter		
Verka för utbyggnation av CCS inom industrin	Överför persontrafik från personbilar till kollektivt resande och godstrafik från väg till järnväg och fartyg		
	Stimulera förnyelse av fordonsparken	Förbud mot nyförsäljning av personbilar med bensin- och dieselmotorer	
Ge exportfrämjande myndigheter i uppdrag att öka den internationella efterfrågan på svenska hållbara lösningar	Tydliggör reduktionsplikten och säkra tillgången av hållbara drivmedel	Ersätt koldioxid- och drivmedelsskatt med kilometerskatt för transportsektorn	
	Flygsektorn <ul style="list-style-type: none"> Skärp förslaget om reduktionsplikt för jetbränsle Gör flygskatten mer rättvis Stimulera utvecklingen av elflyg Inför klimatdifferentierade start- och landningsavgifter 	Sjöfartssektorn <ul style="list-style-type: none"> Inför reduktionsplikt för fossila fartygsbränslen Formulera en strategi för ökad trafik och grön omställning av sjöfart och hamnar Inför investeringsstöd för omställning av fartyg och hamnar Inför klimatdifferentierade avgifter i sjöfarten 	
Jord- och skogsbruk	El och fjärrvärme		
Stötta återskapandet av våtmarker	Stötta utökade kolsänkor i jordbruksmark	Subventionera omfattande energieffektiviseringsprogram	Stimulera snabbare utbyggnadstakt av solceller och energilagring
Stötta produktion av biomassa	Subventionera biodiesel i lantbruket	Förenkla tillståndsprövning för elnät och andra klimatnyttiga etableringar	Lagstadga att utbyggnaden av elsystemet måste stödja klimatmålen
Stötta åtgärder för förbättrad gödselhantering	Verka för minskade utsläpp från djurhållning	Nya ägardirektiv för Vattenfall och Svenska kraftnät	Utred ägarförhållandena för det svenska elnätet
Upprätta klimatmål för skogen	Upprätta avverkningsmål för skogsbruket	Låt fastighetsskatten för vindkraftverk tillfalla kommunerna	Reformera stöd och skatter för minskad avfallsförbränning
Reformera regelverket för skogsskötsel	Avgiftsfinansiera inköp av skyddsvärd skog	Övrigt	
Ersätt skogsägare för ökade kolsänkor i skogsmark	Skydda och stärk marina kolsänkor	Fossilbränsleförbud och elektrifiering som rör arbetsmaskiner	

Figur 10. En grön ny giv för Sverige. Planen består av 73 styrmedel och reformer som täcker in samhällsekonomi i dess helhet. Den går att läsa på Reformisternas hemsida.⁵⁷

4.5 BARNBIDRAGSLYFT

Förslag: För att stärka barnfamiljernas ekonomi och kompensera de barnfamiljer som får högre livsmedels- och boendekostnader höjs barnbidraget med 1000 kr per barn per månad till 2250 kr. Kostnaden beräknas till 24,4 miljarder år ett, 25 miljarder år två och 25,8 miljarder år tre.

Barnbidraget är en hörnsten i Sveriges generella välfärdssystem. Grundläggande för barnbidraget är att det innebär en påtaglig kompensation för de merkostnader det innebär att skaffa barn, samt att det betalas ut oberoende av familjens privatekonomi i övrigt. Utöver grundbidraget om 1250 kronor per barn och månad betalas flerbarnstillägg ut från och med andra barnet.

Barnbidragets storlek är avgörande för att upprätthålla förtroendet för generella transferringssystem, där enskilda kvalificerar sig utan prövning av inkomst- eller sysselsättning. Utformningen av dagens barnbidrag, där bidraget är generellt och knyts till barnet och inte till föräldrarnas inkomst, undviker samtidigt negativa marginaleffekter.

Barnbidraget är en avgörande inkomst för många barnfamiljer och har därmed en viktig fattigdomsbekämpande effekt. Enligt en rapport från Rädda Barnen levde nästan 200 000 barn i Sverige i ekonomisk utsatthet 2016. En rapport från 2019 konstaterade även att den ekonomiska familjepolitiken i allt lägre utsträckning förmår kompensera för de växande inkomstskillnaderna bland barnfamiljer.⁵⁸ Vidare konstaterar Försäkringskassan att det krävs regelbundna höjningar för att barnbidraget ska fungera inkomstutjämnande.⁵⁹ Det är alltså uppenbart att barnbidraget inte längre är tillräckligt effektivt.

Reformisterna gör därför bedömningen att en kraftig förstärkning av barnbidraget behövs. Reformen beräknas kosta 24,4 miljarder kronor år ett, 25 miljarder år två och 25,8 miljarder år tre.⁶⁰ Barnbidraget indexregleras också i Reformbudgeten för att motverka en fortsatt värdemässig urholkning.

4.6 TANDVÅRD SOM EN INTEGRERAD DEL AV HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN

Förslag: För att likställa tandvård med annan sjukvård sätts avgifterna till samma nivå som gäller inom hälso- och sjukvården i övrigt och integreras med det högkostnadsskydd som gäller för öppenvården. Reformen bör utredas före genomförande för att undvika problem med den höga grad av marknadisering och vinstdrift som råder inom tandvårdssektorn. Reformen beräknas innebära en kostnadsökning för det offentliga motsvarande 14,4 miljarder kronor för år två och 14,7 miljarder för år tre.

Det övergripande nationella folkhälsomålet är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och att sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.⁶¹ Samtidigt finns det betydande skillnader i tandhälsa mellan olika socioekonomiska grupper. Medan munhälsan är sämre och behovet av tandvård större hos grupper med lägre utbildningsnivå och lägre inkomster, är samtidigt andelen som söker vård lägre i dessa grupper, bland annat som en konsekvens av de höga egenavgifterna inom tandvården.

I Sverige får barn och unga vuxna till och med det år de fyller 23 avgiftsfri tandvård genom regionernas försorg. För övriga finns det ett generellt statligt stöd, bestående av tandvårdsbidrag och ett skydd mot höga kostnader; och ett särskilt stöd i regional regi som omfattar personer med särskilda behov av tandvård. Medan patientavgifterna står för cirka en procent av sjukvårdens finansiering, står patientavgifterna för mer än hälften av kostnaderna inom tandvården.⁶² Tandvården utgör idag en avvikelse från den svenska välfärdsmodellen.

Det saknas goda skäl för att tandvården inte ska ingå i den allmänna sjukvårdsförsäkring som det offentliga ställt ut för resten av människokroppen. Reformisterna föreslår därför att en patient ska betala patientavgift motsvarande vad som gäller inom hälso- och sjukvården även vid tandvårdsbesök. När en patients sammanlagda avgifter för besök i tandvården och hälso- och sjukvården överstiger gränsen för högkostnadsskyddet under en tolv månadersperiod blir även tandvården kostnadsfri för patienten. Förslaget skulle få en omfördelningseffekt i ekonomiska termer och minska behovet av att identifiera grupper med särskilda behov. Detta skulle minska administrationen och skapa ett enklare och mer förutsägbart system.

Ett ökat offentligt ansvarstagande för tandvårdens finansiering, på ett område med omfattande etablering av vinstdrivande aktörer, innebär en risk för att kostnaderna drivs upp. Tandvårdssektorn är idag ytterst lönsam för de privata aktörer som verkar där. År 2019 var rörelsemarginalen för de privata aktörerna 12,7 %, vilket kan jämföras med 5,6 % för de privata företagen inom primärvården.⁶³ Ett välfungerande tandvårdssystem, där de resurser som avsätts används effektivt för att främja en god tandhälsa för alla, förutsätter således att vinstdrift inte längre tillåts inom tandvården och att styrningen och organiseringen av sektorn stöps om i linje med förslagen i Reformisternas rapport En ny socialdemokratisk välfärdsmodell.⁶⁴

Samtidigt behöver regionernas ansvar för tandvården utredas och klargöras, med utgångspunkt i den starkare integration mellan tandvård och övrig hälso- och sjukvård som föreslås. Med tanke på den omställning som krävs, och de eventuella utredningar som därmed aktualiseras innan förslaget om fast patientavgift och en större grad av subvention införs, föreslås den nya taxan träda i kraft först år två.

Förhoppningen är att reformen ska innebära ökad tandvårdskonsumtion bland dem som idag avstår tandvård av ekonomiska skäl. Det kan bli kostnadsdrivande. Ett system som inbjuder till mer regelbunden kontakt med tandvården, också för dem med svagare privatekonomisk ställning, skulle samtidigt minska behovet av akuta och mer omfattande ingrepp, med samhällsekonomiska vinster som resultat, vid sidan av det minskade lidandet för individen. Då utfallet av denna typ av dynamiska effekter är svåra att beräkna baseras kostnadsuppskattningar på statistiska beräkningar utifrån dagens utgiftsnivåer. Integreringen av tandvårdstaxan med öppenvården bedöms innebära en kostnadsökning för det offentliga motsvarande cirka 14,4 miljarder kronor för år två och 14,7 miljarder för året därpå.

4.7 ARBETSTIDSREFORM MED SIKTE PÅ 35-TIMMARSVECKA

Förslag: Som del i en varsam sänkning av den lagstadgade normalarbetstiden till 35 timmar per vecka tillförs 12,5 miljarder år ett, 25,2 miljarder år två och 38,5 miljarder från och med år tre för att kompensera för ökade kostnader i offentlig sektor.

Reformisterna menar att ett framtidsinriktat politiskt projekt måste utmana rådande föreställning om att all produktivitetstillväxt ska omsättas i ökad materiell konsumtion. Detta är ingen ny tanke inom Socialdemokraterna.⁶⁵ Att använda delar av tillväxten till att korta arbetstiden skulle bland annat ge mer ork och mer tid till att "råda över sitt eget liv, forma sin tillvaro efter egna önsknings och påverka det egna samhället", som det beskrivs i partiets stadgar. Arbetstidsfrågan har historiskt varit central i arbetarrörelsens frihetskamp och mellan 1920 och 1973 förkortades arbetsveckan från 56 till 40 timmar. Sedan dess har ingen allmän förkortning av den lagstadgade arbetsveckan genomförts. Reformisterna menar att det nu är dags för en reform som tar steg mot att sänka arbetstiden för heltidsanställda till 35 timmar per vecka. En generell utformad arbetstidsreform är nödvändig för att säkra att även löntagare med svagare förhandlingsposition på arbetsmarknaden får ta del av välståndsökning.

En sådan reform behöver införas varsamt, dels för att samordna genomförandet med fackliga organisationer och arbetsgivarorganisationer i både privat och offentlig sektor, dels för att säkerställa att den offentliga servicen inte påverkas negativt. Hänsyn måste tas till att vård- och omsorgsverksamheter redan idag har svårt att täcka sina personalbehov. Reformisterna föreslår därför en varsam arbetstidsförkortning som sänker veckoarbetstiden med en halvtimme per år under en tioårsperiod.

För privat sektor innebär reformen kortare arbetstid motsvarande reala löneökningar på i genomsnitt 1,35 procentenheter per år, vilket skapar ett måttligt tryck på produktivitet utveckling och medför ett sedan länge behövligt tryck uppåt på de nominella löneökningarna i den internationellt konkurrensutsatta sektorn.⁶⁶

Den exakta reformtakten måste utredas så att kompetensförsörjningen i offentlig sektor säkras. Det är samtidigt värt att påpeka att offentlig sektor präglas av en hög andel deltidsarbete, vilket förenklar genomförandet av en arbetstidsförkortning – detta eftersom bortfallet i arbetade timmar till stor del kan neutraliseras genom uppjusterad sysselsättningsgrad och oförändrad absolut arbetstid.⁶⁷

För att säkerställa att den offentliga servicen inte påverkas införs ett riktat statsbidrag som kompenserar kommuner och regioner för ökade kostnader, exempelvis för utbildning och nyanställningar. Fullt genomförd beräknas compensationen till offentlig sektor kosta 125 miljarder per år i dagens penningvärde.⁶⁸ Internationella erfarenheter från exempelvis Frankrike och Island tyder på att sänkt arbetstid kan ha positiva följd effekter på sjukskrivningar, personalomsättning och produktivitet per arbetad timme, men i föreliggande förslag används en försiktighetsprincip som endast tar med kostnader.⁶⁹

4.8 INDEXERING AV STATS BIDRAG TILL KOMMUNER, ERSÄTTNINGAR INOM SOCIALFÖRSÄKRINGSSYSTEMEN OCH PUNKTSKATTER

Förslag: Varje år sker en automatisk nedskärning när löner stiger och priser höjs, medan belopp i statsbidrag till kommuner och regioner, socialförsäkringssystem och punktskatter hålls konstanta. För att ändra detta föreslår Reformisterna en indexering av dessa belopp. Indexeringen beräknas kosta 2,7 miljarder år ett, 5,7 miljarder år två och 9,4 miljarder år tre.

De flesta viktiga poster i statsbudgeten räknas automatiskt upp när ekonomin växer. Detta gäller både utgifter och inkomster. Skatter på konsumtion, inkomster och kapital växer allteftersom priser, löner och tillgångsvärden ökar, samtidigt som bidrag, avdrag och ersättningar i socialförsäkringssystemet oftast är knutna till det som kallas prisbasbelopp, ett index som är kopplat till den ekonomiska utvecklingen och som räknas upp varje år.

En rad viktiga poster följer dock inte med den ekonomiska utvecklingen utan är satta till en fast siffra i kronor och ören utan uppräknings. Statsbidragen till kommuner och regioner räknas inte upp varje år för att motsvara löneökningarna, inte heller golvet och taket för a-kassa och barnbidrag. Vissa skatter, som trängselskatter och punktskatter på alkohol och plast, urholkas också varje år.

Effekterna av detta blir en automatisk nedskärning som bidrar till att skapa det som ofta kallas "reformutrymme". Det har gjort det möjligt för politiken att presentera satsningar på individer eller kommuner utan att dessa faktiskt får en förstärkt köpkraft. Detta system är ovanligt sett till jämförbara EU-länder eller våra närmaste nordiska grannar.

Reformisterna anser att detta system är både orättfärdigt och ineffektivt. Det konstanta nedskärningshotet försvårar för kommuner och regioner att långsiktigt planera sin verksamhet samtidigt som dessa gömda nedskärningar och ihåliga "satsningar" undergräver förtroendet

för politiken. Därför föreslås en indexering av icke-indexerade statsbidrag, av belopp i socialförsäkringssystem och av punktskatter. Sammanlagt beräknas detta kosta 2,7 miljarder år ett, 5,7 miljarder år två och 9,4 miljarder år tre.

(Miljarder, kronor)	ÅR 1	ÅR 2	ÅR 3
Kostnader			
Indexera tak och golv i A-kassa (KPI)	0,2	0,5	0,9
Indexera grundnivån och lägstanivåersättningen i föräldrapenningen (KPI)	0,0	0,1	0,2
Indexera barnbidraget (KPI)	0,4	0,9	1,5
Indexera de generella statsbidragen (PKV & LPIK)	2,4	4,8	7,8
Intäkter			
Indexera punktskatter på alkohol och plast och på trängselskatter (KPI)	0,3	0,6	1,0
Total kostnad	2,7	5,7	9,4

Källa: Riksdagens Utredningstjänst (2020) Dnr: 2020:1160

Tabell 4. Kostnader och intäkter för att indexera statsbidrag till kommuner och regioner, ersättningar i socialförsäkringssystem och punktskatter.

4.9 ETABLERING AV BYGGBOLAGET "FOLKHEMMET AB"

Förslag: För att etablera bolaget Folkhemmet AB, som i egen regi bygger, äger och förvaltar hyreslägenheter och specialboenden, bland annat på mark som ägs och/eller anvisas av staten/regionen, budgeteras 8 miljarder år ett och 4 miljarder år två ur investeringsbudgeten.

Sverige hade under mitten och senare delen av 1900-talet en framgångsrik social bostadspolitik. Idag har vi istället ett kroniskt underskott på bostäder både i förhållande till medborgarnas behov och betalningsvilja. Det är ett resultat av en av den industrialiserade världens mest marknadsliberala bostadssektorer. Monopoliserande och oligopoliserande krafter i bank- och fastighetssektorerna, tillsammans med det kommunala planmonopolet, dominerar och stryper utbudet av bostäder. Utöver bristen på bostäder är de höga vinstmarginalerna bland aktörer inom bank-, fastighetsförvaltnings- och delar av byggsektorn ytterligare ett bevis på att bostadsmarknaden inte fungerar.

I syfte att stärka konkurrensen och innovationskraften inom sektorn samt tillgodose att medborgares behov av bostäder tillmötesgås avsätts 8 miljarder år ett och 4 miljarder år två från investeringsbudgeten för etablering av bolaget Folkhemmet AB. Bolaget ska i egen regi bygga, äga och förvalta hyreslägenheter samt specialboenden, bland annat på mark som ägs och/eller anvisas av staten/regionen. Kapitalet kommer huvudsakligen att användas till att köpa upp ett par medelstora byggbolag i tillväxtregioner eller finansiera tillväxt genom rekrytering. Bolagets

verksamhet ska inriktas på innovativa, gröna byggmetoder och teknologier i nära samverkan med universitet och högskolor. I detta förslag ingår att statliga fastighets- och markinnehav ska användas för etableringen av bostäder i det fall det anses relevant och lämpligt.

4.10 KONKURRENSGRANSKNING INOM FINANSSEKTORN, BYGGSEKTORN OCH FASTIGHETSMÄKLARBRANSCHEN

Förslag: För särskilda insatser för att komma till rätta med icke-fungerande marknader inom byggnad, finans, och fastighetsförsäljning tillförs Konkurrensverket och Fastighetsmäklarinspektionen 0,5 miljarder kronor från och med år ett.

Utöver etablerandet av ett statligt ägt byggbolag behöver en särskild riktad konkurrensgranskning av bostadssektorn genomföras av ansvariga tillsynsmyndigheter. Den bristande konkurrensen missgynnar innovationskraften och en bättre fungerande marknad förväntas bland annat leda till lägre kostnader för konsumenter, lägre byggkostnader samt lägre räntor och mäklaravgifter. I förlängningen förväntas detta skapa en bättre fungerande bostadsmarknad och bättre tillgång till lån och sparande.

4.11 UTBYGGD SATSNING PÅ YRKESVUXENUTBILDNING, ARBETSMARKNADSPOLITIK OCH ÄLDREOMSORGSLYFT

Förslag: För att varaktigt minska långtidsarbetslösheten och rusta arbetskraften till arbete i bristyrken utökas yrkesvuxenutbildning, arbetsmarknadsutbildning och äldreomsorgslyftet. Därtill tillförs medel till Arbetsförmedlingen samtidigt som denna ges större möjligheter att anvisa arbetslösa till reguljär utbildning med bibehållen arbetsmarknadspolitisk ersättning. Sammanlagt uppgår kostnaden för satsningarna till 6 miljarder år ett och 9 miljarder från och med år två. Utöver detta tillkommer satsningen på 3 miljarder inom ramen för *En grön ny giv för Sverige*.

Arbetsmarknadspolitiken har under lång tid bantats och styrts om från riktade utbildningsinsatser till betoning på matchning och sämre villkor som "incitament" för att söka arbete. Som verktyg har också typer av lönesubventioner blivit vanligare.⁷⁰ Kraven på grön omställning och stärkt välfärd innebär en ökad efterfrågan på kvalificerad arbetskraft och om inte staten agerar i tid riskerar betydande flaskhalsar att uppstå. Långtidsutredningen från 2019 visade att vuxenutbildning har positiva effekter på både inkomster och sysselsättning,⁷¹ och för dem som förlorat jobbet före eller under coronakrisen är det avgörande med goda möjligheter att vidareutveckla sig inom sin bransch eller att utbilda sig till ett annat yrke. Jämlikhetskommissionen bedömer att en kraftig expansion av vuxenutbildningen är nödvändig, i synnerhet i tider av ekonomisk kris.⁷²

För att möta behovet av arbetskraft och samtidigt bryta den långvariga trenden av hög arbetslöshet behövs en betydande satsning på utbildning och förstärkt aktiv arbetsmarknadspolitik. Regeringens äldreomsorgslyft och aviserade förslag om nytt omställningsstudiestöd och omställnings- och kompetensstöd är viktiga bidrag, men mer kommer att behövas.

Reformisterna föreslår därför i linje med Jämlikhetskommissionen en ökning av vuxenutbildningen med sammanlagt 6 miljarder kronor. Dessa fördelas mellan fler platser på yrkesvuxenutbildning och en förstärkning av äldreomsorgslyftets möjligheter att utbilda sig till vårdbiträde och undersköterska på arbetstid med bibehållen lön.

I dagsläget genomgår Arbetsförmedlingen en systemnedbrytande privatisering. Reformisterna föreslår att marknadisering av arbetsmarknadsinsatser genom storskalig upphandling av stöd- och

matchningstjänster omedelbart rullas tillbaka och att Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag stärks med 1 miljard kronor. Det skulle innebära en utökning i reala termer jämfört med anslaget före coronakrisen. Därutöver anslås 2 miljarder kronor för att möjliggöra att arbetslösa i högre grad också kan anvisas till reguljär utbildning med bibehållen arbetsmarknadspolitisk ersättning.

Till dessa satsningar ska också räknas de 3 miljarder för utbildningsansattningar som återfinns i En grön ny giv för Sverige, däribland en jobbgaranti för de som förlorar jobbet i den gröna omställningen.⁷³

Tillsammans med regeringens aviserade förslag om nytt omställnings- och kompetensstöd utgör dessa reformförslag ett avgörande steg mot en återupprättad aktiv arbetsmarknadspolitik och politik för livslångt lärande, med potential att tillsammans med en grön ny giv och satsningar på stärkt välfärd återupprätta målet om full sysselsättning.

Fullt sjösatt uppgår satsningen på aktiv arbetsmarknadspolitik till 12 miljarder kronor från år två och framåt, varav 3 miljarder återfinns inom budgetposten för En grön ny giv för Sverige.

4.12 SJUKPENNINGSAMNESTI

Förslag: För att genomföra en sjukpenningssamnesti för dem som drabbats av de förändringar som infördes i och med Försäkringskassans regleringsbrev 2015 samt långsiktigt säkra rättssäkra regelverk och bedömningar avsätts 11,6 miljarder kronor år ett och 5,8 miljarder år två och 0,8 miljarder från och med år tre.

Försäkringskassans regleringsbrev för 2015 införde ett sifferbaserat mål för sjukpenningtalet. Försäkringskassan svarade på detta genom att genomdriva hårdare krav vid bedömningarna av sjukpenning, inte minst vad gäller prövningar efter 180 dagars sjukskrivning. Flera rapporter från Riksrevisionen och Inspektionen för socialförsäkringen har visat att många bedömningar som gjorts sedan dess inte är tillförlitliga och att personer som behövt och haft rätt till ersättning inte har beviljats stöd, med stort mänskligt lidande som följd.⁷⁴

Under lång tid gick sjukförsäkringssystemet med överskott, vilket bland annat föranledde att regeringen 2019 sänkte sjukförsäkringsavgiften i utbyte mot höjd allmän löneavgift. Detta med syfte att hålla de samlade arbetsgivaravgifterna konstanta. I praktiken innebar förändringarna att många betalade in avgifter för en försäkring de efter 2015 års ökning av avslag aldrig fick del av. Istället bidrog deras premier till statliga överskott och avbetalningar på statsskulden under dessa år. Det finns därför starka argument för att ge dem som sedan 2015 nekats ersättning på rättsosäkra grunder rätt att omprövas av Försäkringskassan enligt nytt regelverk och få retroaktiv kompensation. En dylik omprövning ska givetvis kombineras med en permanent förändring av reglerna.

Amnesti ska begäras av den enskilde och ska medges när tolkning av prövning mot "normalt förekommande arbete", krav på läkarintyg på nedsatt arbetsförmåga eller krav på "objektiva fynd" har angetts av Försäkringskassan eller domstol som motiv för avslag. Vår bedömning är att den totala statsfinansiella kostnaden uppgår till 13 miljarder kronor år ett, varav 300 miljoner är Försäkringskassans administrationskostnad. År två budgeteras 5 miljarder för att ta höjd för eftersläpningar i bedömning och resterande stadigvarande sjukskrivningar. Långsiktigt uppskattas förändringen av avslagsreglerna kosta 800 miljoner kronor per år.⁷⁵ När detta läggs till beräknas den samlade kostnaden för förändringen uppgå till 11,6 miljarder år ett, 5,8 miljarder år två och 0,8 miljarder år tre.

4.13 HÖJNING AV TAK OCH GOLV I A-KASSAN

Förslag: Det tillfälligt höjda taket i a-kassan permanentas. Det betyder att maxbeloppet i a-kassan permanent höjs till 1200 kronor per dag de första 100 dagarna och därefter till 1000 kronor per dag. Därtill permanentas det höjda grundbeloppet på 510 kronor per dag. För att finansiera detta tillförs 0,3 miljarder år ett och 3 miljarder från och med år två.

Svensk a-kassa har länge varit bland de minst generösa i OECD.⁷⁶ I genomsnitt ersätts 66 % av den tidigare inkomsten, vilket kan jämföras med 80 % i Finland och 76 % i Danmark. En fjärdedel av dem som får a-kassa får inte en ersättning på 80 % av inkomsten.⁷⁷ Det betyder att a-kassan för de flesta löntagare i praktiken inte fungerar som en omställningsförsäkring av inkomsten vid arbetslöshet. En ordentlig a-kassa spelar dessutom en avgörande roll för att stabilisera ekonomin, särskilt vid djupa ekonomiska kriser.

I samband med coronakrisen höjde regeringen tillfälligt taket i a-kassan till 1200 kronor de 100 första ersättningsdagarna och därefter till 1000 kronor per dag. Det betyder att alla som tjänar upp till 33 000 kronor i månaden får ut 80 % av sin lön i a-kassa de första 100 dagarna. Samtidigt höjdes grundbeloppet, "golvet", i a-kassan från 365 till 510 kronor.

Reformisterna föreslår att den tillfälliga höjningen av taket i a-kassan görs permanent. För att säkra att även löntagare som har lägre inkomster eller som har varit medlemmar i en a-kassa en kortare tid får en anständig levnadsstandard vid arbetslöshet, görs även höjningen av golvet permanent. Den ökade statsfinansiella kostnaden beräknas bli 0,3 miljarder för år ett och 3 miljarder från och med år två.⁷⁸

4.14 HÖJNING AV SJUK- OCH AKTIVITETSERSÄTTNING

Förslag: Sjuk- och aktivitetsersättningen höjs med omkring 1000 kronor per månad. För att finansiera detta tillförs 4 miljarder kronor från och med år ett.

För att säkra att ersättningen kan garantera ett drägligt liv och att momshöjningen inte slår mot de svagaste föreslår Reformisterna en höjning av sjuk- och aktivitetsersättningen. Vår bedömning är att omkring 290 000 individer kommer att erhålla sjukersättning och 33 500 individer aktivitetsersättning.⁷⁹ Den statsfinansiella kostnaden för ersättningshöjningen blir då 4 miljarder kronor. Det motsvarar 1000 kronor extra per månad för en person med sjuk- eller aktivitetsersättning. Exakt utformning av höjningen bör analyseras närmare.

4.15 ETT STÄRKT STUDIESTÖDSSYSTEM

Förslag: Studiebidraget för gymnasie- och högskolestudier höjs med 350 kronor i månaden. Kostnaden beräknas till omkring 2,3 miljarder från och med år ett.

Studiestödets uppgift är att täcka levnadsomkostnader i motsvarande omfattning som den studerande bedriver heltidsstudier per vecka. Studiestödet ska även fungera rekryterande till studier på eftergymnasial nivå och stimulera en höjd utbildningsnivå i befolkningen. Särskilt avgörande är studiemedlet som inkomstkälla och möjliggörare av högre studier för individer från familjer med låg inkomst eller utan längre studiebakgrund.

Under lång tid har studentorganisationer påvisat att studenters ekonomi varit så pass ansträngd att studiemedlet inte räcker till för att täcka de månatliga kostnaderna för en heltidsstudent.⁸⁰ Ökade incitament för studenter att arbeta extra vid sidan av studier normerar sysselsättning

på mer än heltid och hämmar genomströmningen i systemet för högre utbildning. Vidare har såväl Folkhälsomyndigheten⁸¹ som studentorganisationer⁸² varnat för en kraftigt ökad psykisk ohälsa bland studenter, där stress över ansträngd ekonomi uppges vara en viktig orsak. Reformisterna anser att studiestödssystemet behöver anpassas för att stärka studerandes ekonomiska situation och verka mer ändamålsenligt som instrument för breddad rekrytering till högre utbildning.

Som ny grundprincip för studiestödssystemet tas steg mot att studiemedlet ska utgöras av lika stora delar lån och bidrag. Strukturomvandlingen som följer av ett mer kunskapsintensivt arbetsliv, att hålla nere hushållens skuldsättning samt jämlikhetsaspekten av en bred rekrytering till högre studier är viktiga samhällsintressen. Det är därför rimligt att ta steg mot ett system där staten bär hälften av individens levnadsomkostnader för högre studier.

För att stärka de ekonomiska marginalerna för studerande införs en höjning av studiemedlet för studerande på gymnasium och högskola motsvarande 350 kronor i månaden. Den totala kostnaden för reformen beräknas till omkring 2,3 miljarder kronor från och med år ett.

4.16 KOMPENSATION FÖR HÖJDA KOSTNADER FÖR FÖRSÖRJNINGSTÖD

Förslag: För att kompensera kommuner för höjda kostnader från försörjningsstöd tillförs 1,9 miljarder kronor i generella statsbidrag från och med år ett.

Den föreslagna höjningen av momsens måste mötas med en höjning av nivån på det kommunala försörjningsstödet. Ca 198 000 hushåll mottog någon gång under 2020 försörjningsstöd till en total kostnad för kommunerna om 11,9 miljarder kronor.⁸³ Här räknas med en höjd kostnad på 10 % av utbetalningarna, vilket motsvarar 1,9 miljarder kronor. Staten skjuter till motsvarande belopp inom ramen för det kommunala utjämningsystemet.

4.17 HÖJT UNDERHÅLLSTÖD TILL ENSAMFÖRSÖRJANDE FÖRÄLDRAR

Förslag: För att höja underhållstödet till ensamförsörjande föräldrar tillförs Försäkringskassan 0,26 miljarder kronor från och med år ett.

Den föreslagna höjningen av momsens måste också mötas med en höjning av nivån av underhållstödet till ensamförsörjande föräldrar. Ca 146 000 föräldrar mottog någon gång under 2020 underhållstöd till en total kostnad för staten om 2,6 miljarder kronor.⁸⁴ Här föreslås en höjning på 10 % av utbetalningarna, vilket motsvarar 0,26 miljarder kronor.

4.18 AVDRAGSRÄTT FÖR FACKFÖRENINGSAVGIFT

Förslag: För att gynna arbetstagarnas organisering i fackföreningar samt likställa arbetstagarnas avdragsmöjligheter med arbetsgivarnas föreslås att rätt till avdrag om 25 % av medlemsavgifter till fackförening införs från och med år ett. Den statsfinansiella kostnaden i form av minskade skatteintäkter beräknas till 2,6 miljarder kronor.

Förslaget innebär ett återinförande av den skattereduktion som avskaffades av alliansregeringen 2007 och sedan igen av M och KD:s budgetreservation 2019. Att göra det billigare att vara medlem i en fackförening bidrar till att skydda den svenska modellen och motverkar den negativa utvecklingen i anslutningsgraden inom många fackföreningar. Det är också en fråga om en form av rättvisa mellan arbetsmarknadens parter då arbetsgivarparten kan dra av

för medlemsavgifter till sin arbetsgivarorganisation. Kostnaden för reformen beräknas till 2,6 miljarder kronor från och med år ett.⁸⁵

4.19 SATSNINGAR FÖR EN DEMOKRATISERAD EKONOMI

Förslag: För att förbättra den ekonomiska demokratin föreslår Reformisterna att 2 miljarder kronor tillförs från investeringsbudgeten för lån till försäljning av verksamhet till anställda från och med år ett. Utöver detta införs möjligheten till sociala lån riktade till kooperativa initiativ som en del av investeringsbanken. Dessutom tillsätts en utredning för att utforska möjligheterna till utökad arbetsplatsdemokrati.

Det tas för givet att beslut om styret av vårt samhälle ska tas gemensamt, men inom ekonomin och på arbetsplatsen har anställda jämförelsevis lite att säga till om. Sedan 1980 har ägande-, makt- och kapitalkoncentrationen accelererat. Den rikaste hundradelen av befolkningen har fördubblat sin andel till cirka 40 % av de samlade förmögenheterna.

Sverige har bland Europas äldsta företagare. Samtidigt är det allt färre i den efterföljande generationen som vill ta över verksamheten. Konsekvensen blir alltför ofta att företag avvecklas i onödan, särskilt i gles- och landsbygdsområden. För att bryta denna utveckling föreslår Reformisterna att det blir lättare för anställda att ta över ägandet av företag. Förutom att garantera fortsatt drift av verksamheten bidrar löntagarägande också till mindre sociala klyftor och en demokratisering av ekonomin.

Två miljarder kronor avsätts ur investeringsbudgeten för att underlätta för anställda att köpa det företag där de arbetar. Pengarna lånas ut på förmånliga villkor och ska bland annat användas för att underlätta generationsskiften. Investeringsbanken ska som en del av sina investeringar låna ut till kooperativa initiativ. Dessutom tillsätts en utredning för att undersöka möjligheterna till ökad arbetsplatsdemokrati och ökat inflytande över den ojämlika kapitalkoncentrationen.

4.20 TRE VÄLFÄRDSMYNDIGHETER INRÄTTAS FÖR ATT STÄRKA VÄLFÄRDENS ÄNDAMÅLSUPPFYLLELSE OCH LAGEFTERLEVAD

Förslag: För att ta steg mot en ny socialdemokratisk välfärdsmodell upprättas tre nya välfärdsmyndigheter. En grundlagsskyddad Myndighet för välfärdsrevision för att forska om välfärdens ändamålsuppfyllelse, en förvaltningsmyndighet i form av en välfärdsombudsman med uppgift att övervaka efterlevnaden av välfärdslagarna och en förvaltningshögskola med inriktning på ledning och styrning av välfärden inom både offentlig och idéburen verksamhet. Kostnaden bedöms uppgå till 0,5 miljarder år ett och 1,1 miljarder från och med år två.

Granskande myndigheter i välfärden, exempelvis Inspektionen för vård och omsorg och Skolinspektionen, gör idag ett omfattande arbete för att höja kvaliteten och komma till rätta med missförhållanden inom välfärdens olika delar. Medierna gör därtill punktinsatser genom att uppmärksamma problem. Det saknas dock en funktion som analyserar välfärdens utveckling utifrån ett medborgarperspektiv, med en helhetssyn på de olika verksamheternas möjlighet att tillförsäkra alla medborgare välfärd i enlighet med välfärdslagarnas intentioner.

För att höja kvaliteten och balansera makten inom välfärden inrättas en Välfärdsrevision vid sidan av den grundlagsskyddade riksdagsmyndigheten Riksrevisionen. Välfärdsrevisionen ska fungera som en fristående forskningsmyndighet. Där Riksrevisionen redan idag granskar staten ska Välfärdsrevisionen granska välfärden utifrån ändamålsparagraferna i välfärdslagstiftningarna.

Därutöver föreslås inrättandet av en välfärdsombudsman med uppgift att tillse efterlevnaden av välfärdslagarna, som ett led i att stärka styrningen mot lagen och välfärdens ändamål. Sverige har en lång ombudsmannatradition där förvaltningsmyndigheter har till uppgift att tillse lagars efterlevnad. Jämställdhetsombudsmannen inrättades 1980 med uppgift att övervaka efterlevnaden av den dåvarande jämställdhetslagen, och Diskrimineringsombudsmannen inrättades 2009 för att tillse att diskrimineringslagen följs. Det här är en beprövad förvaltningspolitisk metod som använts för att stärka medborgarnas möjligheter att åberopa sina lagfästa rättigheter. Välfärdsombudsmannens uppdrag är att på ett direkt sätt stötta medborgarna och säkerställa att de får sina rättigheter tillgodosedda, och har därmed en kompletterande funktion till den föreslagna Välfärdsrevisionen.

Sverige har också behov av att inrätta en stark utbildning på universitetsnivå som kan tillhandahålla såväl lokala som nationella myndigheter med handläggare och tjänstepersoner med breda kunskaper om förvaltning och med ett tydligt offentligt etos. Denna utbildningsinriktning bör stärkas och dess inriktning klargöras. En förvaltningshögskola i världsklass inrättas och utgör bas för forskning om offentlig förvaltning och för utbildning av nya forskare på området. Ledning och styrning av välfärden inom idéburen såväl som offentlig verksamhet har stor plats i utbildningen. En förvaltningshögskola utgör också bas för forskning om offentlig förvaltning och för utbildning av nya forskare på området.

Fullt genomförda beräknas de samlade kostnaderna för inrättandet av de tre välfärdsmyndigheterna uppgå till 0,5 miljarder år ett och 1,1 miljarder från och med år två.⁸⁶

4.21 ETT ARBETSLIVSINSTITUT UPPRÄTTAS

Förslag: För upprättandet av ett arbetslivsinstitut tillförs 0,1 miljarder kronor år ett, 0,3 miljarder kronor år två och 0,5 miljarder kronor år tre.

Sveriges tidigare ledande ställning inom arbetsmiljöforskning ska återtas genom återskapande av ett nationellt arbetslivsinstitut. Det nya institutet, som beräknas ha ca 350 anställda, ska bedriva forskning inom arbetsorganisation och hälsoeffekter, däribland fysiska belastningsskador, kemiska skador och psykosociala skador kopplade till lönearbete, arbetsmiljöteknik, arbetsmedicin, arbetsmarknad och arbetsrätt. Verksamheten lokaliseras utanför Stockholmsregionen. Summan baseras på det tidigare Arbetslivsinstitutet som lades ned av alliansregeringen 2006.⁸⁷

4.22 MYNDIGHETSOFFENSIV MOT ARBETSLIVSKRIMINALITET

Förslag: För att förstärka arbetet med inspektion och förhindra fusk, utnyttjande och olyckor tillförs Arbetsmiljöverket 0,5 miljarder kronor från och med år ett och ytterligare 0,5 miljarder avsätts för en myndighetsgemensam offensiv mot arbetslivskriminaliteten.

Arbetsmiljöverket gör bedömningen att antalet företag som systematiskt bryter mot arbetsmiljöregler för att få konkurrensfördelar ökar.⁸⁸ Detta är inte bara en fråga om en dräglig arbetsmiljö utan också om liv och död då antalet arbetsolyckor ligger fortsatt högt.⁸⁹ Enligt Arbetsmiljöverket avlider ca 500 personer varje år i sjukdomar som orsakas av arbetsrelaterad stress.⁹⁰ Inspektionskapaciteten behöver därför stärkas avsevärt för att säkerställa att lagar och regler följs.

Många branscher i Sverige har omfattande och systematiska problem med arbetslivskriminalitet, där människor exploateras och utnyttjas, lagar och regler ignoreras och seriösa företag konkurreras ut.⁹¹ Detta är i många fall ett resultat av nyliberala systemförändringar men det är

också en konsekvens av att svensk myndighetstillsyn inte har möjlighet att upptäcka och beivra arbetslivskriminalitet i den utsträckning som behövs. För att möjliggöra en kraftig myndighetsgemensam offensiv mot arbetslivskriminaliteten avsätts därför 0,5 miljarder inom budgeten utöver de 0,5 miljarder som avsätts specifikt för arbetsmiljöverket från och med år ett.

4.23 AVSKRIVNING AV STUDIELÅN I GLESBYGD

Förslag: För att öka attraktiviteten att bosätta sig och bo kvar på landsbygd införs ett system där studieskulder successivt skrivs av för boende i glesbygdskommuner. Skulden skrivs av med 10 % årligen med ett maximalt årsbelopp om 30 000 kronor. Kostnaden för detta beräknas till 0,3 miljarder kronor från och med år ett.

En ökad befolkningskoncentration till landets större tätorter är ett strukturellt problem för Sverige. En konsekvens blir att glesbygdskommuner får stora svårigheter att klara av kompetensförsörjningen inom välfärden. På motsvarande sätt innebär urbaniseringen att arbetsmarknaden på gles- och landsbygd blir lidande samtidigt som städerna upplever ett starkt tryck på bostäder och kollektivtrafik. Viktig och grundläggande samhällsservice uteblir eller brister för stora delar av befolkningen. Folkhälsoutmaningar om ofrivillig ensamhet och annan psykisk ohälsa kan kopplas till samma utveckling. Vidare förstärker den demografiska utvecklingen med en åldrande befolkning alla dessa effekter. Flera statliga utredningar har identifierat ett reformerat studiestödssystem som en viktig pusselbit för att ändra på detta.⁹²

För att öka attraktiviteten i att bosätta sig och bo kvar i glesbebodda kommuner skrivs studielån för bofasta invånare ned med 10 % årligen, upp till ett maximalt årsbelopp om 30 000 kronor. Berörda kommuner är de 23 glesbygdskommuner som Landsbygdskommissionen identifierat som särskilt utmanade av den demografiska utvecklingen. För att omfattas av nedskrivningsrätten krävs att personen är folkbokförd och bosatt i kommunen och har avlagt en examen. Kostnaden för detta beräknas till ca 0,3 miljarder kronor från och med år ett.

4.24 ETT FINANSMARKNADSRÅD UNDER STATSMINISTERN TILLSÄTTS

Förslag: För att inrätta ett finansmarknadsråd som ska säkerställa att regeringen och de statliga myndigheterna arbetar för hållbara finansmarknader tillförs 10 miljoner kronor från och med år ett.

Återerövring av kontroll över den finansiella sektorn är en långsiktig ödesfråga. Den svenska statens politiska ledning behöver stöd från akademisk expertis av högsta internationell standard som står fri från särintressen för att möta den finansiella sektorns betydande ekonomiska resurser och informella politiska makt. Ett finansmarknadsråd med internationellt ledande forskare inom bland annat statsvetenskap, ekonomisk historia, ekonomisk geografi och organisationsteori tillsätts. Rådet ges ett årligt anslag om 10 miljoner kronor.

4.25 NEJ TILL EN RAD SKATTESÄNKNINGAR FRÅN BUDGETPROPOSITIONEN 2021

Förslag: För att markera att Sverige inte har råd med vare sig högre klyftor eller lånefinansierade skattesänkningar med låg kostnadseffektivitet rullas en rad kostsamma reformer i budgetpropositionen för 2021 tillbaka. Dessa utgörs framförallt av reformer från Centerpartiet och Liberalerna. Besparingarna från detta beräknas uppgå till 30 miljarder år ett, 22,6 miljarder år två samt 21 miljarder år tre.

Budgetpropositionen för 2021 innehöll en rad reformer med tveksam fördelningspolitisk profil, begränsad effekt på den ekonomiska återhämtningen och med hög kostnad för statsbudgeten. Där ingår inte minst en rad skatteförändringar drivna av Liberalerna och Centerpartiet. Dessa reformer innefattar bland annat:

- Tillfälligt nedsatta arbetsgivaravgifter för personer mellan 19 och 23 år
- Ytterligare skattesänkningar för personer över 65 år
- Utvidgat rutavdrag och höjt tak för rutavdraget
- Sänkt inkomstskatt
- Tillfällig skattereduktion för arbetsinkomster i syfte att hantera ökade arbetskostnader till följd av pandemin
- Avskaffandet av schablonintäkten på uppskovsbelopp
- Tillfällig skattereduktion för investeringar.

Totalt beräknas besparingen från att rulla tillbaka dessa reformer landa på 30 miljarder år ett, 22,6 miljarder år två samt 21 miljarder år tre. I dessa siffror ingår inte reformer i budgetpropositionen för 2021 där Reformisterna föreslår liknande utformning eller inriktning och därför valt att räkna av kostnaden i vår budgetkalkyl.

5 SKATTEREFORM FÖR ÖKAD JÄMLIKHET, UTBYGGD OFFENTLIG SEKTOR OCH RÄTTVIS GRÖN OMSTÄLLNING

Nästan alla partier är överens om att Sverige är i behov av en större skattereform. I Reformisternas Reformbudget har de föreslagna skatteförändringarna tre utgångspunkter:

- Finansiera utgiftsökningar i driftsbudgeten för ett samhälle där välfärdens resurser räcker till
- Göra skatteuttaget mer progressivt för att minska ojämlikheten i Sverige
- Finansiera kostnaderna för en grön omställning solidariskt, efter bärkraft och ansvar.

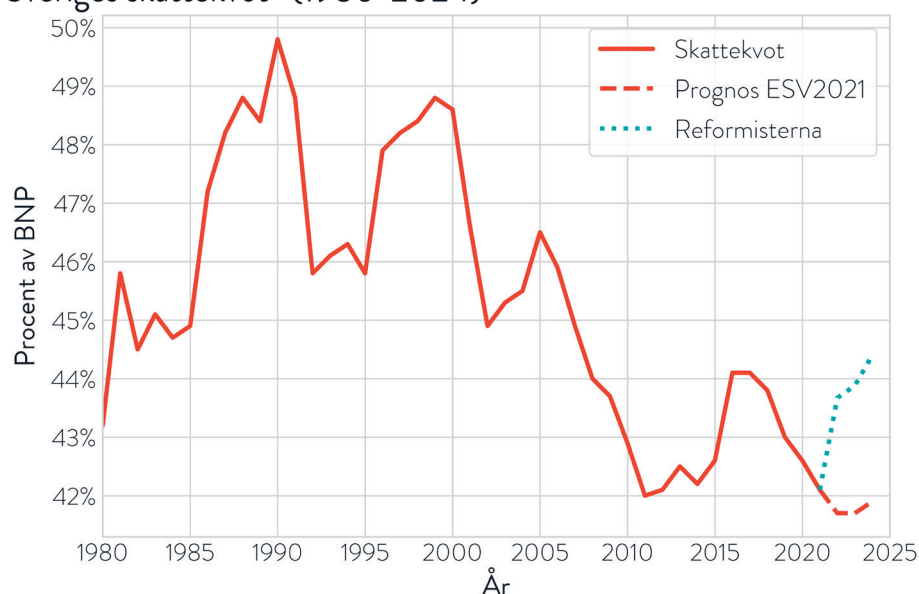
Det är viktigt att hålla dessa tankar i huvudet samtidigt. Det räcker inte att ha ett progressivt skattesystem för att skapa ett jämlikt samhälle om välfärdens resurser inte räcker till. Trots att beskattning av den rikaste procentens välstånd skulle inbringa stora summor räcker inte detta för att finansiera den välfärd som eftersträvas. Reformisterna drivs av övertygelsen om att en välfinansierad välfärdsstat kräver ett skattesystem där alla är med och bidrar. Vinsten är tudelad: gemensamma finansieringar är billigare jämfört med om välfärdstjänster ska köpas privat av enskilda, och progressiviteten i skattesystemet innebär en rättvis fördelning av de kvarvarande kostnaderna mellan medborgarna.

Det är viktigt att ställa denna insikt i motsats till argument som hävdar att privata lösningar är mest effektiva, men också mot den argumentationslinje som hävdar att det går att bygga en ambitiös välfärdsstat där endast de absolut rikaste är med och bidrar.

En grön omställning ställer ytterligare krav på en skattereform. Klimatkrisen är ett samhällsligt, strukturellt problem som därför också måste tacklas med gemensamma lösningar. Statens uppgift handlar om att driva på så att de gröna alternativen utvecklas och blir tillgängliga för var och en. På längre sikt är omställningen lönsam för alla. På kort sikt uppstår emellertid kostnader som behöver fördelas rättvist. Den frågan ignoreras av dem som genom olika marknadslösningar förespråkar att omställningen ska bekostas individuellt. Med Reformisternas skattereform fördelas kostnaderna för omställningen på ett solidariskt sätt, efter bärkraft och ansvar.

Reformisternas skatteförändringar skulle uppskattningsvis långsiktigt öka skattekvoten från omkring 42,1 % 2021 till omkring 44,4 % av BNP. Det är under den genomsnittsnivå som skattekvoten hade 1985–2006 och fortfarande långt från den skattekvot på över 50 % som gällde år 1990. En ökning av skattekvoten i linje med Reformisternas förslag är absolut nödvändig för att finansiera den välfärdsnivå som välfärdslagarna fastslår att medborgarna har rätt till och som befolkningen efterfrågar. Jämfört med budgetpropositionen för 2021 motsvarar Reformbudgetens skattekvot en välfärd förstärkning på omkring 100 miljarder kronor per år. Tack vare moderniseringen av det finanspolitiska ramverket frigör Reformbudgeten därutöver betydande kapital för samhällsnyttiga investeringar.

Sveriges skattekvot (1980-2024)

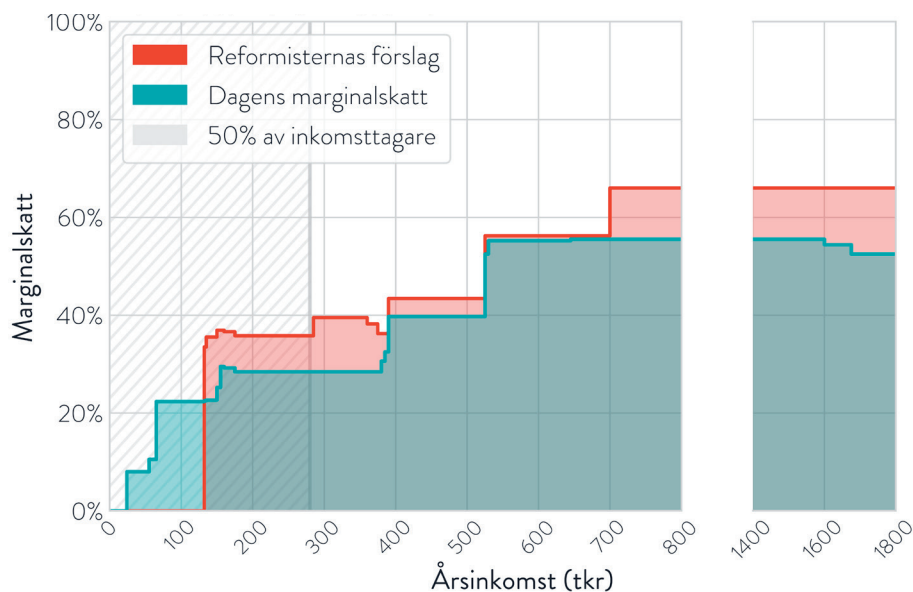

Källa: SCB (2020), Prognos ESV2021

Figur 11. Sveriges skattekvot med Reformisternas förslag. Skattekvoten i Sverige 1985–2019 följt av prognos framåt med Reformisternas förslag jämfört med budgetpropositionen för 2021.⁹³

I inkomstbeskattningen har Reformisterna utgått från den internationella debatt som pågår kring optimala marginalskattesatser och föreslår en högsta inkomstskattesats strax under 66 % för dem med högst inkomst. Det betyder att på de sista kronorna de tjänar får de lite mer än en tredjedel i handen. Det är inom ramen för den skattesats i Sverige där en skatthöjning fortfarande ger ökade intäkter för staten.⁹⁴

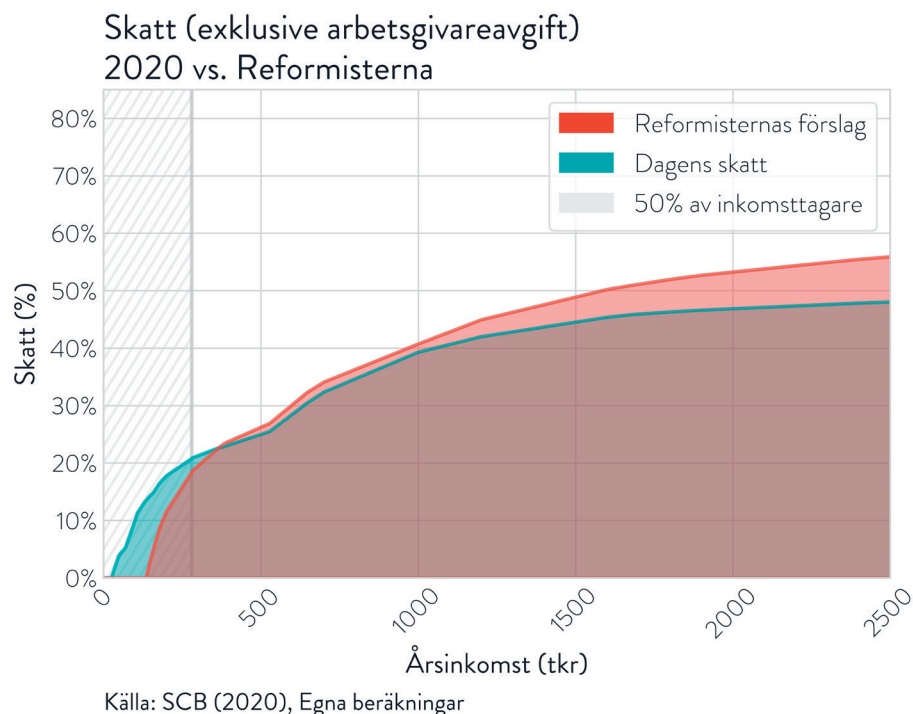
Marginalskatt (exklusive arbetsgivareavgifter) 2020 vs. Reformisterna

Källa: SCB (2020), Egna beräkningar

Figur 12. Inkomstskatt på nästa intjänade krona för lönearbetande idag jämfört med Reformisternas förslag. Hälften av Sveriges inkomsttagare befinner till vänster om den grå linjen.

I Sverige har länge principen om "hälften kvar" varit styrande för inkomstskatten. Med Reformisternas skatteförändring uppnås också detta på ett meningsfullt sätt för betald inkomstskatt. Eftersom skatten sänks för lägre inkomster uppgår inkomstskatten till halva inkomsten först vid inkomstnivåer på omkring 1,6 miljoner kronor per år eller mer. Det innefattar färre än 1 % av Sveriges inkomsttagare.

Figur 13. Inbetald skatt på inkomst som andel av lönen idag jämfört med Reformisternas förslag. Hälften av Sveriges inkomsttagare befinner till vänster om den grå linjen och får en skattesänkning. Skattebetalningen når inte 50 % av lönen förrän vid inkomster över 1,6 miljoner per år.

I utformningen av Reformisternas skatteförändringar väger skattesystemets jämlikhetsskapande effekter tungt. Fokus ligger på ökad beskattning av kapitalinkomster och ägande samt på att avskaffa nedsättningar och avdrag som framför allt gynnar höginkomsttagare.

Skatteförändringar är dock inte alltid uppskattade av alla, särskilt inte när de innebär ökade skattekostnader. Det är dock viktigt att komma ihåg att höjningarna finansierar satsningar som alla har glädje av. Där förändringen i den samlade beskattningen även förväntas påverka pensionärer, barnfamiljer eller andra grupper i samhället med låga marginaler, till exempel genom Reformisternas momsförändring, kompenseras dessa mer än väl genom Reformisternas övriga reformförslag. Skatteförändringarna bör därför läsas tillsammans med de stora reformer de möjliggör.

Våra reformförslag innebär sammantaget att såväl barn- som äldrefattigdom i Sverige kraftigt bekämpas, att såväl jämlikhet som jämställdhet i ekonomisk mening ökar påtagligt, att Sverige ställer om från individuell klimatskam till kollektiv klimatstolthet och att jobb och jämlik välfärd över hela landet säkras för lång tid framöver.

Reformbudgetens förslag på skattereform har sammanfattats i 13 reformförslag. I detta kapitel kommer dessa 13 reformförslag att presenteras och förklaras.

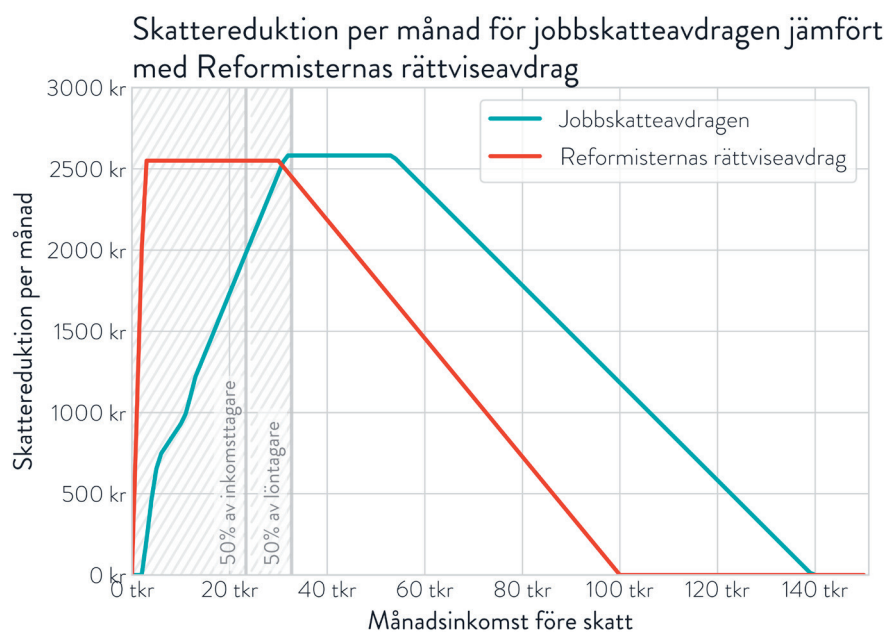
5.1 RÖD SKATTEVÄXLING: JOBBSKATTEAVDRAGEN ERSÄTTS MED ETT SAMLAT RÄTTVISEAVDRAG FÖR ALLA INKOMSTTAGARE

Förslag: För att göra skattesystemet mer progressivt och undanröja orättvisan i beskattning mellan olika inkomster avskaffas dagens jobbskatteavdrag och andra avdrag med liknande verkan. De ersätts med ett samlat rättviseavdrag på 2550 kronor i månaden för alla med en inkomst upp till 30 000 kronor i månaden. Avdraget trappas sedan av för att nå noll vid månadsinkomster över 100 000 kronor i månaden. Nettokostnaden efter avskaffade jobbskatteavdrag beräknas till 69,3 miljarder från och med år ett och förverkligar en rad satsningar på pensioner, socialförsäkringar och kommuner inom ramen för Reformisternas Reformprogram.

Budgetmässigt och inkomstmässigt för medborgarna är jobbskatteavdragen den tyngsta kvarlevan från alliansregeringen 2006–2014. Införda i sex steg sänkte de varje år skatten med över 130 miljarder. Jobbskatteavdragen hade flera grundläggande problem redan vid införandet: de gav absolut mest pengar till de som tjänade mest samtidigt som arbetslösa, sjuka och pensionärer helt uteslöts. Socialdemokratiskt ledda regeringar har sedan dess trappat av jobbskatteavdraget vid högre inkomster och infört motsvarande skattesänkningar för pensionärer och personer med sjuk- och aktivitetsersättning. Avtrappning och breddning har dock inte löst jobbskatteavdragens grundläggande regressiva fördelning.

Istället för att bredda jobbskatteavdraget till sjuka och arbetslösa eller trappa av det tidigare, föreslår Reformisterna ett kraftfullt omtag. Detta genom att avskaffa alla jobbskatteavdrag och avdrag med liknande verkan och ersätta dem med ett nytt rättvisare skatteavdrag, ett rättviseavdrag som gäller lika för alla inkomsttagare: löntagare, sjuka, arbetslösa och pensionärer.

Reformisternas rättviseavdrag ger 2550 kronor i skatteavdrag varje månad till alla med en månadslön under 30 000 kronor. Därefter trappas avdraget långsamt av. Det innebär att alla som idag tjänar under 30 000 kronor i månaden får en inkomstskattesänkning. De med månadsinkomst på omkring 40 000 får en inkomstskattehöjning på omkring 400 kronor i månaden. Skattehöjningen motsvarar som mest omkring 1150 kronor i månaden och gäller först vid inkomster på omkring 100 000 kronor i månaden.

Källa: Ekonomifakta (2020), Egna beräkningar

Figur 14. Jobbskatteavdragets utformning 2020 jämfört med rättviseavdragets utformning. Hälften av Sveriges inkomsttagare befinner sig till vänster om den första vertikala linjen. Hälften av Sverige löntagare befinner sig till vänster om den andra vertikala linjen.

Rättviseavdraget bidrar till att lösa ett antal problem i Sverige. För sjuka och arbetslösa löser den två orättvisor. Först tar den bort straffskatten på socialförsäkringarna så att dessa inte får mindre än utlovade 80 % av lönen. För det andra stärker avdraget kraftigt ekonomin för dem som tjänar minst. För pensionärer, och särskilt Sveriges många fattigpensionärer, representerar avdraget ett välbehövt inkomstillskott. Samtidigt kompenserar avdraget många låginkomsttagare rikligt för momshöjningen i denna Reformbudget. Avdraget har också en mycket gynnsam fördelningsprofil: hälften av Sveriges inkomsttagare och löntagare får sänkt skatt medan den översta hälften är med och finansierar förändringen.

Eftersom förändringen gynnar majoriteten av svenskarna kostar den också mer än jobbskatteavdragen. Samtidigt uppnår avdraget flera av de förändringar som drivs i Reformprogrammet, såsom höjda socialförsäkringsersättningar och pensioner. Skatteförändringen kan därför beskrivas som en röd skatteväxling. Höjd skatt för dem som tjänar mest, mer pengar i handen för den majoritet som har lägst inkomster i landet.

Eftersom rättviseavdraget även ersätter det förhöjda grundavdraget för pensionärer över 65 år också kommunerna och regionerna stora vinnare på förändringen. Effekten av detta redovisas som ett led i Reformisternas satsning på kommunernas och regionernas ekonomi.

Efter avskaffade jobbskatteavdrag beräknas rättviseavdraget kosta staten 69,3 miljarder kronor per år.⁹⁵ Kostnaden ersätter en mängd reformer som Reformisterna tidigare presenterat separat. Där ingår skatteintäkter som tillfaller kommunerna, en utjämning av skatteklyftan mellan löneinkomst och inkomst från socialförsäkringssystemen, budgetkostnader för att stärka ersättningarna i socialförsäkringssystemet samt delar av Reformisternas pensionslyft. Rättviseavdraget finansieras fullt ut av avskaffade jobbskatteavdrag, föreslagen momsförändring och kapitalskattehöjning. Det kan alltså bäst beskrivas som en röd skatteväxling.

5.2 HÖJDA OCH ENHETLIGA KAPITALINKOMSTSKATTER

Förslag: En harmonisering av skattesatserna för inkomst av kapital samt en höjning av kapitalbeskattningssatsen från 30 till 35 %. Förslaget beräknas höja statens inkomster med 10 miljarder kronor år ett, 18 miljarder kronor år två och 25 miljarder kronor från och med år tre.

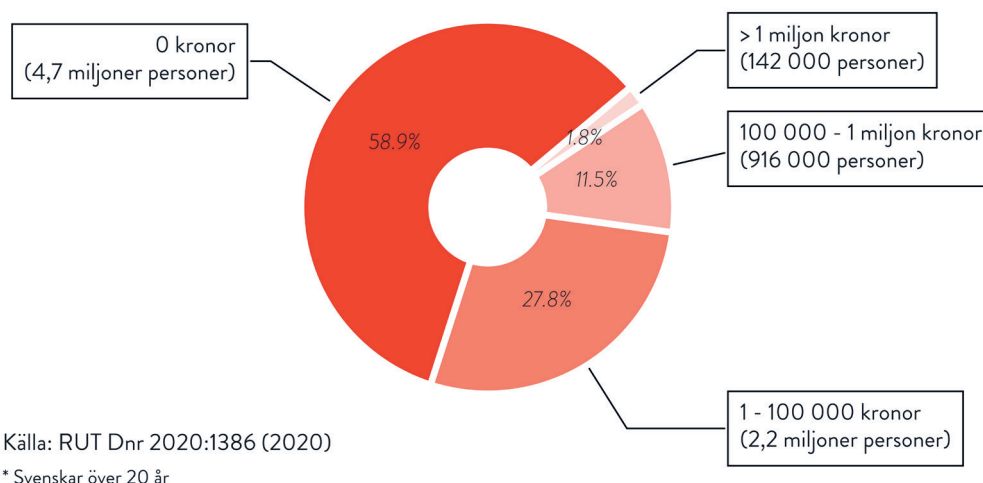
De senaste 25 åren har hushållens kapitalinkomster ökat kraftigt: från några procent till omkring 15 % av hushållens totala disponibla inkomster 2016. Trots kapitalinkomsternas kraftiga ökning jämfört med andra inkomstslag har kapitalskatternas andel av skatteintäkterna varit relativt stabil. Kapitalinkomsterna dominerar bland de grupper som har absolut högst inkomster, vilket bidrar till den ökade ojämlikheten.

I en internationell jämförelse sticker Sverige ut som ett av de länder med snedast fördelning mellan skatt på arbete och skatt på kapital. Det senaste decenniet har förändringar i 3:12-reglerna dessutom förenklats för personer med hög inkomst att minska sina skattebetalningar genom att ta ut pengar som inkomst av kapital istället för arbete.

I 1991 års skattereform var ambitionen att olika typer av kapitalinkomster och förmögenheter skulle beskattas enhetligt och likformigt. Sedan dess har ambitionen om likformighet helt kommit av sig. Reformisterna bedömer därför att en harmonisering av kapitalskatterna är rimlig, kombinerat med en mindre höjning av kapitalskattesatsen till 35 %, för att öka jämlikheten i samhället, minska skillnaden i beskattning mellan arbete och kapital samt finansiera de reformer som behövs för att skapa ett rättvist och hållbart Sverige.

Hur är ISK-tillgångar fördelade bland svenskarna*?

6 av 10 svenskar* har inga ISK-tillgångar alls

Figur 15. Fördelningen av tillgångar på ISK-konton i Sverige.⁹⁶ Över hälften av Sveriges vuxna befolkning har inga pengar på ett ISK-konto och endast omkring två procent har över 1 miljon. Samtidigt innebär reglerna för ISK-konton en enorm skattesänkning på både kapitalvinster och utdelningar jämfört med dagens kapitalskatt på 30 %.

I förändringen ingår bland annat en skärpning av 3:12-reglerna, en höjning av den effektiva skattesatsen för ISK- och kapitalförsäkringskonton samt en takbegränsning för dessa konton på en miljon kronor där kapitalägande utöver taket får flyttas till vanligt kapitalkonto. Över treårsperioden sker en gradvis höjning av dessa och övriga nedsatta skattesatser. Fullt införd beräknas förändringen inbringa 25 miljarder kronor,⁹⁷ med något lägre intäkter om 10 miljarder år ett och 18 miljarder år två, medan förändringen fhasas in.

5.3 GÖR FASTIGHETSSKATTEN PROGRESSIV

Förslag: Småhus, bostadsrätter och ägarlägenheter beskattas med 0,75 % av taxeringsvärdet utan maxtak oavsett byggnadsår. Stämpelskatt och lagfartsavgift sänks så att de endast täcker administrationskostnader. Utöver detta införs ett fastighetsskatteavdrag på 3000 kronor, vilket gör skatteuttaget progressivt och innebär sänkt fastighetsskatt på över hälften av alla småhus i Sverige. Steg tas för att underlätta för fastighetsskattens löpande inbetalning via lönen eller pensionen. Dessa förslag beräknas samlat öka de statliga intäkterna med 6,7 miljarder kronor år ett, 6,9 miljarder år två och 7,1 miljarder år tre.

Inom EU sticker Sverige ut som ett av de länder med lägst inkomster från skatt på ägande av fastighetstillgångar. Det är ett resultat av att Sverige de senaste åren kraftigt frångått den västeuropeiska trenden med ökad fastighetsbeskattning. 2008 förändrades den statliga fastighetsskatten och bytte namn till kommunal fastighetsavgift. Namnet till trots utgör nuvarande fastighetsavgift en skatt på 0,3 % av fastighetens taxeringsvärde för bostadsrätter i flerbostadshus och 0,75 % för småhus.

Den stora skillnaden mot före 2008 är att ett maxtak för skatten har införts, 1 459 kronor per år för bostadsrätter respektive 8 524 kronor per år för småhus år 2021. Detta maxtak gör nuvarande fastighetsskatt kraftigt regressiv: det skiljer endast några hundralappar mellan årsavgiften för ett hus med taxeringsvärde omkring en miljon kronor i Hällefors och en villa värd 20 miljoner kronor på Djursholm. Nybyggda bostäder har också helt undantagits fastighetsskatt under en längre tid.

Reformisterna menar att ett progressivt uttag av fastighetsskatten skulle få flera positiva effekter. Förutsatt att bostadsutbudet ökar kan en fastighetsskatt mildra prisuppgångar och således dämpa den privata skuldökningstakten. Skatten är progressiv och till skillnad från finansiella tillgångar är fastigheter svåra att gömma. Denna analys delas av Finanspolitiska rådet samt flera expertorganisationer, forskare och ekonomer som föreslagit liknande förändringar.⁹⁸ Fastighetsskatter kan även inbringa betydande mängder kapital till statskassan, vilket kan användas för välfärdssatsningar och transfereringar.

Reformisternas förslag om ett avskaffande av maxtaget på dagens fastighetsskatt uppfyller flera av de punkter som Finanspolitiska rådet anser utgöra en önskvärd bostadsbeskattning.⁹⁹ Bland annat avlägsnar den skillnaden i beskattning mellan nya och gamla bostäder och mellan bostadsrätter och småhus. Ytterligare en fördel är att Reformisternas fastighetsskatt minskar skattekllyftan mellan hyrda och ägda bostäder. Utöver ovanstående förändringar vill Reformisterna införa ett fastighetsskatteavdrag på 3000 kronor i syfte att göra reformen mer fördelningspolitiskt rättvis. Det innebär att skatten skulle sänkas för ett genomsnittshus i över 60 % av alla kommuner i Sverige och sammantaget för omkring hälften av alla Sveriges småhus jämfört med idag.¹⁰⁰ Färre bostadsrätter berörs av sänkningen och fler får höjd skatt när skattekllyftan mellan småhus och bostadsrätter sluts.

Marknadsvärde på småhus/bostadsrätt	Skillnad i fastighetsskatt i månaden före begränsningsregel (småhus)	Skillnad i fastighetsskatt i månaden före begränsningsregel (bostadsrätt)
500 000 kr	-234 kr	-94 kr
1 000 000 kr	-250 kr	97 kr
1 500 000 kr	-250 kr	332 kr
2 000 000 kr	-23 kr	566 kr
2 500 000 kr	212 kr	800 kr
3 000 000 kr	446 kr	1 035 kr
3 500 000 kr	680 kr	1 269 kr
4 000 000 kr	915 kr	1 503 kr
5 000 000 kr	1 383 kr	1 972 kr
6 000 000 kr	1 852 kr	2 441 kr
7 000 000 kr	2 321 kr	2 910 kr
10 000 000 kr	3 727 kr	4 316 kr
25 000 000 kr	10 758 kr	11 347 kr

Tabell 5. Uppskattning av skillnaden i fastighetsskatt efter värde för småhus och bostadsrätt efter föreslagen reform. Uppskattningen gäller för ett helt hushåll och före avräkning för begränsningsregel. Vid beräkning av total bostadsbeskattning bör även stämpelskattens avskaffande räknas in.

Reformisterna vill också underlätta fastighetsskattens inbetalning för småhusägare genom att förbättra möjligheten att skatten betalas löpande via lönen, i likhet med källskatten för inkomster. För bostadsrättsägare betalas fastighetsskatten redan idag oftast löpande genom månadsavgiften till bostadsrättsföreningen. Fastighetsskatten för bostadsrättsägare utgår i detta förslag från det faktiska värdet på varje bostadsrätt, istället för från värdet på hela fastigheten som idag. Detta för att uppnå skatterättvisa mellan stora och små, högt och lågt värderade bostadsrätter i samma hus. Förslaget är anpassat för att undvika ett alltför kraftigt prisfall på bostadsmarknaden och efterföljande makrofinansiell oro. Det kan efter närmare konsekvensbedömningar behöva fasas

in över längre tid eller med kraftigare begränsningsregler och Reformisternas driftsbudget har tagit höjd för detta.

Reformisternas förslag på fastighetsskatt på 0,75 % av taxeringsvärdet för småhus, bostadsrätter och ägarfastigheter utan maxtak och oavsett byggnadsår skulle efter avräkningar för avskaffad stämpelskatt, dagens begränsningsregel och fastighetsskatteavdrag på 3000 kronor inbringa omkring 7 miljarder i skatteintäkter per år. Den absoluta merparten av dessa intäkter skulle komma från den rikare halvan av befolkningen.

5.4 AVSKAFFANDE AV NEDSATT MOMS PÅ LIVSMEDEL, RESTAURANGER OCH CATERING

Förslag: Nedsättningen av mervärdesskatten på livsmedel, restauranger och catering tas bort. Momssatsen hamnar då på 25 %. Förslaget beräknas höja statens inkomster med 47,5 miljarder år ett, 49,4 miljarder år två och 51 miljarder år tre.

Mervärdesskatten (momsen) är en av statens viktigaste inkomstkällor och är en i grunden väl fungerande form av beskattning. Den nedsatta momssats på livsmedel och restaurangverksamhet som idag råder saknar goda fördelningspolitiska argument. De som köper mest och dyrast mat och äter mest på restaurang tjänar mest på momsnedläggningen. Riksrevisionen konstaterade 2018 att den nedsatta momsen är ineffektiv fördelningspolitiskt. Detta eftersom det skulle gå att ta bort momsnedläggningarna och använda pengarna för att kompensera låginkomsthushåll och barnfamiljer mer än fullt ut för prishöjningarna.¹⁰¹ Även Jämlikhetskommissionen har ställt sig positiv till en förändring där höjd mat- och restaurangmoms växlas mot riktade satsningar på låginkomsthushåll och barnfamiljer.¹⁰²

Därför föreslår Reformisterna ett avskaffande av den nedsatta momssatsen på livsmedel, restauranger och catering. Förändringen innebär att momsen på dessa produkter och tjänster höjs från 12 % till 25 %. Intäkterna från denna förändring beräknas landa på omkring 50 miljarder kronor årligen.¹⁰³ Dessa intäkter finansierar bland annat höjda pensioner, sänkt skatt för låginkomsttagare, förstärkta socialförsäkringssystem samt barn- och studiebidrag. Den förändring av momsen som Reformisterna föreslår förutsätter en progressiv fördelningspolitisk profil just genom att kombineras med alla dessa satsningar. Det gör att låg- till medelinkomstgrupper kompenseras mer än fullt ut för kostnadshöjningar. Reformisterna säger därmed starkt och med enfasett nej till momshöjningar om intäkterna används för bidrag och skattesänkningar för dem som tjänar mest i Sverige.

5.5 RÄNTEAVDRAGET FASAS UT OCH RUT- OCH ROT-AVDRAGEN AVSKAFFAS

Förslag: För att säkerställa att skattepengar används där de gör mest nytta fasas ränteavdraget ut på 10 år och RUT-avdraget och ROT-avdraget avskaffas. Avskaffandet av RUT och ROT förväntas förstärka statens intäkter med 17,4 miljarder år ett, 18,9 miljarder år två och 19,4 miljarder år tre. Utfasningen av ränteavdraget förväntas förstärka statskassan med 2 miljarder år ett, 4 miljarder år två och 6 miljarder år tre.

Många av dagens skatteavdrag för arbetsinkomster skapar ovälkomna sido- och inlåsnings-effekter och underminerar progressiviteten i skattesystemet. Ett exempel är ränteavdraget som subventionerar olika typer av räntekostnader för privatpersoner, inte minst bolån. Ränteavdraget ger mest till dem med högst inkomster eftersom dessa erhåller de största lånen. Skattebetalaren i hyresrätt, ofta med knappare ekonomiska resurser, hjälper därigenom till att subventionera bostadsägarens boendekostnader. Utöver denna ojämlika fördelning bidrar ränteavdraget till att öka bostadspriser och hushållsskulder. Detta har fått Riksbanken, Kon-

junkturinstitutet, Internationella valutafonden (IMF), Bank of International Settlements (BIS) och EU-kommissionen att uppmana Sverige att trappa av ränteavdragen.

Avdraget för hushållsnära tjänster (RUT) och avdraget för reparation, underhåll, ombyggnad och tillbyggnad (ROT) är av en liknande anledning orienterade mot den halva av befolkningen med högst inkomster. Hushållen i den tiondel som tjänar mest fick i genomsnitt nästan 21 000 kronor i ROT-, RUT- och ränteavdrag 2016 medan hushållen hos de 20 % som tjänar minst fick mindre än 2 000 kronor.¹⁰⁴

Riksrevisionen, Tillväxtanalys och professor Johanna Rickne har visat att RUT-avdraget inte är självfinansierat genom ökade skatteintäkter, något som påstås av vissa, och inte heller träffsäkert som arbetsmarknadsåtgärd eller integrationsåtgärd.¹⁰⁵ Dessutom ökar det ojämlikheten. Riksrevisionen skriver att 40 % av det totala rutavdragsbeloppet 2017 gick till den tiondel av befolkningen som har de högsta inkomsterna. Flera forskare varnar också för att rutavdraget på sikt undergräver offentligt finansierad välfärd fördelad efter behov.¹⁰⁶

2020 konstaterade Jämlikhetskommissionen att argumenten för att behålla ROT-avdraget är svaga.¹⁰⁷ Det finns inte ett behov av ett allmänt permanent branschstöd till byggsektorn. ROT-avdraget får dessutom endast användas i ägt boende. Det är främst medel- och höginkomsttagare som gör avdrag och dessa går till projekt som inte ökar boytan eller skapar andra samhällsnyttor. Att istället satsa resurser till nybyggnad av hyreslägenheter skulle både skapa jobb i byggsektorn och bidra till att lösa bostadskrisen.

RUT- och ROT-avdraget föreslås därför i denna Reformbudget avskaffas från år ett. För att inte belasta hushåll med små marginaler och undvika makrofinansiell oro vill Reformisterna att ränteavdraget successivt fasas ut med fördelningspolitisk hänsyn över 10 år och kompensationen i form av höjda barnbidrag och andra reformer som nämns i denna Reformbudget. Avskaffandet av RUT och ROT förväntas förstärka statens intäkter med omkring 20 miljarder. Utfasningen av ränteavdraget förväntas förstärka statskassan med 2 miljarder år ett, 4 miljarder år två och 6 miljarder år tre.

5.6 FASA UT KLIMATSKADLIGA SUBVENTIONER

Förslag: För att finansiera historiska satsningar på grön omställning utfasas merparten av de klimatskadliga subventioner som Sverige har nationell rådighet över. Detta beräknas öka statens skatteintäkter med 7 miljarder kronor år ett, 10 miljarder kronor år två och 13 miljarder kronor år tre. Ökade skatteintäkter öronmärks för klimatsatsningar.

En utfasning av klimatskadliga subventioner utgör, vid sidan om ett pris på koldioxid, ett av de effektivaste sätten för att på kort sikt minska utsläppen av växthusgaser.¹⁰⁸ Enligt Internationella energirådet (IEA) beräknades de fossila subventionerna år 2014 uppgå till 500 miljarder dollar globalt. Dessutom finns indirekta, dolda subventioner, exempelvis olika former av skatteundantag. Internationella valutafonden (IMF) har uppskattat de sammanlagda subventionerna till hela 5300 miljarder dollar per år. I Sverige omfattade klimatskadliga subventioner enligt Naturskyddsföreningen år 2020 över 30 miljarder kronor.¹⁰⁹ Av dessa har Sverige nationell rådighet över subventioner motsvarande 21–22 miljarder kronor. Till de övriga hör skatteundantag för internationellt flyg och sjöfart, samt effekter av nuvarande utformning av EU:s utsläppshandel. De inhemska subventionerna är enklast att hantera. De utgörs till stor del av olika former av skatteundantag. Som del av *En grön ny giv för Sverige* föreslår Reformisterna ett åtgärdsprogram för att fasa ut merparten av de inhemska subventionerna.¹¹⁰ Till reformerna hör följande:

- Inför likformig beskattning för bensin och diesel
- Gör skatteavdrag för resor till och från arbetet färdmedelsneutralt
- Reformera systemet med förmånsbilar
- Fasa ut nedsättning av energiskatt på el för större serverhallar
- Fasa ut nedsättning av koldioxidskatt för dieselbränsle till särskilda sektorer
- Fasa ut nedsättning av energiskatt för fossila bränslen i tillverkningsprocesser
- Fasa ut nedsättning av energi- och koldioxidskatt för fordon inom gruvnäringen
- Fasa ut nedsättning av energiskatt inom kraftvärmeproduktion
- Fasa ut nedsättning av energiskatt för uppvärmning inom jord- och skogsbruk.

Sammantaget beräknas ovanstående förslag reducera de inhemska klimatskadliga subventionerna med 13,5 miljarder kronor. En gradvis utfasning beräknas minska skattebortfallet med 7 miljarder år ett, 10 miljarder år två och 13 miljarder år tre. Dessa intäkter öronmärks tillsammans med intäkter från klimatvärnska, flygmilsskatt och grön arvs- och gåvoskatt för löpande klimatsatsningar under avsnittet *En grön ny giv för Sverige*.

5.7 INFÖR EN KLIMATVÄRNSKATT

Förslag: En klimatvärnska införs på höga inkomster. Klimatvärnskaen fahas in som ett tillägg från årsinkomster på 700 000 och gör att de med årsinkomster på över 1 miljon kronor totalt betalar omkring två tredjedelar av en löneökning i inkomstskatt. Detta beräknas öka de statliga intäkterna med 6 miljarder kronor. Inkomsterna från skatten öronmärks för klimatsatsningar.

Värnskaer i olika former har funnits runt om i Europa för att finansiera försvarssatsningar. I Sverige infördes värnskaen på 90-talet som ett led i saneringen av de offentliga finanserna. Värnskaen avskaffades vid årskiftet 2019/2020. Idag finns ett starkt behov av att minska de ekonomiska klyftorna. Samtidigt står Sverige inför en klimatkris och har ett akut behov av att minska utsläppen och finansiera introduktionen av ny, grön teknik. Enligt beräkningar gjorda av Stockholm Environment Institute och hjälporganisationen Oxfam ger tiondelen med högst inkomst i Sverige upphov till sju gånger mer koldioxidutsläpp än tiondelen med lägst inkomst.¹³ För det absoluta toppskiktet är skillnaderna ännu större: den rikaste procentens utsläpp beräknas vara sex gånger större än genomsnittssvenskens och 17 gånger större än den fattigaste tiondelens. En klimatvärnska hanterar därför flera problem på samma gång. Den bidrar till att dämpa utsläppen där dessa är som störst och följer därmed logiken "förorenaren betalar". Den sörjer också för att de löpande kostnaderna för klimatomställningen inte läggs på dem som idag saknar ekonomiska marginaler. Slutligen bidrar den till att minska de ekonomiska klyftorna.

Reformisternas klimatvärnska är utformad som ett skattetillägg som fahas in från inkomster över 700 000 per år för att bli som störst för inkomster över en miljon kronor om året. Tillägget gör att den totala inkomstskatten exklusive arbetsgivaravgift på en löneökning över årsinkomster på en miljon maximalt uppgår till två tredjedelar av löneökningen. Den totala inkomstskatten uppgår dock inte till 50 % av inkomsten förrän vid inkomster över 1,6 miljoner kronor om året.

Klimatvärnskaen förväntas inbringa 6 miljarder kronor. Intäkterna öronmärks tillsammans med intäkter från grön arvs- och gåvoskatt, flygmilsskatt samt utfasning av klimatskadliga subventioner för löpande klimatsatsningar under avsnittet *En svensk grön ny giv*.

5.8 UTRED OCH INFÖR EN GRÖN ARVS- OCH GÅVOSKATT

Förslag: En grön arvs- och gåvoskatt utreds och införs. Skatten ska inriktas på de största arv- och gåvotransaktionerna. Detta uppskattas långsiktigt öka de statliga intäkterna med 7,8 miljarder kronor. Inkomsterna öronmärks för klimatsatsningar.

Arvs- och gåvoskatter är vanliga runt om i världen och finns i flera av Sveriges grannländer, bland annat Danmark, Finland, Tyskland, Storbritannien och Frankrike. Grundtanken bakom skatt på arv förenar den socialdemokratiska och liberala synen på rättvisa. Att gåvor och arv jämföras i detta hänseende är nödvändigt för att skatten inte ska kunna kringgås.

Sverige hade fram till januari 2005 en arvs- och gåvoskatt. Den tidigare arvsskatten hade problem som bör åtgärdas. Samtidigt finns starka skäl för ett återinförande. De ekonomiska klyftorna behöver minska. Dessutom har samhället idag ett påträngande ansvar för den jord vi lämnar till våra barn och barnbarn. Det är rimligt att nyttja en del av de värden som byggs upp av gångna decenniers utsläpp till att finansiera de löpande kostnader som krävs för klimatställningen. Argumenten är snarlika dem som gäller en klimatvärnskatt. De som genererat mest utsläpp betalar generellt sett mest. Och de som har minst marginal att bekosta omställningen betalar generellt sett minst.

Därför föreslår Reformisterna en återinförd grön arvs- och gåvoskatt, där intäkterna öronmärks för grön omställning. Liknande förslag har bland annat lyfts av Tysklands Advisory Council on Global Change.¹¹² För att ta itu med problemen hos den tidigare svenska arvs- och gåvoskatten utreds utformningen skyndsamt före införandet. En grön arvs- och gåvoskatt inriktad på de största arv- och gåvotransaktionerna uppskattas kunna leda till en långsiktig inkomstförstärkning på 7–10 miljarder kronor. Intäkterna öronmärks tillsammans med intäkter från klimatvärnskatt, flygmilsskatt samt utfasning av klimatskadliga subventioner för löpande klimatsatsningar under avsnittet En svensk grön ny giv.

5.9 ERSÄTT DAGENS FLYGSKATT MED FLYGMILSSKATT

Förslag: Dagens flygskatt ersätts med en flygmilsskatt. Inrikesflyg med destinationer utanför Stockholm, Göteborg och Malmö undantas flygskatt. Skatteintäkterna beräknas öka med 0,9 miljarder kronor från och med år ett. Inkomsterna från skatten öronmärks för klimatsatsningar.

Dagens flygskatt är för låg för att ha någon substantiell effekt på flygets utsläpp. Systemet är också trubbigt. Dels riktar det sig inte mot utsläpp eller användning av fossila bränslen som sådana, dels tar det inte hänsyn till klimaträttvisa. Flyg har därtill olika betydelse i glesbygd och storstadsregioner: en relativt liten del höginkomsttagare som flyger ofta och mycket står för en stor del av klimatpåverkan från svenskarnas flygande.

Totalt sett måste flygvolymer begränsas när flyget återhämtar sig efter coronakrisen, annars riskerar klimatmålen att bli svåra att uppnå. De styrmedel som införs måste emellertid uppfattas som rättvisa och ta hänsyn till olika gruppers behov och förutsättningar. I väntan på fungerande prissättning av flygets utsläpp inom EU och internationellt föreslås att dagens flygskatt ersätts med en flygmilsskatt i enlighet med det förslag som lyfts av Storbritanniens klimatpolitiska råd.¹¹³ Skattesatsen utgår exempelvis från nuvarande flygskatt för inrikes flygresor, men ökar enligt en trappa beroende på antal flygna mil. Flygbiljetter med högre klimatpåverkan, som business class, beskattas högre. För att minimera påverkan för glesbygd och mindre orter undantas inrikes flygresor med destinationer utanför Stockholm, Göteborg och Malmö från flygskatt.

En flygmilsskatt förväntas initialt öka skatteintäkterna med 0,9 miljarder kronor. Intäkterna öronmärks tillsammans med intäkter från klimatvärnskatt, grön arvs- och gåvoskatt samt utfasning av klimatskadliga subventioner för löpande klimatsatsningar under avsnittet En svensk grön ny giv.

5.10 UTRED OCH INFÖR EN FÖRMÖGENHETSSKATT

Förslag: En förmögenhetsskatt utreds och införs. I avvaktan på utredningsförslaget införs en lyxbåtskatt som senare blir en del av förmögenhetsskatten. Lyxbåtskatten uppskattas ge intäkter på 0,25 miljarder kronor år ett och 0,5 miljarder år två. Förmögenhetsskatten beräknas ge intäkter på 6 miljarder kronor från och med år tre.

År 2013 visade nationalekonomen Thomas Piketty i sin bok *Kapitalet* i tjugoförsta århundradet att ökad förmögenhetskoncentration tenderar att bli självförstärkande och därmed leda till fortsatt växande ekonomiska klyftor. För att motverka den trenden föreslår Piketty bland annat användning av förmögenhetsskatter. Förmögenhetsbeskattning finns redan i olika varianter i ett antal europeiska länder och seglade dessutom upp som ett hett ämne i den amerikanska primärvalsdebatten 2019.

För att säkerställa att förmögenhetsskatten är optimalt anpassad till dagens behov och förmögenhetskoncentration föreslår Reformisterna att den ska utredas före införandet, samtidigt som steg snabbt ska tas för att återupprätta det förmögenhetsregister som Sverige tidigare har haft. Utredningen bör analysera de system som finns runt om i EU och världen och premiera en utformning som gör det svårt att undkomma skatten genom avancerad skatteplanering. En försiktig uppskattning är att en förmögenhetsskatt kan öka de statliga intäkterna med 6 miljarder kronor.¹⁴

Högt värderade tillgångar bör utgöra en naturlig del av beskattningsunderlaget för en ny förmögenhetsskatt – däribland ägande av lyxartiklar som dyra båtar och bilar. I väntan på utredning och införande av en förmögenhetsskatt bör därför en lyxbåtskatt införas på båtar med ett värde över en miljon kronor. Eftersom skatten är avhängig av att ett strukturerat båtregister upprättas beräknas den inbringa 0,25 miljarder år ett och 0,5 miljarder år två, innan den ersätts av den mer omfattande förmögenhetsskatten med beräknade intäkter på 6 miljarder kronor från och med år tre. Den totala intäktpotentialen från en fullt införd lyxbåtskatt beräknas till över 1 miljard kronor¹⁵

Det finns potential att införa en betydligt offensivare förmögenhetsskatt än vad som skulle behövas för att möta de prognostiserade inkomster som ryms i denna Reformbudget. Reformisternas bedömning är dock att detta är avhängigt av ett bättre europeiskt och globalt system för förmögenhetsbeskattning. Sverige bör därför ta initiativ till ett arbete för att möjliggöra effektiv förmögenhetsbeskattning även vid högre skattesatser på EU- och OECD-nivå

5.11 UTRED OCH INFÖR EN SKATT PÅ DIGITALA TJÄNSTER

Förslag: En omsättningsskatt på digitala tjänster utreds och införs med förebild i de digitala skatter som redan finns i flera EU-länder. Skatteintäkterna beräknas öka med 1,5 miljarder per år från och med år två.

Digital beskattning har den senaste tiden dominerat globala skattediskussioner, både inom EU och OECD. I brist på globala framsteg har en rad europeiska länder såsom Frankrike, Storbritannien, Österrike, Italien och Polen i närtid infört nationella digitala skatter – inte minst för att sätta press på de globala diskussionerna. EU har även diskuterat införandet av en gemensam digital skatt för att finansiera medlemsländernas återbetalning av det gemensamma

EU-lån som togs för att finansiera EU:s stora krispaket sommaren 2020. Reformisterna anser att Sverige bör följa våra europeiska grannländer och införa en digital skatt redan i närtid. Det finns goda skäl att införa en digital skatt.

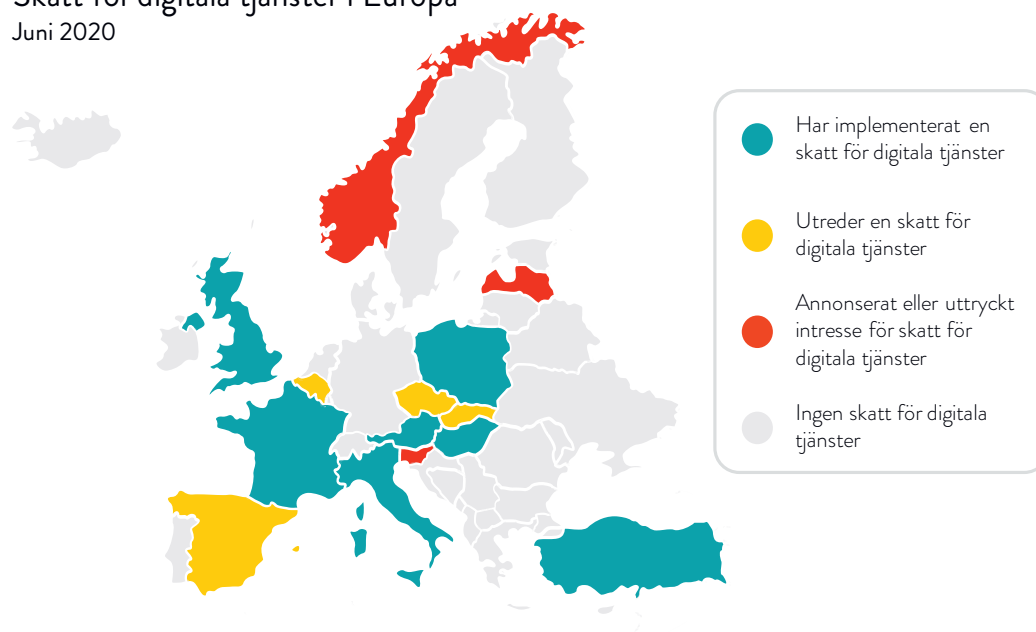
En rad studier utförda för EU-kommissionen har visat att gränsöverskridande digitala företag har en genomsnittlig effektiv skattegrad på endast 9,5 % medan gränsöverskridande företag i andra sektorer betalar i genomsnitt 23,2 %. Ser man till de digitala företag som har den mest aggressiva skatteplaneringen är den effektiva skattesatsen negativ: -2,3 %.¹¹⁶ Detta är möjligt därför att digitala tjänster är rörliga och enkelt kan flytta sig själva och sina vinster till lågskatteländer. Förutom aggressiv skatteplanering har flera digitala jättar också fått särskilda bidrag för att starta verksamhet i ett visst land. I Sverige har till exempel jätteföretag som Facebook, Amazon och Google fått hundratals miljoner i etableringsbidrag och sänkt energiskatt för sina serverhallar. Satsningen har dock lett till få anställningar.¹¹⁷

En annan viktig aspekt är det faktum att en stor majoritet av de nya digitala bolagen är beroende av insamlad användardata för sina vinster. Detta leder bland annat till att flera stora digitala tjänster erbjuds utan kostnad för användarna – privatpersoner betalar helt enkelt med sin användardata. Finansieringsmodellen är i grunden legitim, men det finns samtidigt starka belägg för att privatpersoner underkompenseras för sin användardata. Inte minst för att konkurrensen på avgörande delar av den digitala marknaden är närmast obefintlig. En digital skatt är ett sätt att jämna ut den maktobalans som råder mellan plattformar och användare vad gäller fördelning av det mervärde som skapas av användardata.¹¹⁸

Utformningen av en nationell digital skatt bör utredas med utgångspunkt i de många olika modeller som idag redan finns runt om i Europa. Forsiktigt räknat bör en digital skatt långsiktigt öka skatteintäkterna med 1,5 miljarder per år.

Skatt för digitala tjänster i Europa

Juni 2020

Figur 16. Länder i Europa med någon form av särskild digital beskattning.¹¹⁹

5.12 FÖRSTÄRKTA ANSLAG TILL SKATTEMYNDIGHETEN, KRONOFOGDEMYNDIGHETEN OCH EKOBROTTSMYNDIGHETEN SAMT SKÄRPSTA STRAFF FÖR SKATTEFUSK OCH ANNAN EKONOMISK BROTTSLIGHET

Förslag: För att stärka arbetet med indrivning av skatter i enlighet med gällande lagar och regler tillförs Skatteverkets, Kronofogdemyndighetens och Ekobrottsmyndighetens anslag om sammanlagt 2 miljarder kronor år ett i kombination med skärpta sanktioner och straff för skattefusk. För att stärka den enskildes rätt till juridiskt expertstöd i skatteärenden tillförs 0,5 miljarder kronor år ett. I slutet av Reformisternas budgetperiod beräknas förändringen vara helt självfinansierande genom ökade skatteintäkter.

Reformisterna menar att det idag är alldeles för lätt att undvika att betala den skatt som alla är ålagda för att bidra till samhällsbygget. Det gäller både privatpersoner och företag. Detta är inte bara en fråga om rättvisa, utan kan även på sikt bidra till att finansiera viktiga reformer. I ett första steg vill Reformisterna tillföra 2 miljarder årligen till berörda myndigheter i kombination med skärpta straff och sanktioner för skattebrott.

Indrivning av skatter i enlighet med gällande lagar är en krävande uppgift för det offentliga. Den enskilde åtnjuter ett betydande skydd i förhållande till statens myndigheter och ska så göra. Detta skydd fungerar dock i praktiken olika för den som själv kan finansiera juridiska ombud och experthjälp jämfört med den som företräder sig själv som privatperson eller egenföretagare. Därför vill Reformisterna samtidigt tillföra 0,5 miljarder för att säkra möjligheten till juridiskt expertstöd till den enskilde i skatteärenden i högre instans. Reformerna uppskattas i slutet av år tre vara helt självfinansierande genom ökade skatteintäkter.

5.13 INFÖR EN EXITSKATT

Förslag: En exitskatt för fysiska personer införs i likhet med Skatteverkets tidigare förslag, anpassat för att bemöta de synpunkter som inkom i remissprocessen.¹²⁰ Skatteintäkterna beräknas öka med 0,1 miljarder per år upp till en långsiktig förstärkning på en miljard per år.

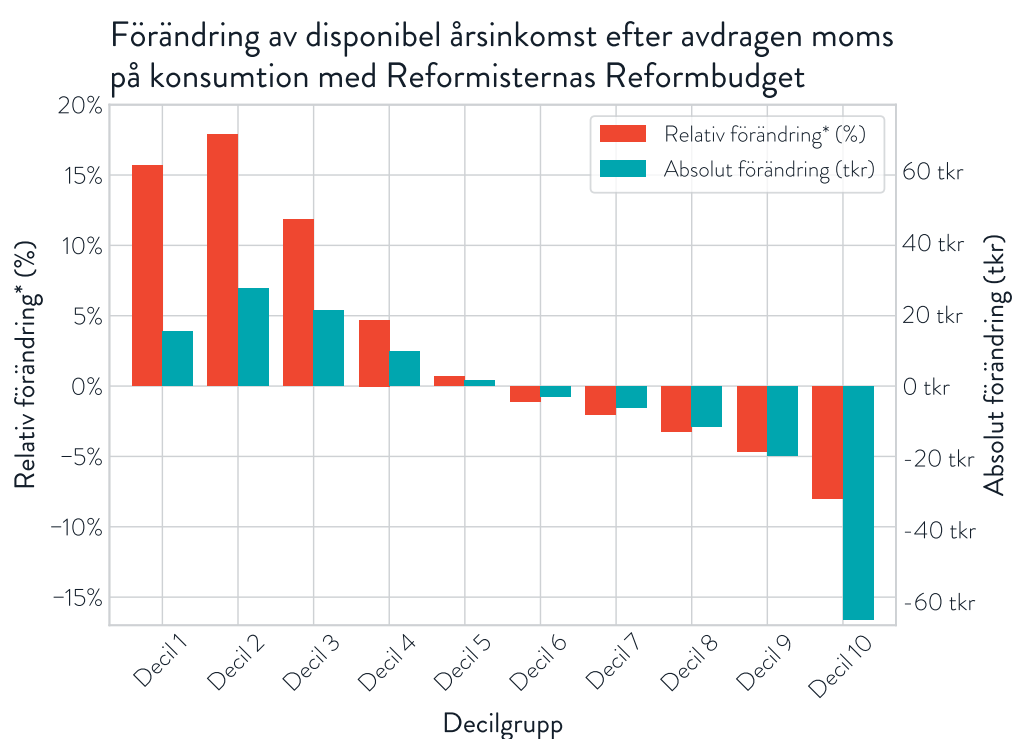
I dagsläget blir en person som flyttar ut från Sverige skattskyldig för vinst som uppkommer av sålda aktier med mera upp till tio år efter aktieägarens utflyttning från Sverige. Regeln tillkom i bred politisk enighet och skärptes senast under alliansregeringens tid. Problemet med reglerna är att de länge varit lätta att undgå genom specialiserade upplägg med utländska brevlådeföretag. Undandragandet beräknas leda till ett skattebortfall på upp till 1 miljard kronor per år.

I november 2017 kom Skatteverket med ett förslag på en lagändring som syftade till att täppa igen hålet på ett sätt som redan gjorts i flera andra EU-länder.¹²¹ Förslaget lades aldrig fram men Reformisterna gör bedömningen att problemet fortfarande bör åtgärdas. Tillsammans med experter på området gör Reformisterna bedömningen att de konstruktiva synpunkter och den kritik som inkom i förslaget remissprocess går att möta med mindre förändringar i exitskattens utformning. Exitskattens införande bedöms öka skatteintäkterna med 0,1 miljarder per år upp till en miljard per år långsiktigt.

6 EFFEKTER

6.1 FÖRDELNINGSEFFEKTER

Reformisternas Reformbudget innebär en kraftig förstärkning av de disponibla inkomsterna för låginkomsttagare, till stor del genom barnbidrag, stärkta pensioner, sänkt skatt genom röd skatteväxling och ett påbörjat återupprättande av trygghetssystemen. Förstärkningen finansieras framför allt av höjda skatter på förmögenheter, kapital och ägande för dem med högst inkomst. I figuren nedan anges hur budgetförslaget förväntas påverka den disponibla inkomsten för inkomstdecil 1–10.¹²² Reformisternas momsförändring har dragits av eftersom detta påverkar hushållens levnadsstandard. Den uppskattade förändringen redovisas i kronor och procent av den disponibla inkomsten.

Källa: Egna beräkningar, RUT (2020:1085)

* Förändring av disponibel inkomst minus moms relativt disponibel inkomst

Figur 17. Uppskattning av de fördelningseffekterna av Reformisternas Reformbudget jämfört med idag.¹²³

Ett genomförande av Reformbudgeten skulle minska inkomstklyftorna i samhället märkbart. Gini-koefficienten för disponibel inkomst inklusive inkomster från kapitalvinster uppskattas minska med omkring 13,5 % jämfört med idag. År 2019 var gini-koefficienten 0,313. Förutsatt att inkomstklyftorna inte växer ytterligare skulle detta minska gini-koefficienten till 0,271, en nivå som senast rådde under 2005, det vill säga innan alliansregeringen tillträdde. Minskningen motsvarar hälften av vad som krävs för att nå den nivå av jämlikhet som rådde före 1990-talskrisen.

Beräkningarna av rättvisavdragets och det höjda barnbidragets fördelningseffekter har gjorts av Riksdagens utredningstjänst.¹²⁴ Övriga beräkningar av Reformbudgetens fördelningseffekter baseras på data från Statistiska centralbyrån, Pensionsmyndigheten, Budgetpropositionen 2021

samt Finanspolitiska rådets utredning ”Friare hyressättning och likformig bostadsbeskattning”. Resultatet bör ses som en indikation på Reformbudgetens fördelningseffekter. Beräkningarna är statiska och tar inte hänsyn till mer indirekta och långsiktiga effekter. Exempelvis kan man förvänta sig att de samhällsnyttiga investeringar och satsningar på offentlig välfärd som Reformbudgeten möjliggör på sikt minskar den ekonomiska ojämlikheten. Dessutom kan kostnadsbildningen för hushållen förändras, exempelvis genom förändrat ränteläge och en förändrad bostadsmarknad.

Förutom att beräkna effekten på gini-koefficienten är det relevant att titta på de fördelningseffekter mellan kvinnor och män som Reformbudgetens förslag får. De jämställdhetsmässiga fördelningseffekterna är omfattande eftersom budgeten skulle ha en reellt utjämnande effekt på den ekonomiska ojämställdheten i Sverige. Positiva jämställdhetseffekter mellan kvinnor och män återfinns både i reformförslag och finansiering.

2017 levde 15,2 % av de äldre kvinnorna och 9,0 % av de äldre männen under gränsen för låg ekonomisk standard. Reformsternas pensionslyft skulle kraftigt minska den klyftan.¹²⁵ Kraftiga välfärdssatsningar och en påbörjad arbetstidsförkortning skulle komma välfärdsanställda till del, av vilka många är kvinnor. Förstärkningen av socialförsäkringssystemen skulle gynna jämställdheten då kvinnors sjukpenningtal nästan är dubbelt så stort som mäns.¹²⁶ Att kvinnor i genomsnitt får en större andel av sin inkomster från transfereringssystemen, bland annat till följd av högre sjukpenningtal och ett högre uttag av föräldrapenning, gör att det föreslagna rättviseavdraget bidrar till att utjämna mäns och kvinnors inkomster.

Reformbudgetens skattepolitiska förslag skulle även de bidra till att utjämna inkomstskillnaderna mellan män och kvinnor. Män erhöll 68 % av kapitalinkomsterna 2018 medan endast 32 % gick till kvinnor¹²⁷, samtidigt som mäns fastighetsägande är 10 % högre än kvinnors.¹²⁸ Förstärkt beskattning av förmögenheter, kapitalinkomster och fastigheter skulle således ha en utjämnande effekt utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Ekonomiska förhållanden påverkar andra maktbalanser. Till exempel är en viktig effekt av en egen fungerande ekonomi och bostadsmarknad att möjligheten ges att lämna en skadlig relation eller ett farligt sammanhang. Ökad ekonomisk jämställdhet ger därmed ett ökat skydd mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck.

6.2 TYPFALL

PENSIONÄREN

Inga är 69 år och änka. Hon arbetade som kassabiträde i en butik innan hon gick ned till deltid för att ta hand om sina barn. Hon bor i en hyresrätt i Dals-Ed kommun i Västra Götalandsregionen. Hon har en statlig pension på 10 000 kronor i månaden före skatt. Inga handlar mat för omkring 3000 kronor i månaden.

Skillnader i plånboken:

Pensionslyft och rättviseavdrag: +3872 kr i månaden

Momshöjning: -350 kronor i månaden

Summa för hushållet: +2522 kronor i månaden

Skillnader i välfärden:

Tillskott till Dals-Ed kommun: 9480 kronor per invånare

Tillskott till Västra Götalandsregionen: 1178 kronor per invånare

DEN ARBETSLÖSA

Josefin är arbetslös sedan hon blev uppsagd från sitt jobb som kock i juni 2020 och har sedan dess inte kunnat hitta ett nytt jobb på grund av pandemin. Hon var med i a-kassan och tjänade 25 000 kronor i månaden innan hon blev uppsagd. Josefin bor i en mindre bostadsrätt utanför Uppsala med ett värde på 1,75 miljoner kronor och med ett lån på 1 miljon. Hon handlar mat och äter på restaurang för omkring 5000 kronor i månaden

Skillnader i plånboken:

Rättviseavdrag: +2550 kronor i månaden
Momshöjning: -580 kronor i månaden
Ränteavdrag: -50 kronor i månaden
Fastighetsskatt: -449 kronor i månaden
Summa för hushållet: +1471 kronor i månaden

Skillnader i välfärden:

Tillskott till Uppsala kommun: +4272 kronor per invånare
Tillskott till Region Uppsala: + 2909 kronor per invånare

ARBETARPARET

Berit bor med sin man Mikko i en hyresrätt i Umeå. Han arbetar som vaktmästare och tjänar 25 000 i månaden och hon som undersköterska med en lön på 26 000 i månaden. Deras barn har sedan länge flyttat hemifrån. De äger en sommarstuga värd 400 000 kronor i Vindeln utanför Umeå. De köper mat för 6000 kronor i månaden.

Skillnader i plånboken:

Rättviseavdrag: Berit +375, Mikko +448 i månaden
Momshöjning: -755 kronor i månaden
Fastighetsskatteavdrag: + 235 kronor i månaden
Summa för hushållet: +303 kronor per månad

Skillnader i välfärden:

Tillskott till Umeå kommun: +3668 kronor per invånare
Tillskott till Region Västerbotten: +4392 kronor per invånare

BARNFAMILJEN

Mehmet och Maria är nyinflyttade till en ort precis utanför Gävle. Han jobbar som ingenjör och tjänar 35 000 kronor i månaden och hon har precis fått jobb som förskollärare med en lön på 23 000 i månaden. De bor i ett hus värt 2,5 miljoner kronor med lån på 2 miljoner kronor. De handlar mat och äter på restaurang för 8000 i månaden. Maria och Mehmet har nyligen fått sitt andra barn.

Skillnader i plånboken:

Rättviseavdrag: Maria +595, Mehmet -215 i månaden
Momshöjning: -930 kronor i månaden
Ränteavdrag: -100 kronor i månaden
Fastighetsskatt: -210 kronor i månaden
Barnbidrag: +2050
Summa för hushållet: +1190 kronor per månad

Skillnader i välfärden:

Tillskott till Gävle kommun: +5462 kronor per invånare
Tillskott till Region Gävleborg: +4836 kronor per invånare

DET UNGA KONSULTPARET

Matilda och Benjamin arbetar som konsulter på en större byrå i Stockholm. Matilda tjänar 41 000 och Benjamin 37 000 i månaden vilket gör att de får ut omkring 30 000 kronor efter skatt vardera varje månad. De har inga barn och har precis köpt en lägenhet på Södermalm för 4,5 miljoner kronor. De har lån på 4 miljoner, köper mat och äter på restaurang för 8 000 kronor i månaden.

Skillnader i plånboken:

Rättvisavdraget: Matilda -430, Benjamin -287 kronor i månaden

Momshöjning: -930 kronor i månaden

Ränteavdrag: -200 kronor i månaden

Fastighetsskatt: -1505 kronor i månaden

Summa för hushållet: -3325 kronor per månad.

Skillnader i välfärden:

Tillskott till Stockholms stad: +3439 kronor per invånare

Tillskott till Region Stockholm: +336 kronor per invånare

DIREKTÖREN

Lena är direktör för ett mindre riskkapitalbolag och har en månadsinkomst på 200 000 kronor. Hon har därutöver stora inkomster från bland annat aktievinster, som hon under 2022 hoppas kommer att uppgå till 500 000 kronor. Det gör att hon år 2022 förväntar sig ha 130 000 kronor att röra sig med varje månad efter skatt. Hon bor i en villa i Lomma kommun med ett värde på 12,5 miljoner kronor och hon äger en övernattningslägenhet i centrala Stockholm värd 5 miljoner. Hon bor ensam sedan barnen flyttade ut och spenderar 14 000 i månaden på mat och restaurangbesök. Hon gör också RUT- och ROT-avdrag för 50 000 kronor per år.

Skillnader i plånboken:

Grön värnskatt: -15 357 i månaden

Momshöjning: -1392 i månaden

Kapitalskattehöjning: -2000 i månaden

Fastighetsskatt: -6871 i månaden

RUT och ROT avskaffas: -4167 i månaden

Summa för hushållet: -29 787 kronor per månad

Skillnader i välfärden:

Tillskott till Lomma kommun: +6743 kronor per invånare

Tillskott till Region Skåne: +1798 kronor per invånare

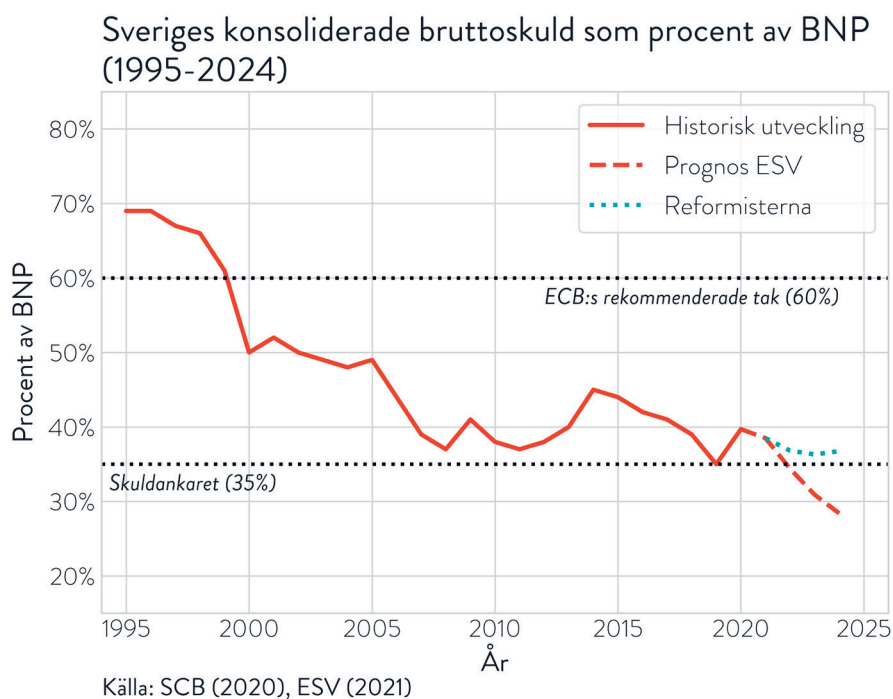
6.3 EFFEKTER PÅ STATSSKULDEN

Reformisternas Reformbudget bygger på ett förnuftigt och ansvarsfullt användande av möjligheterna inom det moderniserade finanspolitiska ramverk som här föreslås.

Över tre år växlas lånefinansieringen av investeringar upp för att som helhet landa i en långsiktig offentlig upplåning omkring 2 % av BNP per år och en utplaning av statsskulden. Det ger gott om utrymme kvar till EU:s gränser för totalt underskott på 3 % av BNP om EU:s finansiella ramverk skulle börja gälla igen.

Sammantaget innebär denna upplåning att den offentliga sektorns bruttoupplåning planar ut på omkring 37 % av BNP över en treårsperiod. En bruttoupplåning på den nivån är fortfarande mycket låg med europeiska mått mätt och ger gott utrymme för ytterligare ökade investeringssambitioner utan att Sveriges statsfinansiella soliditet hotas.

Över treårsperioden beräknas Reformbudgeten bidra mycket positivt till BNP-utvecklingen i Sverige. Detta gör att statsskuldens minskning kan förväntas bli kraftigare än beräknat. Av försiktighetsskäl har den prognostiserade BNP-utvecklingen beräknats utan hänsyn till Reformisternas satsningar.

Figur 18. Prognos för Sveriges konsoliderade bruttoupplåning (Maastrichtskuld) som procent av BNP 1995–2024 med Reformbudgeten. Historisk samt prognostiserad utveckling av den svenska konsoliderade bruttoupplåningen (Maastrichtskulden) som andel av BNP med och utan Reformbudgeten.¹²⁹

6.4 EFFEKTER AV ÖKAD UPPLÅNING FÖR SAMHÄLLSINVESTERINGAR

Idag kan den svenska staten låna på 10 år till en ränta på 0,1 %. För en investering på 100 miljoner kronor i exempelvis infrastruktur som idag finansieras med skattemedel blir kostnaden just 100 miljoner kronor i dagens penningvärde. Om investeringen istället finansieras med tioåriga lån skjuts kostnaden framåt, och om inflationsmålet på 2 % upprätthålls betalar staten istället tio år senare tillbaka ca 85 miljoner kronor räknat i det penningvärde som gällde när investeringen gjordes. Om investeringen istället finansieras med trettioåriga obligationslån, vilka staten idag får till en ränta på 0,6 %, blir statens ”rabatt” drygt 35 % av investeringskostnaden. Att i dagens läge finansiera samhällsinvesteringar genom långsiktiga lån på det sätt Reformisterna föreslår är således ekonomiskt motiverat genom effektivt resursutnyttjande.

6.5 EFFEKTER PÅ PENNINGPOLITIKEN

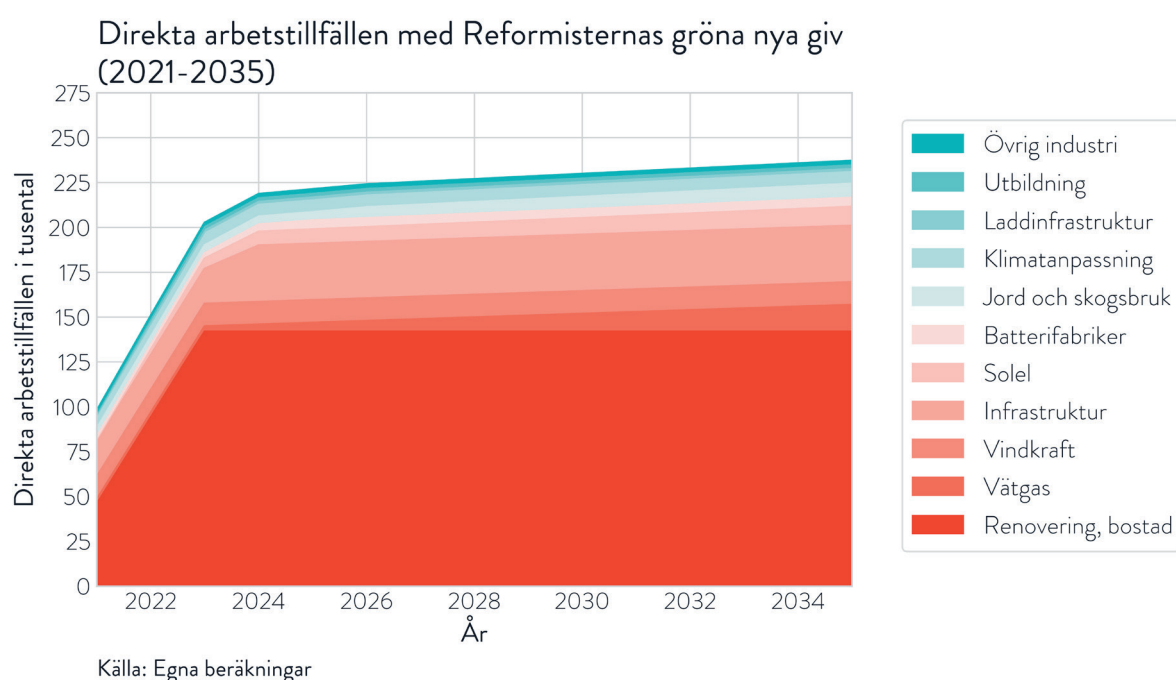
Redan i inledningen till den ekonomiska kris som utvecklades under coronapandemin låg Riksbankens styrränta historiskt lågt. Det innebär att finanspolitiken måste axla huvudrollen för att få svensk ekonomi på ett spår som skapar välstånd, full sysselsättning och minskar klimatutsläppen.

Dagens nollränta riskerar långsiktigt att cementera den höga privata skuldsättningsgraden i Sverige, vilken utgör en stor risk för den finansiella och makroekonomiska stabiliteten. Detta

är något som Riksbanken ständigt återkommer till i sina rapporter. Den privata skuldsättningen i Sverige är direkt kopplad till avvecklingen av den sociala bostadspolitiken och den minskade offentliga upplåningen. Om den offentliga skuldsättningen istället får öka via Riksgälden och en statligt garanterad investeringsbank, vilken finansierar reala investeringar istället för en bostadsbubbla, kan detta däremot fungera som ett substitut för ökad privat skuldsättning. I en sådan situation kan den privata skuldsättningen minska utan att vare sig den offentliga skulden ökar eller att den ekonomiska tillväxten mattas av.

6.6 EFFEKTER PÅ SYSSELSÄTTNINGEN OCH FÖRETAGEN

Reformisternas Reformbudget beräknas ge en kraftig ökning av sysselsättningen både direkt genom satsningar på välfärd och offentlig sektor och indirekt genom ett högre utnyttjande av ekonomins produktionsutrymme.

Figur 19. Beräkning av jobbskapande potential för En grön ny giv för Sverige. Antalet skapade arbetstillfällen baseras huvudsakligen på initiala satsningar den första treårsperioden, vilket medför att antalet skapade arbetstillfällen troligen är väsentligt högre.

Klimatsatsningarna inom ramen för En grön ny giv för Sverige beräknas i sig på kort sikt generera 70 000–100 000 direkta arbetstillfällen, en siffra som inom fyra år förväntas öka till 140 000–220 000. De långsiktiga satsningarna rymmer större osäkerhet. År 2035 antas planen kunna ge 150 000–240 000 direkta arbetstillfällen. Den verkliga potentialen är sannolikt betydligt högre, eftersom kalkylen till stor del baseras på satsningar under den första treårsperioden. Därmed bortses från en stor del av den tillväxt av arbetstillfällen som på sikt skapas inom industri och näringsliv.

Ett stort bidrag kommer från renovering och energieffektivisering. En grön uppgradering av arbetslokaler och bostäder i allmännyttan kan generera 100 000–150 000 årliga arbetstillfällen. Därutöver förväntas byggande av grön infrastruktur som kollektivtrafik skapa 10 000–30 000 årliga arbetstillfällen.

En grön nyindustrialisering beräknas leda till minst 25 000 nya årliga arbetstillfällen inom industrin, bland annat för produktion av batterier, vätgas, elektrobränslen, hållbara biobränslen,

eldrivna fordon, mineralgödsel, förnybar plast, ligninprodukter, prefabricerade byggkomponenter i trä och energieffektiva byggnader. Övriga framtida satsningar som kan komma till stånd med stöd av en investeringsbank är inte inkluderade. Inte heller satsningar utöver detta, som exempelvis det pågående Hybrit-projektet eller LKAB:s satsningar.

Utbyggnad av förnybar elproduktion, bland annat genom satsning på grön vätgas, förväntas leda till 15 000–25 000 arbetstillfällen i flera delar av landet. Ytterligare 6 000–14 000 arbetstillfällen skapas inom jord- och skogsbruk och inom klimatanpassning.

Historiskt sett utgör *En grön ny giv för Sverige* förmodligen det kraftfullaste jobbskapande programmet sedan efterkrigstiden. Till detta ska läggas Reformbudgetens satsningar på stärkt välfärd och bostadsbyggande, där uppskattning av effekten på antalet arbetstillfällen ännu saknas. Det enda jämförbara under de senaste 50 åren är kvinnors insteg på den reguljära arbetsmarknaden under 1970- och 1980-talen. Genom den jobbskapande potentialen finns en reell möjlighet att i konkret handling återupprätta strävan mot full sysselsättning.

Ett grundläggande antagande är att de omfattande investeringar som föreslås över tid kommer att leda till en stor ökning i antalet sysselsatta i hela landet. Bara inom byggsektorn förväntas tiotusentals behöva anställas. Utöver det ger Reformbudgeten kraftigt förstärkt ekonomi för grupper i samhället med hög benägenhet att spendera dessa i den lokala ekonomin. I praktiken betyder detta fler pensionärer på det lokala konditoriet och fler ensamstående mammor som kan unna sig utelunch istället för lunchlåda, och att den nyligen arbetslöse industriarbetaren inte behöver skjuta upp besöket på brädgården inför bygget av en bastu i tid till sin partners födelsedag.

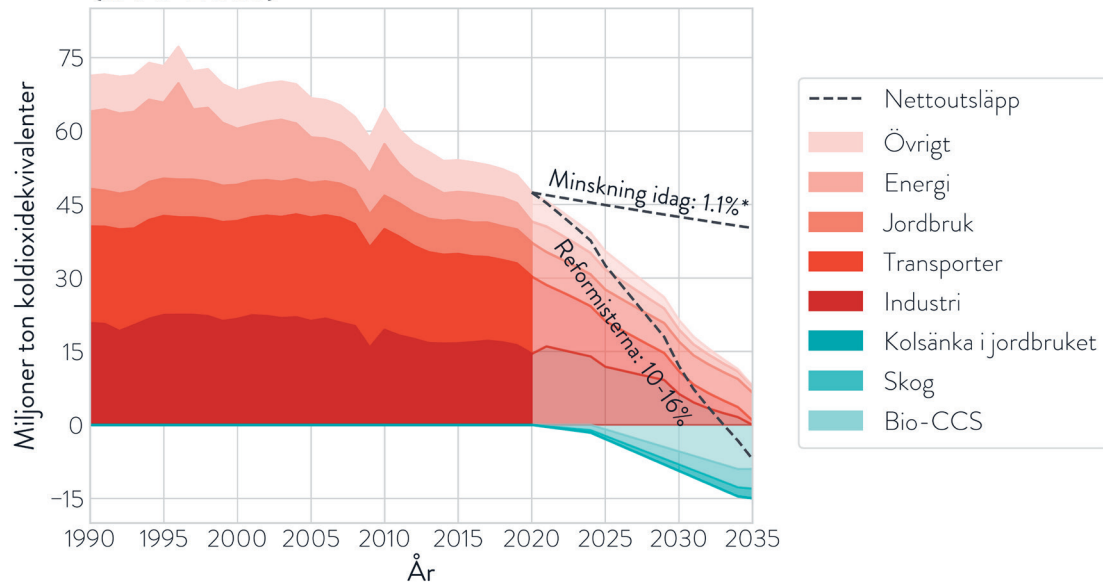
Sysselsättningseffekterna förväntas alltså synas i både privat och offentlig sektor. Reformisternas statliga investeringsbank i kombination med ekonomiska styrmedel för grön omställning kommer att bidra till en väsentlig utbyggnad av den privata sektorn i områden utanför storstäder, något som i sin tur ytterligare förstärker offentliga budgetar och kan medföra nyanställning även i offentlig verksamhet utanför de stora städerna.

En viktig faktor som är avgörande för effekterna på sysselsättning och arbetslöshet är utbildningssektorns förmåga att tillhandahålla utbildat yrkesfolk. Därtill kommer också den aktiva arbetsmarknadspolitikens förmåga att se till att de arbetskraftsresurser som idag står långt från arbetsmarknaden kan nyttjas. Det här innebär att de satsningar på utbildning och arbetsmarknadspolitiska insatser som Reformbudgeten innehåller mycket väl kan behöva stärkas ytterligare. Reformisternas Reformbudget bör ses som ett första större steg i en långsiktig strategi för att återupprätta målet om full sysselsättning.

6.7 KLIMATEFFEKTER

Reformbudgetens klimatsatsningar och styrmedel inom ramen för *En grön ny giv för Sverige* är utformade att nå nettonollutsläpp för Sveriges territoriella utsläpp av växthusgaser år 2035, samt netto nollutsläpp för Sveriges konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser år 2045. Utsläppsbanan innebär att Sverige är i linje med Parisavtalets mål att begränsa den globala uppvärmningen till 1,5–2°C. Sveriges återstående koldioxidbudget i linje med Parisavtalets mål har uppskattats till 280–370 miljoner ton.¹³⁰ De nettoutsläpp som beräknas ske under perioden 2020–2035 är cirka 350 miljoner ton (inklusive negativa utsläpp från och med 2022).¹³¹

Territoriella utsläpp med Reformisternas gröna nya giv (1990-2035)

Källa: Naturvårdsverket (2021), Egna beräkningar

*Genomsnittlig minskning 2015-2019

**De negativa utsläppen (markeras med grönt i grafen) är additionella

Figur 20. Territoriella utsläpp av växthusgaser, inklusive prognos 2020-2035. Prognos av territoriella utsläpp som effekt av samlade reformer i *En grön ny giv för Sverige*.¹³²

Reformisterna räknar med att de territoriella utsläppen minskar med drygt 2 miljoner ton CO₂-ekvivalenter per år under budgetperioden, en minskningstakt som till att börja med ligger runt 5 % per år och därefter accelererar till närmare 8 % per år 2025 och 17 % per år 2030. De största utsläppsminskningarna sker till en början inom transportsektorn, för att därefter domineras av industrin. Från 2025 och framåt förväntas minusutsläpp från bio-CCS och naturliga kolsänkor accelerera minskningstakten av de territoriella nettoutsläppen ytterligare. År 2034 beräknas Sverige bli klimatnegativt, det vill säga uppnå negativa nettoutsläpp motsvarande 3 miljoner ton CO₂-ekvivalenter, ökande till negativa nettoutsläpp på 7 miljoner ton CO₂-ekvivalenter år 2035. Mer utförliga beräkningar av förväntade utsläppsminskningar återfinns i Reformisternas rapport *En grön ny giv för Sverige*.¹³³

7 METODBEGRÄNSNINGAR OCH ANTAGANDEN

Vi är en socialdemokratisk förening helt driven av ideellt arbete. Denna Reformbudget har tagits fram av föreningsmedlemmar på deras fritid.

Inkomster och utgifter från de reformer som föreslås samt prognoser för statsskuld, gini-koefficient med mera har förutom de fall där Riksdagens utredningstjänst citeras inte tagits fram med Regeringskansliets särskilda modelleringsverktyg (till exempel FASIT). Istället har en prioriteringsordning fastställts. Där det funnits utredningar, promemorior, departementskrivelser eller rapporter från regeringskansliet, dess utredare, myndigheter eller riksdagens utredningstjänst har resultat från dessa använts. I andra fall har Reformisterna använt rapporter från erkända experter och/eller organisationer. Utöver detta har egna beräkningar gjorts utifrån offentlig statistik från berörda myndigheter. Ofta har en kombination av dessa tre metoder använts för att säkerställa rimligheten i uppskattade kostnader och intäkter. Alla kostnader/intäkter från reformer är uppskattade utifrån 2020/2021. Det gör att uppskattningarna för år ett är mer säkra än uppskattningarna för år tre. En försiktighetsprincip har använts för att säkerställa att uppskattningarna år tre inte ligger i överkant.

Ekonomiska prognoser är alla tagna från Ekonomistyrningsverkets (ESV) juniprognos 2021,¹³⁴ och det är värt att notera att Konjunkturinstitutet i augusti presenterat en betydligt högre tillväxtprognos.¹³⁵ Reformisterna har inte haft tillgång till en detaljerad beskrivning av vilka utgiftsposter och/eller andelar i procent av utgiftsposter som regeringens investeringsbudget består av. Efter att ha gått igenom anslagskoder har 124,4 miljarder identifierats.

8 REFORMBUDGETEN I SIFFROR

REFORMER I DRIFTSBUDGET (Miljarder, kronor)	ÅR 1	ÅR 2	ÅR 3
Rättviseavdrag för alla låginkomsttagare	202,7	207,1	211,6
Pensionslyft för över 1 miljon pensionärer	30,4	31,0	31,6
Statligt tillskott till det kommunala utjämningsystemet	30,0	35,0	35,0
En grön ny giv för Sverige	30,5	32,5	38,8
Arbetsbudsreform, steg mot 35-timmarsvecka	12,5	25,2	38,5
Barnbidragslyft	24,4	25,0	25,8
Tandvårdsreform	0,0	14,4	14,7
Avskaffad stämpelskatt	13,3	13,7	14,1
Sjukpenningssamneste	13,0	5,8	0,8
Höjning av tak och golv i a-kassan	0,3	2,5	2,6
Höjning av sjuk- och aktivitetsersättning	4,0	4,1	4,2
Utbyggd satsning på yrkesvuxenutbildning, arbetsmarknads- utbildning och äldreomsorgslyft	6,0	9,0	9,0
Återinförande av avdrag för fackföreningsavgift, 25 %	2,6	2,6	2,6
Höjda studiebidrag	2,3	2,3	2,3
Indexering av de generella statsbidragen med PKV & LPIK	2,4	4,8	7,8
Förstärka anslag till skattemyndigheten, kronofogdemyndigheten och ekobrottsmyndigheten. Straffen för skattefusks och annan ekonomisk brottslighet skärps	2,0	2,0	2,0
Höjt försörjningsstöd	1,9	1,9	1,9
Indexera tak och golv i a-kassa, grundnivå och lägstanivåersättning i föräldrapenningen och barnbidraget med KPI	0,6	1,5	2,6
Rätten till juridiskt expertstöd till den enskilde i skatteärenden stärks	0,5	0,5	0,5
Tre välfärdsmyndigheter inrättas	0,5	1,1	1,1
Myndighetsoffensiv mot arbetslivskriminaliteten	1,0	1,0	1,0
Konkurrensgranskning inom den finanssektorn, byggsektorn och fastighetsmäklarbranschen	0,5	0,5	0,5
Avskriva studielån i glesbygd	0,3	0,3	0,3
Höjt underhållsstöd	0,3	0,3	0,3
Återinförande av arbetsmiljöinstitut	0,1	0,3	0,5
Tillsättning av ett finansmarknadsråd under statsministern	0,0	0,0	0,0
SUMMA REFORMER I DRIFTSBUDGETEN	382,0	424,4	450,1
Varav nya gröna reformer	30,5	32,5	38,8

REFORMER I INVESTERINGSBUDGET	ÅR 1	ÅR 2	ÅR 3
Statens investeringsplan flyttad till investeringsbudget	124,4	124,4	124,4
Ökade klimat- och infrastrukturinvesteringar genom riksgälden	10,0	17,3	26,0
Kapitalisering av investeringsbank	8,0	16,2	24,0
Etablera byggbolaget "Folkhemmet AB"	8,0	4,0	0,0
Lån till försäljning av verksamhet till anställda	2,0	2,0	2,0
Etablering av investeringsbank	0,2	0,3	0,3
SUMMA REFORMER I INVESTERINGSBUDGETEN	152,6	164,2	176,7
Varav nya investeringar	26,2	37,8	50,3

FINANSIERING	ÅR 1	ÅR 2	ÅR 3
Jobbskatteavdragen avskaffas	133,4	137,9	142,5
Statens investeringsplan flyttad till investeringsbudget	124,4	124,4	124,4
25 % moms på livsmedel och restaurang	47,5	49,4	51,0
En progressiv fastighetsskatt	20,0	20,6	21,2
ROT-avdraget tas bort	11,7	12,0	12,3
Höjda och enhetliga kapitalinkomstskatter	10,0	18,0	25,0
Fasa ut klimatskadliga subventioner	7,0	10,0	13,0
RUT-avdraget tas bort	6,7	6,9	7,1
Investeringsstöd till bostäder ersätts med satsning inom investeringsbanken	4,1	4,9	4,9
Klimatvärnsskatt	6,0	6,0	6,0
Ränteavdraget för bolån trappas ned på 10 år	2,0	4,0	6,0
Flygskatt ersätts av en flygmilsskatt	0,9	0,9	0,9
Effektivare skatteindrivning	0,5	1,0	2,5
Skattereduktion för sjuk- och aktivitetsersättning avskaffas	0,4	0,4	0,4
Indexering av punktskatter	0,3	0,6	1,0
Förmögenhetsskatt	0,3	0,5	6,0
Exitskatt (bekämpa skatteflykt)	0,1	0,2	0,3
Grön arvs- och gåvoskatt	0,0	4,0	7,8
Digitalskatt	0,0	1,2	1,5
Prognostiserat budgetsaldo	142,4	156,6	104,0
Avräkningar från BP21 av liknande satsningar	10,6	3,6	3,6
Avräkningar från BP21 av liknande finansiering	-2,2	-3,3	-3,3
Nej till vissa skattesänkningar från BP21	30,0	22,6	21,0
SUMMA FINANSIERING	556,0	582,4	559,2
NETTOPÅVERKAN PÅ STATENS DRIFTBUDGET I STATISK BERÄKNING	174,0	158,0	109,1
NETTOPÅVERKAN PÅ STATENS INVESTERINGSBUDGET	-152,6	-162,2	-174,7
SAMLAD NETTOPÅVERKAN PÅ STATSSKULD	21,4	-4,2	-65,6
EFFEKT I KRONOR AV UNDERSKOTT PÅ KONSOLIDERAD OFFENTLIGA BRUTTOSKULD	-5,3	-29,8	-90,3
EFFEKT I PROCENTENHETER AV UNDERSKOTT PÅ KONSOLIDERAD OFFENTLIG BRUTTOSKULD	0,10%	0,52%	1,53%
KONSOLIDERAD OFFENTLIG BRUTTOUPLÅNING SOM ANDEL AV BNP EFTER REFORMISTERNAS FÖRSLAG	36,82%	36,31%	36,75%
KOMMUNEKONOMISKA SKATTEEFFEKTER AV SATSNINGAR	32,8	34,3	35,4
REGIONEKONOMISKA SKATTEEFFEKTER AV SATSNINGAR	18,3	19,1	19,7
TOTALA SKATTEINKOMSTÖKNINGAR FÖR KOMMUNSEKTORN	51,1	53,4	55,0
SKATTEKVOT, REFORMISTERNAS BUDGET	43,67%	43,88%	44,40%
ÖKNING AV SKATTEKVOT JÄMFÖRT MED PROGNOTICERAD	1,92%	2,14%	2,52%
UTVECKLING MEDELTA SKATTEKVOT 1985-2006	47,51%		
Sammanfattande tabell. Reformbudgeten i siffror, miljarder kronor.			

Noter

1. Socialdemokraterna (2020) Underlagsrapport från partiets arbetsgrupp för fördelningspolitik för jämlikhet och rättvisa
2. Nyckeltalen om Sveriges ekonomiska utveckling baseras på Ekonomistyrningsverkets juni-prognos. Det är värt att notera att Konjunkturinstitutet sedan dess presenterat betydligt mer positiva prognoser för Sveriges ekonomiska utveckling.
3. Almqvist A. (2016) Den ekonomiska ojämlikheten i Sverige, Landsorganisationen i Sverige
4. IPCC (2021) Climate Change 2021: The Physical Science Basis., Working Group I contribution to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change; Le Quéré, C., Jackson, R.B., Jones, M.W. et al. (2020) Temporary reduction in daily global CO₂ emissions during the COVID-19 forced confinement. *Nat. Clim. Chang.* 10, 647–653.
5. Forster, P. M., Forster, H. I., Evans, M. J. et al (2020) Current and future global climate impacts resulting from COVID-19, *Nat. Clim. Chang.*, 2020.
6. Jämlikhetskommissionen (2020) En gemensam angelägenhet
7. OECD (2015) In It Together: Why Less Inequality Benefits All, OECD Publishing, Paris.; OECD.Stat (2020) Income Distribution Database
8. OECD (2011) Divided We Stand: Why Inequality Keeps Rising
9. SCB (2021) Inkomster och utgifter samt kapitaltransaktioner (ENS2010), efter institutionell sektor och transaktionspost, löpande priser. År 1950 - 2020
10. Pensionsmyndigheten (2018) Ny rapport: Äldre med låga inkomster
11. SOU 2020:80 Äldreomsorgen under pandemin
12. Reformisterna (2020) Ny socialdemokratisk välfärdsmodell - efter NPM och marknadsstyrning
13. SCB (2019) Nationalräkenskaper, kvartals- och årsberäkningar, Skattekvot och skatteintäkter, 1980–2020
14. LO (2019) Ekonomiska utsikter, Låt behoven styra!
15. SVD (2013) Ekonomer: Gräv ned överskottsmålet
16. Le Quéré, C., Jackson, R.B., Jones, M.W. et al. (2020) Temporary reduction in daily global CO₂ emissions during the COVID-19 forced confinement. *Nat. Clim. Chang.* 10, 647–653.
17. IEA (2021) Global Energy Review 2021
18. WMO (2021) State of the Global Climate 2020
19. IPCC (2021) Climate Change 2021: The Physical Science Basis., Working Group I contribution to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change
20. UNEP (2019) Emissions Gap Report 2019. Executive summary. United Nations Environment Programme, Nairobi.
21. Anderson, K. et al (2020) A factor of two: how the mitigation plans of 'climate progressive' nations fall far short of Paris-compliant pathways, *Climate Policy*, 2020
22. Forster, P. M., Forster, H. I., Evans, M. J. et al (2020) Current and future global climate impacts resulting from COVID-19, *Nat. Clim. Chang.*, 2020.

23. Naturvårdsverket (2017) Fördjupad analys av svensk klimatstatistik, Rapport 2782, november 2017 och (2019) Begränsad klimatpåverkan– underlagsrapport till den fördjupade utvärderingen av miljömålen 2019; Rapport 6859, januari 2019
24. Anderson, K. et al (2020) A factor of two: how the mitigation plans of ‘climate progressive’ nations fall far short of Paris-compliant pathways, Climate Policy, 2020
25. Naturvårdsverket (2018) Fördjupad analys av svensk klimatstatistik
26. Reformisterna (2021) En grön ny giv för Sverige.
27. Carlén, S. och Persson, C. (2021) Sysselsättningskoden – Vägen till full sysselsättning bortom corona
28. Ibid.
29. Habibija, A. (2020) Vad har hänt med den aktiva arbetsmarknadspolitiken? Ekonomisk debatt, 6:2020
30. Regeringen (2021) Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, Prop. 2020/21:100
31. Arbetsförmedlingen (2021) Långtidsarbetslöshetens utveckling i spåren av pandemin – Rekordhög långtidsarbetslöshet riskerar att bita sig fast.
32. Carlsson-Szlezak, P., & Swartz, P. (2021) The secret of productivity growth is not technology
33. Cingano, F. (2014) Trends in Income Inequality and its Impact on Economic Growth, OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 163, OECD Publishing, Paris; Ostry, J. et al (2019), Confronting Inequality – How Societies Can Choose Inclusive Growth, Columbia University Press, New York; IPCC, Global Warming of 1.5 °C, Special Report SR15, 2018, www.ipcc.ch/sr15
34. IMF 2021, World Economic Outlook, April 2021: Managing Divergent Recoveries (imf.org)
35. OECD 2021, Editorial: No ordinary recovery | OECD Economic Outlook, Volume 2021 Issue 1
36. Flera av dessa föreslogs i Reformisternas reformbudget 2019.
37. Klimatpolitiska rådet (2021). Klimatpolitiska rådets rapport 2021
38. Carlén, Stefan och Persson, Christer (2021) Sysselsättningskoden. Vägen till full sysselsättning bortom Corona, Leopard förlag.
39. SCB (2019) Consolidated debt in percent of GDP ; Ekonomistyrningsverket (2021) Prognos juni 2021 Statens budget och de offentliga finanserna
40. SvD (2013) Ekonomer: Gräv ned överskottsmålet
41. SOU 2020:46, En gemensam angelägenhet, Vol 2, sida 956
42. Klimatpolitiska rådet (2021). Klimatpolitiska rådets rapport 2021
43. Reuters (2019) Denmark’s new government to boost spending after years of austerity; Hem och Hyra (2020) Danmarks svar på Coronakris: satsar miljarder på hyresrätter
44. BBC (2020) Coronavirus: PM ‘will not return to austerity of 10 years ago’
45. Macron, E. (2021) Adresse aux Français le 12 Juillet 2021 - Où en sommes-nous de notre combat contre la COVID-19 ?
46. SvD (2019) Finansministern vill slopa överskottsmålet

47. Katalys (2019) Tre sätt att finansiera välfärden
48. Pensionsmyndigheten (2021) Pensionsstatistik, utbetalningar juni 2021.
49. SCB (2020) Coronabidrag ger överskott i alla Sveriges regioner 2020
50. Sveriges Kommuner och Landsting (2019) Ekonomirapporten, maj.
51. Uppskattade fördelningseffekter utifrån nuvarande kommunala utjämningsystem och fördelning av pensionärer på kommunal och regional nivå.
52. Naturvårdsverket (2019) Begränsad klimatpåverkan– underlagsrapport till den fördjupade utvärderingen av miljömålen 2019, Rapport 6859, januari; Klimatpolitiska rådet (2019) Klimatpolitiska rådets rapport 2019 (pdf) , och (2020) Klimatpolitiska rådets rapport 2020 (pdf); Anderson, K. et al (2020) A factor of two: how the mitigation plans of ‘climate progressive’ nations fall far short of Paris-compliant pathways, Climate Policy, 28 maj.
53. Reformisterna (2021) En grön ny giv för Sverige.
54. För mer information om hur en sådan struktur kan se ut, se sid 416 i Att främja gröna obligationer SOU 2017:115.
55. Reformisterna (2021) En grön ny giv för Sverige.
56. Reformisterna (2021) En grön ny giv för Sverige.
57. Reformisterna (2021) En grön ny giv för Sverige.
58. Rädda Barnen (2019) Välfärd - inte för alla 2019 - Den ekonomiska familjepolitikens betydelse för familjer i ekonomisk utsatthet
59. Försäkringskassan (2020) Barn- och familjeersättningar har stor betydelse för ekonomin i låginkomstfamiljer.
60. Riksdagens Utredningstjänst (2020) Dnr: 2020:1160
61. Folkhälsomyndigheten (2021) Nationella folkhälsomål och målområden
62. SOU 2021:8 När behovet får styra – ett tandvårdssystem för en mer jämlik tandhälsa, sida 847
63. Ibid.
64. Reformisterna (2020) Ny socialdemokratisk välfärdsmodell - efter NPM och marknadsstyrning
65. Persson, Göran (1997) Den som är satt i skuld är icke fri
66. Calmfors, Lars (2018) Rapport - Industrins lönenormering kan och bör reformeras, 6F, Lönebildning för jämlikhet
67. Kommunal (2019) Tid är pengar - en kongressrapport om möjliga konsekvenser av en arbetstidsförkortning
68. För mer utförligt räkneexempel se: Katalys (2017) Måste vi jobba 8 timmar per dag? En rapport om hur vi kan jobba mindre och styra mer över vår tid
69. SOU 2002:22; Haraldsson, G., Kellam, J. (2021) Going Public: Iceland’s journey to a shorter working week; Bunel, M., & Jugnot, S. (2003) 35 heures: évaluation de l’effet emploi
70. Habibja, Adnan (2020) Vad har hänt med den aktiva arbetsmarknadspolitiken? Ekonomisk debatt, årg 48, nr 6, s. 8-20.

71. SOU 2019:48, Kan utbildning för vuxna påverka jobbchanser och inkomster?
72. Jämlikhetskommissionen (2020) En gemensam angelägenhet Vol. 2.
73. Reformisterna (2021) En grön ny giv för Sverige
74. ISF 2018:16, Förändrad styrning av och i Försäkringskassan; ISF 2018:17, Regeringens mål om ett sjukpenningtal på 9,0 dagar; Riksrevisionen 2018:9, Nekad sjuk- och aktivitetsersättning – effekter på inkomst och hälsa (RiR 2018:9)
75. SOU 2019:2, Ingen regel utan undantag – en trygg sjukförsäkring med människan i centrum
76. Dagens Arena (2018) Svensk a-kassa i botten jämfört med OECD
77. Akademikernas A-kassa (2020) Arbetslöshetsrapporten 2020
78. RUT Dnr 2020:1214
79. Grov uppskattning utifrån SCB (2020) Aktivitetsersättning och sjukersättning - Antal mottagare och utbetalt belopp och egna beräkningar.
80. Sveriges Förenade Studentkårer (2020) Rapportsläpp: Studenters ekonomi – sedan coronapandemin och ur ett längre perspektiv.
81. Folkhälsomyndigheten (2018) Psykisk ohälsa bland högskole- och universitetsstudenter kan förebyggas.
82. SACO: Studentråd (2018) Psykisk ohälsa ökar kraftigt bland studenter
83. Socialstyrelsen (2019) Statistik om ekonomiskt bistånd 2020
84. Försäkringskassan (2021) Socialförsäkringen i siffror 2021
85. RUT Dnr 2021:671
86. Uppskattning utifrån kostnaden för Riksrevisionen, Handelshögskolan och diskrimineringsombudsmannen.
87. Budgetpropositionen för 2005. PROP. 2004/05:1 Bilaga 1 Specifikation av statsbudgetens utgifter och inkomster budgetåret 2005
88. Regeringen (2020) En god arbetsmiljö för framtiden – regeringens arbetsmiljöstrategi 2021–2025
89. Arbetsmiljöverket (2021) Kort händelsebeskrivning av dödsolyckor i arbete
90. Altinget (2019) AV: Mer än hälften av alla arbetsgivare följer inte lagen
91. Arbetsmiljöverket m.fl. (2020) Lägesrapport För det myndighetsgemensamma arbetet mot fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet
92. SOU 2020:8, Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget; SOU 2017:1, För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd
93. SCB (2019) Nationalräkenskaper, kvartals- och årsberäkningar; Ekonomistyrningsverket (2021) Prognos juni 2021 Statens budget och de offentliga finanserna
94. Blomqvist, N. (2020) Skatta eller gråta - Om marginalskatternas betydelse för arbetsutbudet, Tiden
95. Riksdagens Utredningstjänst (2020) Dnr: 2020:1160
96. Riksdagens utredningstjänst (2020) RUT DnR 2020:1386
97. Finanspolitiska Rådet (2020) Ett enklare och effektivare skattesystem

98. Finanspolitiska Rådet (2019) Friare hyressättning och likformig bostadsbeskattning Hur påverkas hushållen?; Konjunkturrådet (2018) Kapitalbeskattningens förutsättningar; ESO (2019) Skillnad på marginalen – en ESO-rapport om reformerad inkomstbeskattning
99. Finanspolitiska Rådet (2019) Friare hyressättning och likformig bostadsbeskattning Hur påverkas hushållen?
100. SCB (2021) Fastighetstaxering för småhus (typkod 220, 221). Taxeringsvärden och genomsnittliga taxeringsvärden efter region och typkod . År 1998 - 2020
101. Riksrevisionen (2018) Nedsatt moms på livsmedel – prisseffekt, fördelningsprofil och kostnadseffektivitet
102. Jämlikhetskommissionen (2020) En gemensam angelägenhet Vol. 2
103. Regeringen (2021) Redovisning av skatteutgifter 2021 - Regeringens skrivelse 2020/21:98
104. SCB (2018) Skillnaderna i inkomst fortsätter att öka
105. Tillväxtanalys (2020) Skattesubventioner riktade till branscher – vad ger de för sysselsättningseffekter?; SNS (2019) SNS Analys nr 56. Kvinnor med flyktingbakgrund i rutsubventionerade företag
106. Erlandsson, S., Storm, P., Stranz, A., Szebehely, M., & Trydegård, G.-B. (2013). "Marketising trends in Swedish eldercare: competition, choice and calls for stricter regulation." i G. Meagher, & M. Szebehely, Marketisation in Nordic eldercare: a research report on legislation, oversight, extent and consequences (pp. 23-85). Stockholm: Stockholm University. Department of Social Work ; Blomqvist, Paula (2016) "NPM i välfärdsstaten: hotas universalismen?" Statsvetenskaplig tidskrift 1/2016 ; Sirén, Sebastian (2019) Välfärdspolitik och jämlikhet Insikter från jämförande socialpolitisk forskning, LO
107. Jämlikhetskommissionen (2020) En gemensam angelägenhet
108. Skovgaard, Jakob och van Asselt Harro (2019), The politics of fossil fuel subsidies and their reform: Implications for climate change mitigation, Wires Climate Change, Volume 10, Issue 4, July/August, 2019
109. Naturskyddsföreningen (2018), Avskaffa de klimatskadliga subventionerna
110. Reformisterna (2021). En grön ny giv för Sverige.
111. Oxfam (2020). Svensk klimatojämlikhet – Behovet av en rättvis omställning, Oxfam Media Briefing, 8 december 2020.
112. German Advisory Council on Global Change (WBGU), Special Report – Development and Justice Through Transformation: The Four Big 'T's, 2017
113. Carmichael, R. (2019) Behaviour change, public engagement and Net Zero, A report for the Committee on Climate Change, Imperial College London
114. Riksdagens Utredningstjänst (2019) Dnr 2019:622
115. Bustos, E. och Örjes, E. (2020) Skatten och Kapitalet, Tankesmedjan Tiden
116. EU-kommissionen (2018) COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT, IMPACT ASSESSMENT Accompanying the document Proposal for a Council Directive laying down rules relating to the corporate taxation of a significant digital presence and Proposal for a Council Directive on the common system of a digital services tax on revenues resulting from the provision of certain digital services
117. Aftonbladet (2020) Så öste regeringen pengar över it-jättarna – men jobben försvann

118. Forbes (2013) Corporate Tax 2.0: Why France and the World Need a New Tax System for the Digital Age
119. KPMG (2020) Taxation of the digitalized economy
120. Regeringen (2017) Remiss från Finansdepartementet Remiss av Skatteverkets promemoria Exitbeskattning för fysiska personer Diarienummer: Fi2017/04529/S1
121. Skatteverket (2017) Exitbeskattning för fysiska personer Beskattning av orealiserade kapitalvinster som upparbetats i Sverige
122. Hushållens disponibla årsinkomst per konsumtionsenhet. Mer info från SCB om detta finns här.
123. I uppskattningen ingår ej den begränsningsregel som gäller för fastighetsskatten.
124. Riksdagens Utredningstjänst (2020) Dnr: 2020:1160
125. Pensionsmyndigheten (2018) Äldre med låga inkomster
126. Försäkringskassan (2021) Sjukpenningtalets utveckling Skillnaden mellan kvinnors och mäns sjukpenningtal ska minska
127. SCB (2021) På tal om kvinnor och män 2020 - Lathund om jämställdhet 2020
128. Ownershift (2021) Who owns Swedish land?
129. SCB (2019) Consolidated debt in percent of GDP ; Ekonomistyrningsverket (2021) Prognos juni 2021 Statens budget och de offentliga finanserna
130. Anderson, K., Broderick, J. F., och Stoddard, I. (2020a). A factor of two: how the mitigation plans of 'climate progressive' nations fall far short of Paris-compliant pathways, Climate Policy, 2020.
131. Den koldioxidbudget som anges för att vara i linje med Parisavtalets mål är inte direkt jämförbar med territoriella utsläpp. Koldioxidbudgeten inkluderar exempelvis bunkerbränslen, medan territoriella utsläpp inkluderar samtliga växthusgaser. Justeringar för detta påverkar emellertid inte slutresultatet nämnvärt.
132. Reformisterna (2021) *En grön ny giv för Sverige*.
133. Grön ny giv för Sverige — Föreningen Reformisterna i Socialdemokraterna
134. Ekonomistyrningsverket (2021) Prognos juni 2021 Statens budget och de offentliga finanserna
135. Konjunkturinstitutet (2021) Uppdatering av konjunkturbilden Augusti 2021

REFORMISTERNA

www.reformisterna.se
info@reformisterna.se

Socialdemokraterna